

ACTUALITATEA

MUZICALĂ

Serie nouă

NOIEMBRIE 2020

11

(CCXXXII)

48 pagini

ISSN

1220-742X

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

D i n s u m a r :

- ✓ UCMR 100 - Interviuri - Octavian Lazăr Cosma, Cornel Țăranu
- ✓ Omagiul sopranei Mariana Nicolesco pentru UCMR
- ✓ Zilele Muzicii Contemporane - Bacău
- ✓ "Crizantema de aur" - Târgoviște, 2020
- ✓ A fost cândva șlagărul... (IV)
- ✓ Discuri

În imagine:

Liderii SCR/ UCMR (de la stânga la dreapta):

Matei Socor, Constantin Brăiloiu, George Enescu, Mihail Jora, Adrian Iorgulescu
Ion Dumitrescu, Petre Brâncuși, Nicolae Călinoiu, Pascal Bentoiu, Octavian Lazăr Cosma

Cu Mândru(li)ța la atac

O luare de poziție recentă și repetată (cam neavenit și ireverențios expusă) a stârnit un val de reacții de apărare, de condamnare, de furie, de dispreț, de dezamăgire etc. din partea unei largi părți a comunității artiștilor. Un "lider de opinie" lansat în televiziune opina că artistul care nu-și poate vinde producția ar cam trebui să dispară - ca să simplific, vulgarizator, ideea, care îi blama pe cei care cereau măsuri de protecție pentru artiștii care în aceste luni nu și-au mai putut face meseria.

Artistul, ca și greierele, se pare că "iarna" nu mai e bun de nimic, deci era sfătuit să se apuce de altceva, măcar până vin iarăși vremuri senine, și astfel să-și câștige pâinea prin muncă. Iar cei care sunt vandabili merită să continue să trăiască din artă.

Problema nu este vandabilitatea, care este de multe ori afectată de criterii de consum, nu de criterii de valoare. Discuția ar trebui să fie nu despre artist, ci despre opera de artă. Nu artistul, pentru că i se spune "maestre", merită automat bani și glorie, ci produsul muncii și talentului său, opera de artă, aduce și una și alta.

Statul modern, capitalist, nu prea a salarizat artiștii la modul automat, "din principiu", preferând să plătească în schimb opera de artă, proiectele culturale, producțiile artistice. Statul, sau sponsorul, sau antreprenorul cultural. Sigur, depinde de țară, dar în general teatrele de operă, soliștii lirici ori soliștii instrumentiști s-au cam orientat către contracte punctuale, către realizări concrete, bazându-se pe performanță, pe valoare, pe oferta artistică atractivă, pe un marketing eficient.

Polemica sus-amintită în mod paradoxal eluda tocmai cuvântul cheie: performanța. Adică valoarea. Adică ceea ce face - ca să intru în paradigma "liderului de opinie" un produs cultural să devină căutat, dorit, cumpărat (bilet, operă de artă, angajament), peren.

Ai ce oferi ca artist, vei fi căutat, apreciat, plătit. Nu ai valoare, nu ai talent, nu aduci nimic viabil, nu imprimi emoție și mesaj operei de artă pe care o produci - din păcate te auto-elimini, pentru că există concurență, există oferta liberă, iar beneficiarul are de unde alege. Și va alege calitatea.

Înjurăm vârtos comunismul, sistemul sovietic dar... ce bine era pentru unii... Și ce bine că de la Răsărit a venit ideea angajărilor cu contracte "pe viață", cu schema de salariați super-plină, cu teatre și orchestre în orice oraș mai mărișor, cu "drepturi" și cu "stimă pentru artiști". N-a fost bine. Ba da...? Sau...? Doar când ne convine...

Indiferent ce am crede despre ideea de mai sus, sistemul este pe ducă. Salarizarea unor cohorte de "oameni ai muncii" în instituții culturale, fără să li se ceară nimic, fără să fie realmente nevoie de ei în mod constant sau măcar în mod previzibil, înseamnă de fapt nu să încurajezi arta, ci să faci protecție socială pentru toți cei care, pe baza unei diplome, pot face dovada că sunt "oameni de cultură". Angajarea automată, lipsa

unor prevederi minimale vizavi de ce trebuie să faci în fața publicului ca să-ți meriți salariul, simulacreele de concursuri de angajare, de evaluări anuale fără criterii artistice, au sufocat sistemul, care a rămas la noi neschimbat din anii comunismului.

Dar, dincolo de asta, nu în pandemie este momentul unor asemenea "reforme". Acum este clar că mulți artiști valoroși au probleme financiare, create de autorități prin interzicerea unor evenimente. Deci cine a stricat, să repare. Iar după ce se reintră în normalitate, reluăm discuția despre cerere și ofertă, despre valoare, despre kitsch, despre sistem.

Mihai COSMA

DIN SUMAR

UCMR - 100.....	2-9
Interviu - Octavian Lazăr Cosma.....	2-3
Interviu - Cornel Țăranu.....	4
Omagiul sopranei Mariana Nicolesco.....	6-7
Pe scena Ateneului și a Sălii Radio.....	13-19
"Flautul fermecat" la Cluj-Napoca.....	22-23
Zilele Muzicii Contemporane - Bacău....	24-25
Punctul pe j... azz.....	32
"Crizantema de aur" 2020.....	32-37
A fost cândva șlagărul (IV).....	40-42
Discuri.....	48

Octavian Lazăr Cosma – retrospective

Norela-Liviana Costea: *Aș dori să discutăm despre parcursul Societății (Uniunii) Compozitorilor, de la începutul ei instituțional și până în zilele noastre. Sunt voci care afirmă că Uniunea din vremea conducerii lui Ion Dumitrescu era o instituție condusă despotice, dictatorial, și pe de altă parte că sistemul politic i-a constrâns foarte mult pe compozitori (prin obligativitatea de a scrie cântece patriotice etc.). Care este perspectiva dumneavoastră, ca muzicolog, artist și membru al acestei bresle?*

Octavian-Lazăr Cosma: Nu era obligatoriu să se scrie cântece patriotice. Studenților de la compoziție li se cerea câte un cântec patriotic (ca temă la clasă). Dar pentru ceilalți compozitori lucrările cu tematică „angajată” erau bine plătite; așa că cine voia banii, scria.

Octavian Lazăr Cosma

© Nicu Cherciu

N.L.C.: *Vi se pare că Uniunea din vremea lui Ion Dumitrescu se implica prea mult în peisajul politic, permițând acele comportamente și afiliere?*

O.L.C.: Ion Dumitrescu n-a fost membru de partid. În jurul lui se aflau Mihail Jora, Tudor Ciortea, Paul Constantinescu, Alfred Alessandrescu, și alții, care nu erau membri de partid. Desigur, existau și Alfred Mendelsohn, Ludovic Feldmann, Laurențiu Profeta sau Vasile Tomescu, care erau membri de partid, dar vicepreședintele, Tudor Ciortea, nu era. Ion Dumitrescu a fost un foarte bun președinte de breaslă: foarte energic, foarte capabil. S-a sacrificat pentru Uniune, căci nu a mai compus (iar din acest motiv a primit o serie de acuzații) – chiar dacă a scris Solfeții dar și volumul de memorii „Filele mele de calendar”. (Într-o amplă ședință, George Bălan l-a catalogat drept „compozitor solfegist”; dar el își mărginise activitatea de compozitor pentru că era permanent preocupat de diferitele sectoare ale Uniunii.) În acel moment, Drepturile de autor erau tot în

subordinea sa, iar atunci drepturile de autor erau o problemă, pentru că cei mai mulți bani care intrau la bugetul Uniunii proveneau din muzica de divertisment (și din cea corală). Drepturile de autor de pe urma compunerii unei simfonii erau aproape nule. El a conceput un nou sistem, de echilibru, distribuind din fondurile obținute din muzica de divertisment și către compozitorii de muzică simfonică. Din acest punct de vedere, măsurile luate au fost extrem de înțelepte și bine gândite, iar unele principii sunt folosite și astăzi.

Este adevărat însă că Ion Dumitrescu nu era un compozitor căruia să îi suradă avangardiștii, deși nu îi marginaliza. De fapt el nu tolera excesele, iar pe cele mai „fieroase” chiar le respingea la achiziții. În consecință, autorii erau supărați, nemulțumiți; așa că exista un conflict mocnit între Ion Dumitrescu și generația tinerilor, dar asta nu însemna că nu erau incluși în proiectele sau excursiile și celelalte activități ale Uniunii.

N.L.C.: *Cum vedeți Uniunea care s-a dezvoltat după 1989?*

O.L.C.: Societatea Compozitorilor (și mai apoi Uniunea, căci sunt aceeași instituție) a avut trei faze de dezvoltare: prima a fost în primele două decenii; îi urmează faza realismului socialist (care după anii '70, cu cele două președinții impuse, trece într-o sferă și mai ideologică); după '90 a venit o fază de așa-numită liberalizare, dar nimeni nu este niciodată liber...

De asemenea, în creația românească există mai multe paliere, două dintre ele fiind cel mai ușor de diferențiat: muzica pură (instrumentală) și muzica vocală. În muzica cu text există genuri care nu se potrivesc discursului politic (muzica bisericească spre exemplu); dar sunt și genuri cum este cântecul patriotic: cântecele lui Ion Vidu sau Ciprian Porumbescu, de plidă, erau patriotice, și ele continuă să fie cântate. Dar Matei Socor în special, a dat tonul cântecelor ideologice: „Partid iubit”, „Sus steagul partidului” etc. și mulți au scris astfel, pentru că asta se cerea de către nenumăratele formații corale care existau în România, și care acum nu mai există aproape deloc. Oricum, în permanență genurile vocale cu discurs militant au fost lucrări deservite regimurilor: oratorii, cantate laice etc..

Pe de altă parte, avem muzica instrumentală, muzica pură, iar forța Uniunii a fost de la început și până acum în genurile instrumentale, pentru că aceasta supraviețuiește. Oratoriile de Mendelsohn, de Dumitrescu, nu se mai cântă... De pildă, marii dirijori ruși programează din când în când cantata *Odă lui Stalin*

de A. Hacıaturian sau *Cântarea pădurilor* de D. Șostakovici. De ce? Pentru că sunt valoroase muzical; ascultătorii sunt interesați de muzica pură, nu se încurcă în titlul lucrărilor. Așa se va întâmpla și în muzica românească.

N.L.C.: *Ce compozitori ai secolului trecut credeți că ar merita aduși din nou în atenția publicului?*

O.L.C.: Unora dintre lucrări, care sunt de valoare, le va veni timpul să iasă la lumină. Mă gândesc spre

Ion Dumitrescu

exemplu la oratoriul *Tudor Vladimirescu* de Gh. Dumitrescu (în special partea I), care nici nu are subiect comunist, sau la *Constelația omului* de T. Olah (care îl slăvește pe Lenin și Revoluția). Asta pentru că sunt compozitori care au o individualitate stilistică absolută,

îi recunoști imediat. De exemplu, pe Enescu îl recunoști imediat; deși nu respingea nici ideile noi, el „topea” în lucrările lui și formule eclectice, dar pe toate le personaliza. Această însușire lipsește lucrărilor ideologizate, care au un caracter epigonic (și chiar și Jora a încercat acel stil cu *Hanul Dulcineea*, dar nu în *Întoarcerea din adâncuri* sau în *La piață...*). Avem o mulțime de compozitori cu stiluri foarte personale: C. Porumbescu, P. Constantinescu, D. Lipatti, Th. Rogalski, C. Silvestri... am avut mulți compozitori de forță și în generația următoare: A. Vieru, T. Olah, Ș. Niculescu, A. Stroe, M. Marbé, fiecare are un stil original.

N.L.C.: *Ce părere aveți despre muzica românească nouă – cea care se cântă astăzi la festivaluri de profil, înregistrări etc.?*

O.L.C.: Este foarte bine să se audă, să se știe despre compozițiile acestea, pentru că există o selecție naturală, iar selecția se face numai în urma audierilor.

N.L.C.: *În trecut era aceeași „modă”, de a interpreta cu precădere contemporanii? Considerați că se neagă trecutul sau este doar mersul istoriei, să se cânte contemporanii, căci ei beneficiază direct de pe urma muncii proprii?*

O.L.C.: De exemplu, în secolul al XIX-lea: pe Porumbescu, Stephănescu, Mureșianu, Dumitrescu îi putem recunoaște, ca stil, chiar dacă unele lucrări sunt eclectice, de școală chiar. Dar ei au avut neșansa de a nu beneficia de o orchestră care să le cânte lucrările, să îi încurajeze. Ed. Wachmann, care a condus și Filarmonica și Conservatorul timp de aproximativ 40 de ani, avea un crez: el nu programa primele audiții. Din start, deci, compozitorii români erau eliminați. Singurul privilegiat a fost Enescu, care, venind pe filiera regală, a putut să-și dirijeze *Poema română*. Wachmann a adus muzica apuseană în București, și acesta este un lucru pozitiv; dar nu a încurajat creația indigenă.

În acest moment, singurii compozitori români cântați sunt cei precursori: Dumitrescu (*Dans țărănesc*), Porumbescu și eventual Vidu. În muzica românească sunt atâtea valori și se pot face atât de multe programe de muzică românească... Numai că după '90 am intrat într-o perioadă în care instrumentiștii au spus clar: „Nu mai cântăm muzică românească, am cântat destul în festivalurile „Cântarea României”, ne-am saturat.” Din această cauză nu se mai cântă Cuclin, Jora și toți interbelicii, care poartă – după cum spunea Brăiloiu – „sufletul muzicii românești” în compoziții, chiar și cei de altă etnie, cum era Alfred Alessandrescu.

Aceasta este o mare impietate adusă muzicii românești...

N.L.C.: *Sperăm să se adevărească cele de mai sus, și acestor lucrări să le vină timpul să iasă la lumină...*

Interviu de **Norela-Liviana COSTEA**

Ion Dumitrescu (centru), Theodor Grigoriu (al doilea din stânga) și alți oameni de cultură (Brașov, 1967)

Acad. Cornel Țăranu – viața Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din Cluj

Norela-Liviana Costea: *Dintotdeauna s-a considerat că centrul activității Uniunii ar fi la București, dar că este necesar ca aceasta să aibă o filială și la Cluj. Ce ne puteți spune, domnule academician Cornel Țăranu, despre activitatea filialei pe care o conduceți?*

Cornel Țăranu: Clujul este cea mai puternică filială din țară; în fiecare an avem, din fericire, câte unul sau doi noi compozitori clujeni care devin membri ai Uniunii. Există deci o continuă

de peste 45 de ani), cântând multe prime-audiții ale compozitorilor clujeni dar și ale colegilor și prietenilor de la București sau din străinătate. Acum există un ansamblu condus de tânărul dirijor și compozitor Matei Pop, care continuă această activitate. Există tineri instrumentiști și cântăreți foarte dotați care cântă muzică contemporană, muzică românească într-un mod cât se poate de convingător.

N.L.C.: *Dintre compozitorii români ai secolului trecut, pe cine preferați să cântați?*

C.Ț.: Spre exemplu, S. Toduță este foarte cântat și în muzica de cameră dar și în muzica simfonică. De asemenea, patronul Academiei, Gheorghe Dima, a fost de curând aniversat. S-a cântat cu această ocazie o lucrare a sa în concert. Mai mult, Academia are mari merite în ce privește punerea în pagină a unor lucrări inedite compuse de tânărul Enescu, mai ales dintre cele pe care le-a scris în perioada sa pariziană. Am dori o mai mare prezență a muzicii noastre la Operă și poate și la Filarmonică, dar atunci când se va putea.

N.L.C.: *Așa să fie! Să ne auzim cu bine!*

Interviu de

Norela-Liviana COSTEA

Cornel Țăranu

împrospătare a membrilor, care au o activitate bogată, au multe prezențe la festivaluri etc.. Din acest punct de vedere stăm foarte bine, chiar dacă activitatea muzicală (Filarmonica, operele, Academia etc.) suferă momentan din cauza restricțiilor pandemiei.

N.L.C.: *De-a lungul celor 100 de ani de existență a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, care considerați că a fost perioada cea mai bogată în activități și contribuții a filialei clujene?*

C.Ț.: Aș spune că perioada anilor 1970-1980, în care director de filială a fost Sigismund Toduță, pentru că maestrul, care a fost profesorul de compoziție al multor generații (și al meu, de altfel), a avut o prezență extrem de benefică atât ca profesor, ca exemplu de compozitor, dar și ca rector al Academiei de Muzică și mai ales ca director al Filarmonicii – unde a reușit chiar să înființeze corul, într-o perioadă în care acest lucru era aproape imposibil. Aceasta, zic eu, a fost perioada cea mai benefică filialei noastre.

N.L.C.: *Cât de des sunt cântați compozitorii români (cu precădere cei clujeni) în concerte?*

C.Ț.: Noi am avut o activitate extrem de bogată cu ansamblul Ars Nova (pe care l-am condus timp

Sigismund Toduță, Varșovia, 1965

St fundația
Sigismund Toduță

Centenarul Uniunii creatorilor în muzică privit din Banat

Constituirea de bresle a fost un florilegiu constituit încă din evul mediu în care meseriașii, dar nu numai își găseau reunite năzuințele și sprijinul prin comuniunea ce-i putea susține și apăra în primul rând drepturile de care aveau nevoie. Aceasta s-a transmis în timp și în mai toate domeniile neocolind științele sau artele. În muzică asemenea asocieri au fost mai răzlețe și abia după constituirea statelor naționale, dezvoltându-se în această simbioză. Începând cu grupuri mai restrânse, cum poate fi considerat, poate, grupul celor cinci compozitori ruși și apoi a celor șase francezi, ca să ajungă până la reunirea tuturor creatorilor dintr-o țară. În România se poate vorbi despre acest lucru desigur după marea unire, după făurirea unității naționale.

Astfel în țara noastră, în perioada revirimentului cultural de după marele război și întregirea teritorială, și muzicienii de pe aceste noi meleaguri reunite se hotărăsc la constituirea Societății Compozitorilor Români ce s-a săvârșit cu un veac în urmă, la 2 noiembrie a anului 1920. Ea s-a putut constitui datorită efortului creatorilor în ale muzicii ca Ion Nonna Otescu, Constantin Brăiloiu, Mihai Jora, Dimitrie Cuclin, Mihai Andricu, Theodor Rogalski, Filip Lazăr sau a celor din teritoriile reintebrate ca Gheorghe Dima, Tiberiu Brediceanu sau Guilelm Șorban, dar și Ioan Vidu, Leonida Domide, Iosif Velceanu, Emil Monția sau Sabin Drăgoi, dar și mai târziu Zeno Vancea sau Timotei Popovici din părțile noastre, iar George Enescu legat îndeaproape de năzuințele breslei creatorilor români, care se afla în turneu peste granițe a acceptat funcția de președinte al proaspăt createi societăți. Sufletul activității noii reuniuni a fost Constantin Brăiloiu căruia în putem mulțumi și pentru constituirea arhivei de folclor desigur pe lângă toată stratagemă a programei începând cu promovarea creației în mai toate genurile muzicale, tipărirea și promovarea interpretării și strângerea, patrimonizarea opusurilor ei și apărarea drepturilor de autor precum și a întregii problematice a muzicii românești. Și așa cum a scris Mihail Jora cel care va urma la președinția societății, într-un articol după aproape 20 de ani... Pornită din râvna de a statornici și răspândi chibzuit belșugul artistic, zvârlit de-a valma și risipit de-a lungul hotarelor de suflete pline de dor, Societatea Compozitorilor Români a știut strânge laolaltă făuritorii de sunete, întocmind înainte de toate, ceea ce astăzi poartă cu mândrie numele de școală muzicală românească....

După cel de al doilea război mondial, odată cu schimbările social politice din țara noastră vechile asociații se reorganizează în reuniuni de creații cum ne-au dovedit-o scriitorii, artiștii plastici dar și muzicienii, constituindu-se în Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România. Noi personalități ale culturii muzicale ca Matei Socor, Ion Dumitrescu, Petre Brâncuși Nicolae Călinoiu, Pascal Bentoiu, Octavian Lazăr Cosma și Adrian Iorgulescu ajung la președinția organizației contribuind fiecare la prestigiul ei cu toate sinuozițiile perioadei în care au activat, contribuind cu toții la sprijinirea în primul rând al actului creator în domeniul componistic și muzicologic. Crearea de Filiale sau Cenacluri în orașele mai importante ale țării, și aici trebuie să amintim filialele din Cluj sau Iași cele cu o activitate deosebită, dar și Timișoara care sub îndrumarea unui Eugen Cuteanu sau Ion Crișan a impulsionat activitatea creatoare în toate ipostazele ei.

Damian VULPE

Soprana Mariana Nicolesco aduce Omagiu Centenarului Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România

O celebrare excepțională în lumea artei, prezentată ca omagiu la Centenarul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, a fost emisiunea extraordinară a Televiziunii Naționale la sfârșitul lunii octombrie, reluată de TVR Internațional în noiembrie, emisiune consacrată

Festivalului și Concursului Național al Liedului Românesc salută de presa din întreaga țară. Inițiată de soprana Mariana Nicolesco, manifestarea este un adevărat revelator al comorii de peste 10.000 de lieduri fondate pe vechiul *cântec de dor*, eternă expresie a sufletului românesc.

„Printre bisurile pe care le-am cântat la finele *Recitalurilor* mele de Belcanto la Carnegie Hall din New York, la Teatrul alla Scala din Milano sau în Marea Sală a Conservatorului din Moscova – ne spune Mariana Nicolesco – am inclus liedul *Languir me fais* de George Enescu. Explozia de aplauze și ovații a fost pentru mine punctul de pornire al unei misiuni

asumată cu supremă dăruire pentru punerea în valoare a creației compozitorilor români de lieduri din trecut și din prezent, această comoară a două secole”.

Mariana Nicolesco înconjurată de laureații Concursului Național al Liedului Românesc

Nenumărați tineri artiști se dedică interpretării capodoperelor acestui gen muzical, numit de creatoarea evenimentului „toată muzica în mi-

Muzicologilor), fondată la 2 noiembrie 1920, menită „să ajute la dezvoltarea producției muzicale” autohtone, și sunt fericită să aducem omagiu tuturor fondatorilor – declară Mariana Nicolesco – printre care se numără personalități de primă importanță ca Ion Vidu, Alfred Alessandrescu, Constantin Brăiloiu, Mihail Jora, Sabin Drăgoi, Ion Nonna Otescu, Constantin Nottara, Dumitru Georgescu-Kiriatic, Gheorghe Dima ori Tiberiu Brediceanu, Theodor Rogalski, Dimitrie Cuclin, Mihail Andricu sau Filip Lazăr.

Și mă bucur să subliniez că distincții noștri muzicologi și compozitori, membrii ai Uniunii, prezintă în prezent de Maestrul Adrian Iorgulescu, au fost dintotdeauna alături

În Aula Palatului Cantacuzino, în fața bustului lui George Enescu, Mariana Nicolesco oferă Maestrului Valentin Gheorghiu și Doamnei Carmen Petra-Basacopol textul introductiv la caietul-program, intitulat *Liedul e Cântec de Dor*, text pe care-l dedică „celor doi tineri nonagenari”

niatură”, și pe care aceștia l-au prezentat cu brio în Recitalurile pe teme pasionante, abordate pentru prima oară: „De la Lied la Aria de Operă”, punând în lumină sursele de inspirație populară metamorfozate de compozitorii români și străini în arii de operă, apoi „Liedul românesc în context european”, reliefând originalitatea acestuia în raport cu liedul german, francez (*la chanson*), italian (*la canzone*), maghiar sau rus, ori „Liedul românesc la Centenarul Marii Uniri”, gloriificare a muzicii care i-a unit mereu pe românii din toate provinciile țării. Și o strălucire aparte a avut premiera absolută a liedurilor enesciene la Expoziția Universală de la Aichi, în Japonia, la Tokio și Nagoya, precum și la Praga, Roma Paris și la New York, toate acestea în cadrul „Anului Internațional George Enescu” proclamat de UNESCO.

«Marele nostru compozitor a fost de altfel și primul Președinte ales al Societății Compozitorilor Români (numită în prezent Uniunea Compozitorilor și

de noi – contribuind la succesul prestigioaselor noastre Simpozioane Naționale – mai multe dintre creațiile acestora încântând publicul alături de cele ale maestrilor de altă dată, în interpretarea tinerilor mei prieteni, și suntem mândri să onorăm prin cântul nostru acest Centenar.

Din partea lor și a mea urez *La Mulți Ani!* Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România».

Seri memorabile dedicate împlinirii a 100 de ani de la înființarea Societății Compozitorilor Români

Au trecut deja 100 de ani de muzică modernă românească de căutări, de recuperare, de transformări, de sclipiri, de umbre și armonii, tendințe dar și provocări. Compozitori, instrumentiști, dirijori, muzicologi, artiști lirici, muzicienii români de ieri și de astăzi, au fost angajați cu toții pe un drum aproape inițiat, în devenirea fiecăruia, și, a celor cărora le adresează creațiile lor. Bucureștiul interbelic la început de secol XX, în haina regală, a fost orașul providențial de unde pornea, prin figura referențială, aureolată și perenă a lui George Enescu, proiectul *Societății Compozitorilor Români*, temelia culturii muzicale românești moderne. Treptat, în ani, prin eforturile conjugate ale altor muzicieni valoroși, au urmat cuprinderea și a altor centre culturale, în consolidarea unității muzicale românești: Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Brașov, Constanța, Craiova, Oradea ș.a.

În orașul nostru de la malul mării, pe parcursul celor 100 de ani muzicali, evidențiem experiențele individuale și colective ale unor muzicieni entuziaști, care, în timp au clădit comunitatea noastră muzicală. Aici, în Constanța, se profilează instituții de învățământ artistic, care au construit prin interpretări și repertorii consacrate, idealul enescian: Colegiul Național de Arte, *Regina Maria*, Facultatea de Arte, din cadrul Universității *Ovidius*, Centru Cultural Județean *Teodor T. Burada*, precum și instituțiile deschise publicului, Teatrul de operă și balet, *Oleg Danovski* și orchestra simfonică.

Primul din seria evenimentelor festive dedicate aniversării menționate, a avut loc miercuri, 15 ianuarie 2020, în ambianță de sărbătoare a Teatrului de Operă și Balet, *Oleg Danovsky*. O bună

parte a colectivului instituției de cultură, artiști lirici și maestrul corepetitor, Natalia Gribinic, au creat o convergență

binefăcătoare, între tinerețea lor și măiestria creației compozitorilor din secolul al XIX-lea și al XX-lea. Gerațiile muzicienilor care au inspirat programul acelei serii, reprezintă o parte a aleșilor care definesc identitatea muzicală românească: Gh. Dima, Tiberiu Brediceanu, Nicolae Bretan, Sabin Drăgoi, Gherase Dendrin, Diamandi Gheciu, Paul Constantinescu, Achim Stoia, Florin Comișel, Pascal Bentoiu.

Al doilea eveniment notabil din seria manifestărilor dedicate centenarului înființării *Societății Compozitorilor Români*, a cuprins numele celui care polarizează viața muzicală modernă românească, George Enescu (*Sonata nr. 2, pentru pian și vioară*, fa minor, op. 6) precum și a lui Béla Bartók (*Sonata nr. 1, SZ. 75*). Având sprijinul Centrului Cultural Teodor Burada, cei doi instrumentiști, Sebastian Tegzeșiu-vioară și Andreea Bratu-pian au performat prin siguranța exprimării muzicale, prin fidelitatea față de stilistica creației celor doi mari muzicieni, subliniind prin interpretare, prin logica frazărilor, a subtilității nuanțelor, ethosul folcloric al lucrărilor, accentele modale.

Al treilea eveniment muzical a evidențiat, printr-o parcurgere diacronică a unui repertoriu din secolul al XIX-lea până în contemporaneitate, o imagine a evoluției limbajelor muzicale, concludent surprinsă și în titlul evenimentului, *Veacuri trec, cântul rămâne*. În foyerul Teatrului de Operă și Balet, *Oleg Danovsky*, miercuri 21 octombrie, 2020, ora 19, doi muzicieni talentați și dedicați, Ana Andra Petrovici și Alexandru Petrovici, au dizolvat linia de demarcație dintre generațiile trecute de compozitori meritoși și cele prezente, printr-o remarcabilă virtuozitate instrumentală, vocală și pianistică. Evidențiind o deosebită tehnică, o finețe și fidelitate a interpretării partiturilor propuse, cei doi muzicieni au făcut o

MINISTERUL CULTURII
TEATRUL NATIONAL DE OPERA SI BALET
 "OLEG DANOVSKI" CONSTANTA

Cu sprijinul
INSTITUTULUI CULTURAL ROMÂN

**100 de ani de la înființarea
 Societății Compozitorilor Români**

RECITAL LIRIC
*Veacuri trec,
 cântul rămâne*

MIERCURI, 21 OCTOMBRIE 2020
 ORA 19, FOYER TEATRU

Soliști
OANA ANDRA - mezzosoprană
ALEXANDRU PETROVICI - pian

Lieduri din creația compozitorilor:
 Anton Pann, Aurel Eliade, George Enescu, Mihaela Vosganian, Dan Dediu,
 Nicolae Coman, Adrian Pop, Liviu Dănceanu, Dan Bălan, Adrian Iorgulescu

www.tnobconstanta.ro

translație sensibilă, rafinată, vibrantă, a elementelor de limbaj muzical, dinspre trecut, spre prezent. Astfel, publicul a apreciat desfășurările melodice ale unor arii populare românești (*Două fete spală lână, Inimioara mea, Ardeleanca*), esențele cântecului vechi din colecția *Spitalul amorului*, de Anton Pann, a muzicalității unor române, lucrări ce au configurat construcțiile muzicale ale secolului al XIX-lea. Apoi, prin puntea necesară de legătură, lucrarea compozitorului George Enescu, *Eu mă duc*, repertoriul celor doi muzicieni, s-a îndreptat cu temeritate înspre modernitatea și postmodernitatea secolului al XX-lea și al XXI-lea. Lucrarea Mihaelei Vosganian (*După nouă ceasuri*) a întregit repertoriul prin note de sensibilitate, pliate pe versurile lui Varujan Vosganian. Cele două lucrări ale lui Dan Dediu (*Un paianjen, Tangou feroviar*) au surprins prin originalitatea și precizia

MARTI
 27 OCTOMBRIE '20
 ORA 19:00
 SALA "ION BACIU"
 ANTON PANN 5

**recital
 liric**

soliști:
Oana-Andra Petrovici
 mezzosoprană
Alexandru Petrovici pian

program:
 lieduri din creația compozitorilor
 A. Pann, A. Eliade, G. Enescu, M. Vosganian,
 D. Dediu, N. Coman, A. Pop, L. Dănceanu,
 D. Bălan, A. Iorgulescu

**veacuri trec
 cântul rămâne**

100 de ani de la înființarea
 Societății Compozitorilor Români

INSTITUTUL
 CULTURAL
 ROMÂN

susținerii muzicale a semnificării versurilor lui Tudor Arghezi și Marin Sorescu. Cele două lieduri din creația lui Nicolae Coman (*Über allen Gipfeln ist Ruh, Umbre*), au dezvoltat modelul armonistului, a profunzimii poeticii muzicii, a prestigiosului pedagog și compozitor. Cele două lucrări ale compozitorilor Valentin Petculescu (*Prună arsă vai și amar*) și Adrian Pop (*...ainsi va et viens...*), au reliefat scriituri de evidentă angajare în școala modernă de compoziție. Prezența în program a celor trei miniaturi muzicale (*Purice, Pisică, Câine*) ale compozitorului Liviu Dănceanu au marcat noutatea elementelor de scriitură. Prezența compozitorului Dan Bălan, în programul serii și în sala e concert a fost o undă de sensibilitate prin oglindirea unor linii melodice delicate, a unor armonii îngemănate echilibrat pe prozodia versurilor poetului Petre Ghelmez.

Seara lirică s-a încheiat cu lucrarea complexă a compozitorului Adrian Iorgulescu (*Gesangstude*). Creația sa este angajată în depășirea modelului statuat de lied, prin întrepătrunderea policromă a elementelor genului amplu, teatrul liric, în creația miniaturală, camerală a liedului.

FILARMONICA BRAȘOV
 Stagionea 143
 UNIUNEA COMPOZITORILOR
 ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

CONSILIUL LOCAL
 AL MUNICIPIULUI BRAȘOV

SALA "PATRIA", MARTI, 20 OCTOMBRIE 2020, ORA 18.30

RECITAL LIRIC
 VEACURI TREC, CÂNTUL RĂMÂNE

100 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA SOCIETĂȚII COMPOZITORILOR ROMÂNI

MEZZOSOPRANĂ
OANA ANDRA PETROVICI

PIAN
ALEXANDRU PETROVICI

LIEDURI DIN CREAȚIA COMPOZITORILOR:
 ANTON PANN, AUREL ELIADE, GEORGE ENESCU, MIHAELA
 VOSGANIAN, DAN DEDIU, NICOLAE COMAN, ADRIAN POP,
 LIVIU DÂNCĂNEANU, DAN BĂLAN, ADRIAN IORGULESCU.

INSTITUTUL
 CULTURAL
 ROMÂN

Interpretarea întregului program, a mezzosopranei Ana Andra Petrovici și a pianistului Alexandru Petrovici, a fost un model al performanței. Acest concert-eveniment s-a repetat sau se va repeta și în alte orașe din România: Brașov, Ploiești, București, Râmnicu Vâlcea, Craiova.

Cele trei evenimente muzicale, s-au desfășurat în spiritul evoluției muzicii culte românești, de ieri și de astăzi, a prezenței unei școli reale de compoziție, așa cum și-a dorit inițiatorul său, George Enescu. Recitalurile au fost coordonate și susținute, cu mereu aceeași implicare și dăruire, de către prof.univ.dr. Mariana Popescu, președinta filialei UCMR Constanța.

Ruxandra MIREA

George Enescu și Eugeniu Grigore Neculcea

Cercetând corespondența lui George Enescu din anul 1931, ne-a atras atenția o scrisoare din arhiva MNGE primită de muzician cu prilejul împlinirii unei jumătăți de veac. George Enescu era matur, afirmat și consacrat ca personalitate a vieții muzicale românești și internaționale. Așadar, în anul 1931, primea mesaje de felicitare având ca expeditori diferiți reprezentanți ai muzicii și culturii europene.

Enescu, motiv pentru care, probabil, părinții săi au apelat tot la îndrumarea profesorului Eduard Caudella, așa cum făcuseră cu puțin timp în urmă Costache și Maria Enescu. Mai aflăm detalii – nu neaparat uimitoare, dar impresionate, totuși – referitoare la un concert dat la Iași de micul Enescu, care consemnează și prezența tatălui muzicianului. Înlăcrimat de emoție (sau astfel rămas în memoria lui Neculcea) i-a fost prezentat acestuia de către Eduard Caudella.

Prietenia celor doi tineri s-a păstrat peste timp, după cum reiese din aceleași amintiri, situându-i pe amândoi la Paris. Autorul scrisorii evocă recitalurile lui

Enescu la care era aproape mereu prezent, precum și un eveniment deosebit, ce a avut loc în Str. Bruxelles nr. 14 (reședința muzicianului începând cu anul 1904). Aici, el ar fi interpretat, în fața lui Montoriol Tarrés, *Sonata pentru pian și vioară în La major de César Franck*. Amintim că Enrique Juan Montoriol-Tarrés (Figueres, 28 octombrie 1876 – Figueres, 1 februarie 1951) a fost un pianist spaniol, apropiat al compatriotului Enrique Granados (1867-1916), dedicatarul unor partituri precum *El Pelele* din *Suita* pentru pian intitulată *Goyescas*. Stabilit la Paris, el făcut cunoscute

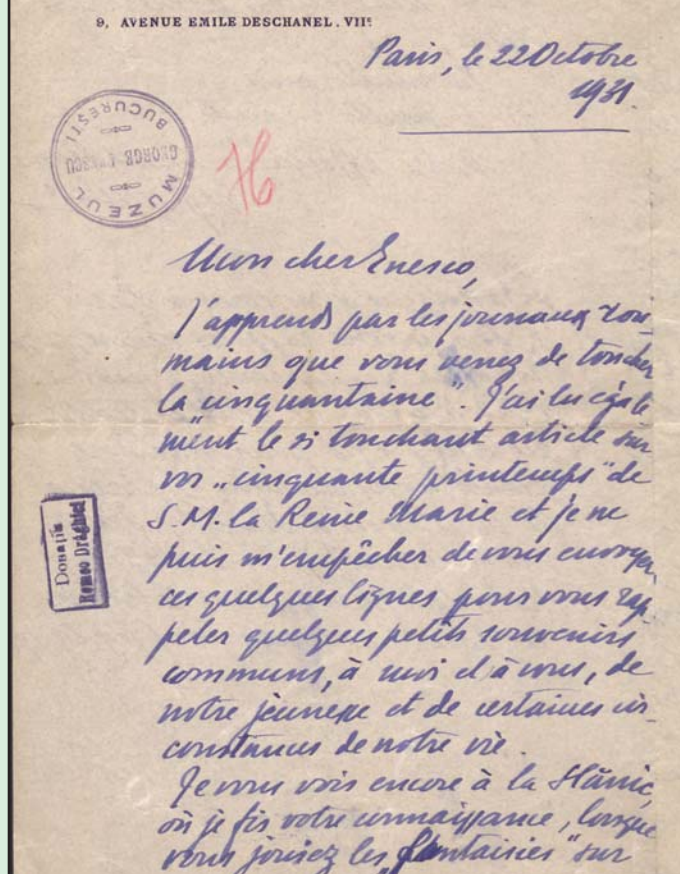
Fotografie a membrilor Delegației de la Paris, 1919, Trocadero - Paris
Eugeniu Grigore Neculcea – al doilea din dreapta, așezat

Printre aceștia din urmă îl menționăm pe **Eugeniu Grigore Neculcea** (1876-1954), Doctor în științe fizico-matematice la Sorbona, Profesor la Universitatea din Iași care a activat în Ministerul Finanțelor, fiind, printre altele, ministru plenipotențiar al României și cadru diplomatic al Statutul Român, numit, după Primul Război Mondial, membru al delegației României la Conferința de Pace de la Paris.

De-a lungul timpului, destinele acestor doi oameni de cultură s-au intersectat; grație lor și faptului că întâlnirile au fost consemnate într-un document semnat, datat dar și păstrat, ne putem bucura acum de atmosfera specială evocată care îl aduce în prim-plan pe **George Enescu**. Filtrată, desigur, de amintirile subiective ale destinatarului, imaginea muzicianului este conturată prin prisma unor evenimente ce i-au apropiat pe cei doi, atât în copilărie, cât și la maturitate.

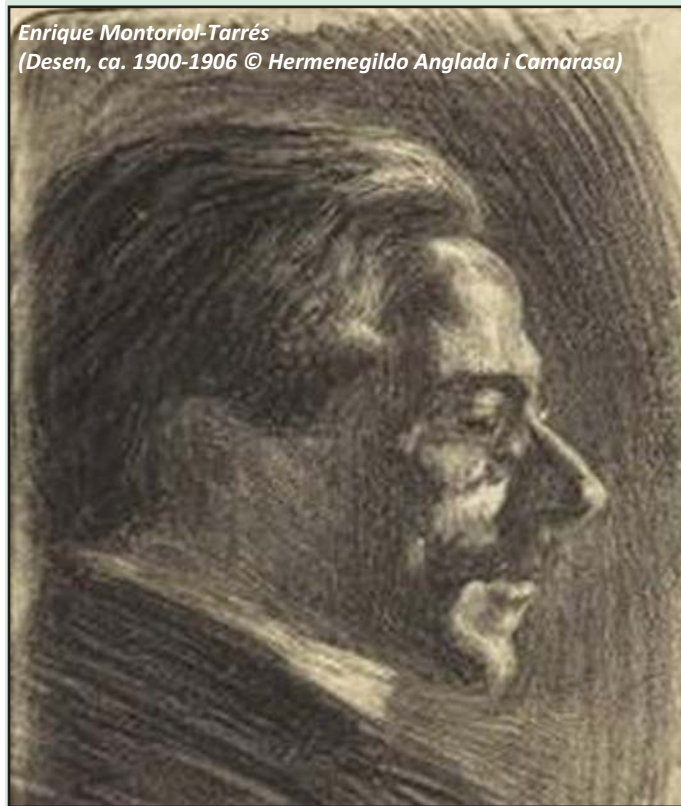
Din scrisoarea lui Eugeniu Neculcea aflăm fapte diverse: că l-a întâlnit pe George Enescu la Slănic, apoi că părinții lor se cunoșteau și, în cele din urmă, auzindu-l pe micul muzician cântând la vioară în casa părinților săi, și-a dorit și el să studieze acest instrument. Știm că în 1888, Enescu a fost înscris ca elev al Conservatorului Viena iar un an mai târziu, întors în țară în vacanță, a mers cu părinții la Slănic unde a cântat pentru prima dată ca violonist, în public. Este, deci posibil, ca cei doi să se fi cunoscut cu acel prilej. Din mărturisirile proprii, Neculcea a fost impresionat de frumusețea interpretării micului

Scrisoare – Eugeniu Neculcea către George Enescu, pag. 1,
Arhiva MNGE

creațiile lui Granados publicului din capitala Franței, semnând inclusiv un articol despre compozitorul spaniol, publicat în revista pariziană *La Revue Musicale* în ianuarie 1913.

Momentul întâlnirii lui Enrique Montoriol Tarrés cu George Enescu evocat de Neculcea ar fi putut avea loc în anul 1913 sau 1914, când pianistul spaniol ar fi făcut

Enrique Montoriol-Tarrés
(Desen, ca. 1900-1906 © Hermenegildo Anglada i Camarasa)

posibil un concert dedicat în întregime creației lui Granados (la 4 aprilie 1914), organizat de către *Société Musicale Indépendante* din Paris cu ajutorul criticului Emille Vuillermoz. E important de menționat că, atât fondatorii societății – Gabriel Fauré, Maurice Ravel, Charles Koechlin, Florent Schmitt, cât și criticul amintit mai sus au fost profesori și colegi de școală al lui George Enescu. În mod evident, lucrurile se leagă, în ciuda informațiilor restrânse. Coroborarea acestora este esențială însă pentru recuperarea unor evenimente din trecut, mai ales când se referă la cel al lui George Enescu. Un adevărat centru muzical, cum era Parisul începutului de secol 20, nu putea să nu grupeze nume devenite sonore de-a lungul istoriei. Probabil de aceea este și dificil să întâlnim dovezi materiale ale acestor relaționări inedite, mai mult sau mai puțin întâmplătoare. Cu atât mai aducătoare de satisfacții sunt, deci, momentele în care o „banală” scrisoare poate dezvălui, chiar și indirect, fapte mai puțin cunoscute despre muzicianul român. Revenind la *Sonata* lui C. Frank, ea a fost compusă în 1886 drept cadou de nuntă pentru violonistul Eugène Ysaÿe, figurând, desigur, și în repertoriul lui George Enescu. Din câte cunoaștem, primele recitaluri în care el a inclus-o au fost susținute la Paris, alături de Paul Goldschmidt (15 și 19 aprilie 1913) și Bilbao – Spania, cu Maurice Dumesnil (12 ianuarie 1914). Ulterior, a mai interpretat-o (dăm ca exemplu doar anul 1938) împreună cu pianistii Radu Mihail – la Ateneul Român din București, Marcel Ciampi la Paris și François Cholé la Liège. Din această

perspectivă, ea îi putea fi, cu siguranță, prezentată lui Montoriol Tarrés în perioada 1913-1914.

O altă amintire evocată în scrisoare este legată de concertele din vremea Marelui Război, când Neculcea și Enescu s-au revăzut la București și Iași, „în casa mea din Str. Carol unde reprezentanții misiunii militare franceze veneau să vă admire, cu Marioara Ventura, Barozzi...” (Neculcea). Concertele susținute de George Enescu în compania muzicienilor români în perioada cruntă a Primului Război Mondial sunt bine cunoscute, și iată, considerate memorabile de unul dintre însuși martorii lor.

Ultimul aspect evidențiat (cu care, de altfel, autorul își începe scrisoarea) este mărturia admirației și atenției manifestate de Casa Regală a României față de George Enescu. Articolul Reginei Maria despre împlinirea celor „50 de primăveri” ale muzicianului român fusese citit de Eugeniu Neculcea, prilej cu care a considerat oportun să-i trimită acestuia „câteva mici amintiri comune despre tinerețea noastră” ... (Neculcea).

Ne bucurăm că a avut această inițiativă, căci ea constituie pe de-o parte – o nouă dovadă a legăturii dintre doi oameni de cultură importanți, iar pe de altă parte – un motiv de a cerceta mai îndeaproape anumite aspecte din viața muzicianului. Datată Paris, 22 octombrie, scrisoarea de felicitare a fost scrisă acum 89 de ani, în limba franceză, iar autorul ei concluzionează, adresându-i-se lui George Enescu: „Asta îți va aminti de [...] prima tinerețe și îți va dovedi că moldovenii, [...] când au amintiri comune, și le povestesc, întărind astfel - ca să zic așa - prietenia lor sinceră, o prietenie care, în cazul meu, este dublată de o admirație neșarmuită” (Neculcea).

Irina NIȚU

George Enescu, violonist (Arhiva MNGE)

George Enescu – 65 de ani fără geniul muzicii române și universale

Întrebat cât timp a fost necesar ca să învețe să interpreteze la vioară, într-un interviu acordat unui ziar bucureștean (în 1939, când s-a întors din turneul său triumfător la Paris și Statele Unite), George Enescu a răspuns: „Cred că este prea devreme să mă întrebați asta. Nu mi-am finalizat încă pregătirea, pe care am început-o la vârsta de cinci ani. Învăț să cânt acest instrument al naibii de dificil de 53 de ani...”

George Enescu a început să învețe vioara când avea patru ani. La vârsta de 5 ani putea interpreta o piesă pentru prima dată fără greșală. S-a născut la 7 august 1881 la Liveni, Moldova, în familia unui violist amator. În 1892 a fost declarat copil minune. În acel moment studia la Conservatorul din Viena și a avut primul său mare concert. În presa austriacă a apărut un articol profetic: „George Enescu – un copil genial din România care în curând va uimi Europa și lumea”. Autorul clarifică: „Programul a inclus piese destul de dificile pentru vioară, scrise de interpretul însuși. Micul român și-a încercat mâna și ca compozitor. Cred că va fi unul dintre geniile muzicale ale timpului nostru...”

În memoriile sale, Enescu scrie următoarele despre primul său concert: „Încă din acea seară memorabilă, mi s-a părut că pe fondul zgomotului monoton al aplauzelor, am auzit o voce ca un refren: Vei deveni un virtuoz, vei deveni un virtuoz... un virtuoz... un virtuoz... Și vă puteți imagina cum trăiește un virtuoz? Acești oameni sunt atât de iubiți și de urâți. Prizonier fără libertate, fără viață personală. Doar muncă sclavă, călătorii și concerte interminabile. Și nimic altceva!”

Enescu a devenit într-adevăr un virtuoz – unul dintre marii virtuozii ai timpului nostru. Cânta la vioară, la pian și cânta la fel de bine. Franța l-a adoptat în curând ca propriul său fiu până la sfârșitul zilelor sale; la fel ca pe alți mari români: Eugene Ionesco, Mircea Eliade, Constantin Brâncuși, Emil Cioran, va fi legat prin sânge de capitala culturală a Europei și a lumii. Desigur, el va face multe pentru țara sa – va ridica nivelul de invidiat al vieții muzicale nu numai în capitală, ci și în marile centre culturale ale țării, vor fi mulți adepți. Personalitatea sa strălucitoare și însoțită va atrage nu numai muzicieni și alte figuri culturale, ci și întregul public. Autoritatea lui va fi imensă. Dar după război va fi obligat să emigreze în Statele Unite (autoritățile vor naționaliza proprietatea soției sale – prințesa Cantacuzino – și familia va rămâne fără bani chiar și pentru mâncare!).

În memoriile sale, George Enescu a scris: „Când vorbesc despre mine în Europa, se referă la mine ca violonist și dirijor, iar în America – ca compozitor. Dar mă consider mai presus de toate un compozitor. Este adevărat, ador vioara, dar când mă ascult nu pe mine, ci pe ceilalți interpreți, de exemplu Jacques Thibault...”

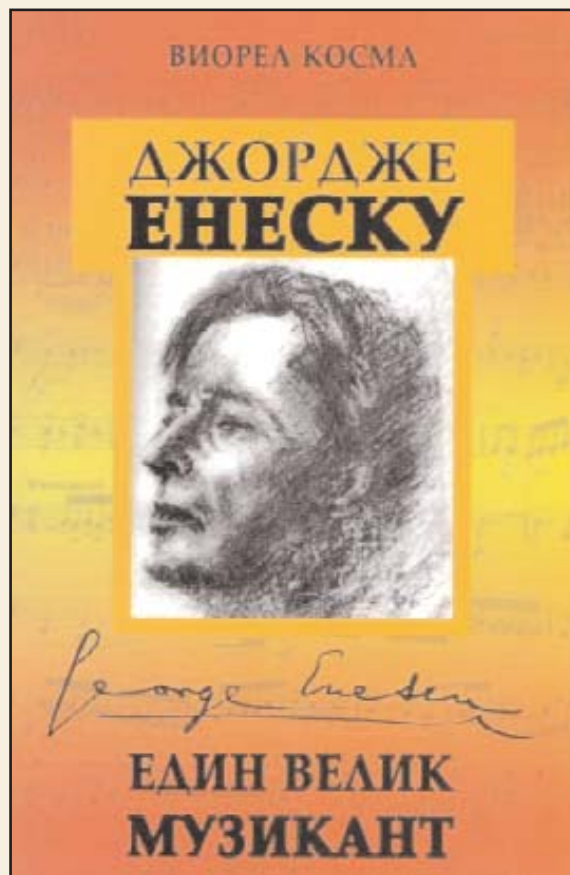
Enescu ne-a lăsat înregistrări de neprețuit ca violonist și dirijor, prin care generațiile viitoare vor putea să-i judece incredibilul talent interpretativ. Dar el va fi amintit în istoria muzicii în primul rând ca un compozitor care a lăsat în urmă o întreagă școală, alegând drept cale sinteza Est-Vest. Cele 120 de opusuri din toate genurile artistice (operă, simfonie, cameră, muzică corală, muzică solo) au întruchipat această sinteză ingenioasă între muzica națională românească (una dintre cele mai pline de viață și frumoase din Europa) și cea mai bună cultură profesională a simfoniei și operei occidentale. El se află printre primii compozitori ai timpului său – Debussy, Ravel, Bartok, Stravinsky, Britten, Prokofiev, Șostakovici...

Muzica clasicului românesc este cunoscută și iubită de mult la noi în Bulgaria. Este o parte integrantă a repertoriului celor mai importante orchestre și muzicieni bulgari. Este adesea auzită la festivalul „Zilele muzicii din martie”, „Varna vară” și „Săptămânile muzicale din Sofia”. Recent, Radio Sofia a înregistrat minunatele *Șapte cântece pe versuri de Clement Marot*, interpretate de Violeta Shahanova-Stambolieva, soprană.

Din vasta literatură, despre marele muzician român, am ales să traduc această carte a unuia dintre celebrii săi biografi și cercetători de neuitat, prof. Viorel Cosma (1923-2017), datorită conciziei și clarității expoziției, datorită imaginii complete a lui Enescu și a aparatului său de referință extrem de bogat (opusuri, înregistrări, publicații, concerte, literatură etc.), care, sper, vor fi utile atât pentru profesioniști, cât și pentru iubitorii de muzică.

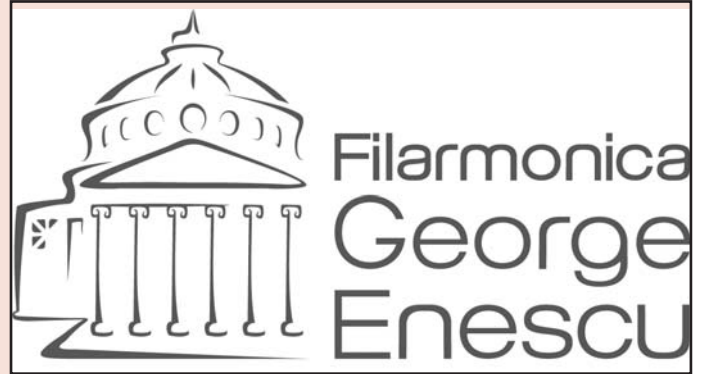
Ognean STAMBOLIEV
PEN – Bulgaria

*Acest text este un anunț despre editarea în limba bulgară a cărții monografice „George Enescu, un mare muzician”, tradusă de Ognean Stamboliev și publicată la Sofia

Istorie pentru istorie

Nu sunt întotdeauna îndeajuns de norocoasă, pentru ca atunci când particip la un eveniment – în cazul de față, deschiderea stagiunii simfonice 2020-2021 a Filarmonicii George Enescu –, să fiu în starea de spirit potrivită respectivului moment. Așa s-a întâmplat și pe 7 octombrie când, după o asiduă curte făcută exteriorului Ateneului Român (sediul Filarmonicii) și după atâta dor de el, fericită de-a dreptul că-i voi asculta concertul de debut direct din celebra sală - reluând astfel contactul vizualo-sufletesc cu muzicienii de pe podium, de unde l-am lăsat cu o jumătate de an în urmă - am aflat cu stupeoare, înaintea începerii lui, că audiția mult visată, de fapt cea normală, va avea loc tot online. Și oricât de mult mi-a trezit interesul programul și numele interpreților, frustrarea nu-mi îngăduia să intru în

care l-a avut asupra mea a fost atât de mare, încât la fiecare nouă apariție din parcursul anilor mă întrebam ce-mi poate oferi mai mult decât atât? Și întotdeauna a avut ce!!!. Înzestrat foarte bine pentru acest instrument: degete lungi potrivite pentru digitație, o uluitoare agilitate tehnică, o

persistență matură, liniștită, o natură sănătoasă, el dezvăluie mereu adevărul din muzică. În concertul de față, dramatismul declamatoriu, romantismul nuanțelor de un deosebit rafinament și profunzimi nedescoperite încă de confracți de-ai lui, prin căutarea aproape microscopică a fiecărui detaliu, asemeni unui bijutier. Despre calitatea sunetului nici nu mai am cuvinte, poate doar să mai amintesc violoncelul făcut de Giovanni Battista Rogeri din Brescia în 1671 care, desigur a contribuit din plin la mirajul sonor. Dirijorul Stefan Asbury evident încântat de asemenea solist, prin cultura sa muzicală de prim rang și prin experiența nenumăratelor concerte de pe tot mapamondul, a asigurat un acompaniament de o rară frumusețe. Iar orchestra, cristal curat, în ciuda tristeții firești de a cânta în fața unei săli goale, a dat tot ce a avut mai bun: disciplină,

muzicalitate, amplitudine, acordaj perfect și multă sensibilitate, calități evidențiate din plin și în *Simfonia nr. 2*

Stefan Asbury

foto: Eric Richmond

atmosfera familiară după care jinduiam și cu care eram obișnuită de decenii. Dar... cu ceva efort, printr-un exercițiu de imaginație am fost în Ateneu, am urcat splendidele-i scări, m-am așezat pe locul meu, mai mereu același, i-am admirat ca de obicei cupola, am inspirat adânc discretul parfum al concertelor trecute și m-am lăsat în voia muzicii. Așa că, odată cu derularea *Pavanei* de Gabriel Fauré (prima piesă din program) ce are la bază un vechi dans spaniol, cu suflu-i epic, într-o mișcare lentă, dar emoțională, lucrare de o atmosferă aproape picturală ce prefigurează rafinamentul limbajului său muzical, ca și a interpretării ei în stil, de către orchestră și dirijorul Stefan Asbury ce s-au aflat într-un consens perfect, starea mea de spirit și-a revenit la normal și astfel m-am putut bucura din plin de ceea ce a urmat. Adică, *Concertul nr. 1 în la minor pentru violoncel și orchestră* de Camille Saint-Saëns, concert nelipsit din repertoriul soliștilor de elită, datorită complexității dificultăților tehnice și a provocărilor artistico-emoționale, el fiind remarcabil prin poezia aproape declamatorie de nuanțe și culori, a melodicii, împletită romantic, dar nu sentimental cu sonorități elegante, bogate, precise ale orchestrei (doar Saint-Saëns este unul dintre cei mai mari orchestratori ai muzicii universale, chiar și în acompaniamente). Concertul hipnotizează pur și simplu, mai ales dacă solistul este de un nivel superior. Și a fost. Căci Andrei Ioniță se dovedește a fi un adevărat fenomen al violoncelului care, dacă mă gândesc bine, a debutat direct ca fenomen. Eu l-am urmărit de când era elev în școala generală și impactul de atunci pe

Andrei Ioniță

foto: Nikolaj Lund

în *Re major* de Beethoven care a încheiat seara. O simfonie foarte dragă mie, în special pentru: înlocuirea menuetului standard cu scherzo-ul, îmbogățind astfel posibilitățile coloristice ale simfonismului propriu; și pentru oscilațiile între descurajare și orgoliu care își găsesc în ea o notă biruitoare, atât de explicit evocată prin frazări ritmico-melodico-armonice inedite. Dirijorul a condus orchestra printr-o felurime de procedee clasice, dar și de o mare modernitate cu suplețe, cu mult tact, reușind să potențeze cele mai colorate luminozități din simfonie, ca și din întreg programul. Cu un simț aparte pentru tempoul ideal, el a oferit ascultătorilor o audiție de sărbătoare. A fost un concert inspirat, inspirant, melodios, romantic, duos, puternic, un concert care cu siguranță merită tone de aplauze. Și chiar dacă orchestra nu a avut șansa suratei ei de la Radio în ceea ce privește publicul propriu-zis din sală, a avut în schimb pe lângă ascultătorii virtuali și figurile emblematice ale istoriei noastre care o priveau din picturile ce îmbracă pereții sălii de concert. A fost ca și când a cântat istorie, pentru istorie, devenind istorie.

Doina MOGA

Celebrarea muzicii românești la Centenarul UCMR

Filarmonica George Enescu se află în prima linie a luptei cu privațiunile culturale impuse de lupta cu noul virus! Ea se zbate să creeze prin muzicienii ei de soi programe online variate și interesante: concerte *live* fără public, înregistrări din perioada de carantină sau din pauza interstagiională, dar și câteva dintre imprimările interne ale instituției. Totul din respect și dragoste față de pretențiosul și caldul său public, atât de absent în aceste luni.

Sigur, nu e chiar ușor. Nimeni nu este pregătit pentru viața culturală virtuală. Publicul are multe de pierdut. Lipsa comunității, înlocuirea vibrațiilor muzicale cu sunetul deficitar al unor difuzoare de device-uri electronice, ceremonia unui concert, posibilitatea de a aprecia în grup, prin aplauze, arta muzicienilor, nu pot fi nicicum înlocuite. Iar artiștii simt acum mai mult ca oricând nevoia de contact direct, la nivelul acela profund, intim, alături de admiratori. Un concert se trăiește, nu se vizionează. Muzica clasică nu e un pretext de divertisment doar, e un prilej de a evada, alături de cei ce o interpretează, către ceva superior condiției umane zilnice. Iar asta se obține prin fluxul acela nevăzut al comunității, al "conspirației" dintre public și artiști. Dar astea sunt actualele condiții. Nu ne ajută lamentarea. Mai degrabă ajută capacitatea managerilor de a sta în contact cu consumatorii de cultură prin imaginație și creativitate.

Filarmonica bucureșteană poartă numele "patriarhului" muzicii românești, cel ce a creat Uniunea compozitorilor și muzicologilor din România, magnetizând în jurul său, acum 100 de ani, mai toți muzicienii contemporani cu el. El e totodată cel ce a înnobilit filarmonica cu munca sa de dirijor, interpret și vizionar. Deci e un prilej aniversar numai bun ca, având în vedere strânsa și îndelunga colaborare dintre cele două embleme culturale naționale, Filarmonica George Enescu să lanseze pe media sa online trei momente muzicale ale unor membrii marcanți ai Uniunii din generații diferite: Adrian Enescu (1948 - 2016), Alfred Alessandrescu (1893 - 1959) și Anatol Vieru (1926 - 1998).

Să ne oprim la prima opțiune a selecției, suita simfonică "Mircea, bătrânul înțelept". Adrian Enescu a fost un creator complex, alternând genuri și stiluri cu dezinvoltură. Dacă ai căuta un singur cuvânt să definescă munca sa componistică, acesta ar fi sinceritate. Linile sale melodice, ușor de recunoscut, arată în plus generozitate și devotament. Atribute ușor de sesizat și în momentul simfonic scris pentru adaptarea cinematografică a ultimilor ani de domnie ai voievodului Mircea cel Bătrân. Pelicula a avut premiera cu o lună înaintea Revoluției din decembrie 1989 și se intitulează simplu, "Mircea,..". Foarte politizat, filmul istoric nu s-a bucurat de multă apreciere - scenariștii (Titus Popovici și Sergiu Nicolaescu), protagonistul (Sergiu Nicolaescu) și regizorul (firește, Sergiu Nicolaescu) fiind îndelung controversați, însuși Nicolae Ceaușescu cerând urgente modificări cu câteva zile înainte de premieră. Muzica filmului, însă, a fost unanim apreciată și doar circumstanțele cu totul speciale ale aceste producții au împiedicat ca suita epică "Mircea, bătrânul înțelept" să nu

Filarmonica George Enescu
Orchestra Simfonică și Corul Filarmonicii "George Enescu"

Centenarul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România
Stagiunea online - 29 octombrie 2020, ora 19.00

Adrian Enescu
Suita *Mircea, bătrânul înțelept*
Dirijor: Horia Andreescu

Anatol Vieru
Concertul pentru două violoncelle și orchestră
Dirijor: Camil Marinescu
Soliști: Marin Cazacu și Mirel Iancovici

Alfred Alessandrescu
Poemul simfonic *Acteon*
Dirijor: Christian Badea

Dirijorul corului: IOSIF ION PRUNNER

fie pe deplin cunoscută. Adrian Enescu a folosit acorduri elegante pe diverse paliere ale intensităților corului și orchestrei, rezolvări surprinzătoare ale conflictelor armonice și ritmuri dinamice, complexe în sprijinul imaginilor de proporții grandioase ale acțiunii. A rezultat o muzică robustă, de ambianță arhaică, care descrie o lume eroică cu personaje statuare.

Din câte se aude în transmisia online, maestrul Horia Andreescu nu a reușit să decupeze și să ordoneze în totalitate multiplele planuri sonore, existând destul de des

o pastă sonoră greoaie și pe alocuri redundantă, ce putea ușor să fie evitată. Sau, mai degrabă, condițiile tehnice de înregistrare fidelă a acestui concert nu au fost deloc optime, această imprimare fiind "de-a casei", pentru arhiva proprie și nicidecum pentru lansarea ei publică. Așa se explică și camerele statice puse în unghiuri ciudate, mânuite cu un joystick din studioul neperformant al Filarmonicii. Așa se explică și captarea dezolantă, ne-nuanțată de iscusința unui inginer de sunet. Aici, la captare și înzestrare tehnică, Filarmonica George Enescu are încă de lucrat.

Al doilea moment muzical al selecției a fost Concertul pentru două violoncelle și orchestră, de Anatol Vieru. Un autentic regal și multe de admirat. E destul de

Corul Filarmonicii "George Enescu", dirijor Iosif Ion Pruner

greu să descrii acest fabulos compozitor. Ai mereu senzația că nu spui tot, că nu reușești să prinzi în ramă adevărata lui dimensiune. Fluxurile sonore intense sau meditative, armonii clare, tonale sau voit ambigue pentru a crea imagini din cele mai diverse, structuri matematice ale "materiei" sonore și un imens spațiu de "joacă" al imaginației, cam pe aici ar trebui să fie o descriere a creației sale. Astea sunt și calitățile de admirat ale acestui opus. Apoi maiestria celor doi interpreți, felul în care își asumă vocile, în care se urmăresc, se găsesc și se invită, sau minunata lor tehnică cu care au reușit să ia în piept pasajele de mare virtuozitate ale dificilei partituri. Soliști sunt Marin Cazacu și Mirel Iancovici, amândoi fiind profesori și mentori pentru sute de tineri celliști dar și, după cum se vede, minunați interpreți. E de admirat, cu multă tristețe însă, minunatul dozaj discret și sugestiv al dirijorului Camil Marinescu, oaspete drag al Filarmonicii, dispărut de curând dintre noi în deplina sa forță artistică.

Concertul online se încheie cu poemul simfonic "Acteon", de Alfred Alessandrescu. Creator, dirijor, profesor, critic, pianist și director

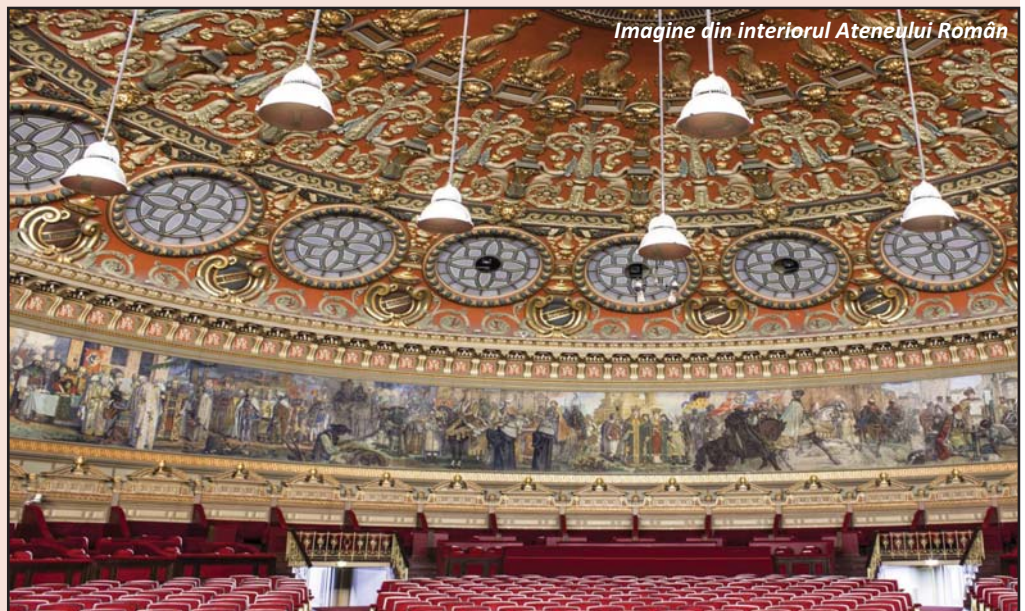
de mari orchestre (Filarmonica, Radio, Operă) devotat ambianței muzicale din România, el a stat mereu lângă George Enescu și, împreună cu el, a ridicat și sprijinit creația compozitorilor români.

Orchestra filarmonicii sună magnific în această lucrare amplă și spectaculoasă, grație unui dirijor de geniu: Christian Badea. El nu este doar un șef de orchestră cu un talent fantastic, el este practic un arhitect și un narator. Arată o rigoare tenace în a construi, în a explora și în a descoperi. Prin aceste două forțe interioare, talent și rigoare, dublate de o atitudine fermă, câteodată drastică în fața orchestrei, marile proiecte ce le-a realizat cu orchestra filarmonică (îndeosebi opera "Parsifal" de Richard Wagner), au putut să rămână de referință în istoria concertelor de la Ateneu și din România. Datorită lui (dar nu numai), acest ansamblu are deseori *sound*-ul unei orchestre de talie mondială. Iar aici, în poemul simfonic "Acteon", acest fapt devine clar conturat. Maestrul Badea a simțit desfășurarea dramatică a lucrării, a "citit" cu multă sensibilitate tot parcursul melodic și armonic, subliniindu-le cu viziune și cu convingere. Ascultându-l, chiar și cu mijloace de compromis, suntem seduși de descrierea sonoră minunată a legendei regelui vânător Acteon, transformat în vânat de zeița Diana din cauza poftelor și a nesăbuiinței. Parcă toată voluptatea acestor trăiri e redată prin patosul narativ al lui Christian Badea, prin savoarea descriptivă a partituri lui Alfred Alessandrescu și prin implicarea intensă a orchestrei.

Prezentarea filmată acestui concert online aparține distinsei doamne profesoare și muzicolog Valentina Sandu - Dediu. Dânsa ne spune cu dragoste și elocvență despre eforturile conjugate ale celor ce servesc muzica românească, Uniunea compozitorilor și muzicologilor din România, indiferent că sunt creatori, cercetători sau interpreți. Un frumos și grațios preambul al unei serii de frumoasă simțire românească la ceas de sărbătoare.

Per total, un concert binevenit și foarte interesant. El de fapt celebrează nu doar creatori marcanți ai Uniunii, ci și muzica românească în general, punând în lumină prima orchestră a țării, un cor de valoare europeană, soliști și dirijori români de cea mai fină croială.

Răzvan GEORGESCU

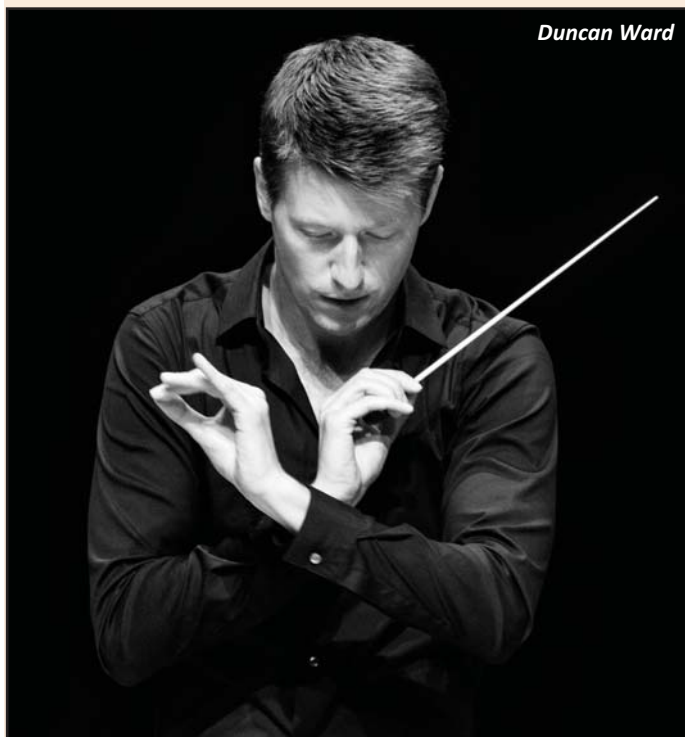

Imagine din interiorul Ateneului Român

Miracolul de la Radio

Cu un oarece trac - zic eu, firesc, după o atât de lungă pauză - și cu multă emoție, am asistat vineri, 2 octombrie, la deschiderea stagiunilor simfonice din Capitală care, acum i-a revenit Orchestrei Naționale Radio. Seara mi-a plăcut nespus. A fost una cu totul specială și plină de un farmec aparte. În ea s-au regăsit muzicienii cu publicul lor fidel, s-au mângâiat din priviri, s-au bucurat împreună de aerul înăurat de atâtea

Duncan Ward

splendori muzicale la care au fost părtași, restabilind astfel în fine, schimbul/transferul de energii încărcate cu vibrația trăirilor, fără de care atmosfera concertului pe viu - unică și irepetabilă - nicidecum posibil de egalat electronic, nu s-ar putea atinge. Orchestră/ solist/ dirijor, au avut cui dăruia minunile din partituri, iar melomanii, la rândul lor, cui oferi aprecierea prin îndelungi aplauze. Și astfel, a început "Miracolul" atât la figurat, cât și la propriu. Spun asta, întrucât pe lângă ce tocmai am menționat, și ce constituie în sine un miracol, programul Concertului, excelent ales pentru debutul "recuperării" noastre, a cuprins pe lângă *Concertul pentru violoncel și orchestră nr. 1 în Do major și Simfonia 93* (din perioada londoneză), botezată "Miracolul", ambele de Joseph Haydn - primul și cel mai prolific compozitor din trinitatea nemuritorilor clasici ai formei; Haydn, Mozart, Beethoven. Luminos, cu o nesecată fantezie și soliditatea arhitectonicii sale muzicale, cu o neînchipuită putere de ficțiune, tatăl simfoniei, face de la începuturi și până acum, din lucrările sale o continuă surpriză. Surpriză pentru ascultători, provocare pentru ascultători, o surpriză mereu plină de eleganță, calm, seninătate și optimism. Adică, exact ce ne-a lipsit tuturor în ultima vreme. Interpreții, toți foarte buni profesioniști, au evidențiat mare parte dintre aceste atuuri ale compozitorilor și au cântat/dirijat cu o poftă aproape palpabilă, cu bucurie și un "oftat" de o rară expresivitate

artistică. Încadrați perfect în context, tânărul violoncelist român Ștefan Cazacu și dirijorul englez Duncan Ward, ambii hăruiți cu un remarcabil talent, au încântat publicul. Primul, cu deținerea deja a secretului obținerii unui sunet cald, amplu, vibrant, atât de asemănător vocii umane și al unui arcuș sigur, puternic, dar maleabil în același timp, nemaivorbind de Bach-ul de la bis care a fost minunat. Al doilea, bun cunoscător al lucrărilor simfonice de substanță, cu larga paletă de înțelegere ca și cu însușirile personale: riguros, minuțios și modern în gândire, de referință fiind în acest sens cele câteva frazări inedite din simfonie care i-au ieșit impecabil. Disonanță în pledoaria lui a fost nota de disrespect, poate doar excentricitate, cauzată de scoaterea măștii pe scenă, atât în timpul concertului cât și la reverența din fața publicului (gestul final fiind probabil unul de pură cochetărie). Cine știe? Așa o fi moda la ei! Din fericire, asta nu a afectat cu nimic evoluția orchestrei (de o politețe proverbială) care, prin profesionalismul ei și-a "invadat/ înnobilat" casa, adică Sala Radio, cu plenitudinea și proștețimea sunetului particularizat, ca și cu omogenitatea, expresivitatea, acuratețea și finele ei nuanțări. A fost într-o formă de zile mari. Iar toate acestea au condus firesc la succesul incontestabil al concertului de deschidere a Stagiunii 2020-2021. Un mare succes obținut în pofida numărului restrâns de instrumentiști, a așezării lor pe scenă, la mare distanță unii de alții, a inconfortului purtării măștii (ei

Ștefan Cazacu

fiind oricum prea încălziți de lumini, fracuri/costume, că și a audienței care cu toate că a umplut sala ochi, totuși a reprezentat doar o treime din capacitatea ei. Important însă este că "miracolul" a început în seara de 2 octombrie și Tatăl simfonismului, prin muzica sa și inspirată interpretare, a ordonat gânduri, a bucurat suflete, a înseninat frunți, a luminat orizonturi și a oferit speranță și optimism. Ce poate fi mai miraculos decât asta, acum.

Doina MOGA

Concert simfonic la Sala Radio

În 16 octombrie 2020, Radiodifuziunea Română a programat un concert simfonic on-line, în care, în compania Orchestrei Naționale Radio au evoluat dirijorul **Nicolae Moldoveanu** și pianistul **Horia Mihail**. Situația excepțională cauzată de pandemia de coronavirus a făcut imposibilă prezența publicului în sala de concert a instituției. Am ascultat transmisiunea de la radio și am apreciat, alături de numeroși melomani de pretutindeni, valoarea incontestabilă a prestației artistice. În deschiderea programului a fost prezentat *Concertul nr. 2 opus 19 în Si*

bemol major de **Ludwig van Beethoven**, compozitorul omagiat pe întregul mapamond la împlinirea celor 250 de ani de la nașterea sa. Opțiunea pentru această lucrare de tinerețe a *Titanului de la Bonn* - în care percepem apartenența la tradiția concertelor mozartiene, dar și trăsăturile viitoarelor creații ale autorului - a fost pe deplin justificată și concludentă, într-un program care a cuprins și o celebră simfonie de **Mozart**. Datorită optimismului, impetuoșității și complexității sentimentelor pe care le transmite, creația concertantă beethoveniană se înscrie la loc de frunte printre preferințele pianiștilor actuali. Prezentat de autor la Viena în 1795, concertul l-a consacrat pe Beethoven în calitate de solist cu orchestra. Alcătuită din 3 mișcări contrastante, lucrarea valorifică plener inspirația compozitorului, precum și calitățile artiștilor care o interpretează: solistul, dirijorul și

orchestra. Am admirat fără rezerve varianta excelentă, care a evidențiat colaborarea fructuoasă a artiștilor de pe scenă precum și măiestria cu care aceștia au reliefat varietatea expresivă și bogăția semnificațiilor muzicii. Cu harul caracteristic, **Horia Mihail** a întruchipat un caleidoscop fascinant de imagini muzicale și de stări sufletești pozitive în prima mișcare *Allegro con brio*. Am admirat transparența, claritatea, strălucirea și verva fără egal a pasajelor de virtuozitate, dar și momentele cantabile, cuceritoare ale solistului, precum și dialogul firesc cu orchestra și coordonarea impecabilă a discursului muzical. Mișcarea a doua, *Adagio*, contrastantă din punctul de vedere al conținutului, al tempo-ului și al expresiei, a întruchipat cu fantezie întâmplări și sentimente nobile. Ascultătorii au fost cucerți de cântul pianistic vibrant și expresiv, de implicarea emoțională a solistului, de tușul său plin de sensibilitate și rafinament. Finalul strălucitor, *Rondo. Molto allegro* a fost un nou prilej de entuziasm și bucurie pentru muzicieni și public deopotrivă. În strânsă colaborare cu dirijorul și orchestra, solistul a valorificat plener fiecare motiv muzical/frază/secțiune, conferind interpretării vervă, exuberanță și impetuoșitate. În contrast cu tablourile optimiste s-a conturat secțiunea minoră, plină de tandrețe și nostalgie. Ascultătorii au admirat prestația de înaltă valoare realizată în această formulă artistică; au perceput cu claritate concepția întregului ca pe un arc cu extremități ce emană dinamism și energie - marcat de noblețea și lirismul ardent al mișcării lente -, dar și subtilitatea detaliilor evidențiate pe plan dinamic și agogic. Concertul i-a oferit pianistului un nou prilej de a-și etala calitățile de excepție, precum și atașamentul față orchestra și publicul cu care dialoghează mereu cu succes. Am apreciat entuziasmul și activitatea prolifică a apreciatului interpret din perioada pandemiei, care a fost prezent ca solist și membru al duo-ului instrumental în proiecte artistice de anvergură precum: *Pianul călător, Poveștile instrumentelor, Concertele roz de la Sala Radio, Vioara lui Enescu* (cuprinzând *Integrala sonatelor pentru pian și vioară de Beethoven*, împreună cu Gabriel Croitoru) precum și Festivalul *Tam-Tam* de la Brașov.

În partea a doua a programului, sub bagheta distinsului dirijor **Nicolae Moldoveanu**, ONR a prezentat *Simfonia nr. 38 în Re major, KV 504, "Praga"* de **Wolfgang Amadeus Mozart**, creație în care compozitorul se află în consonanță cu lumea și cu sine însuși. Interpretarea plină

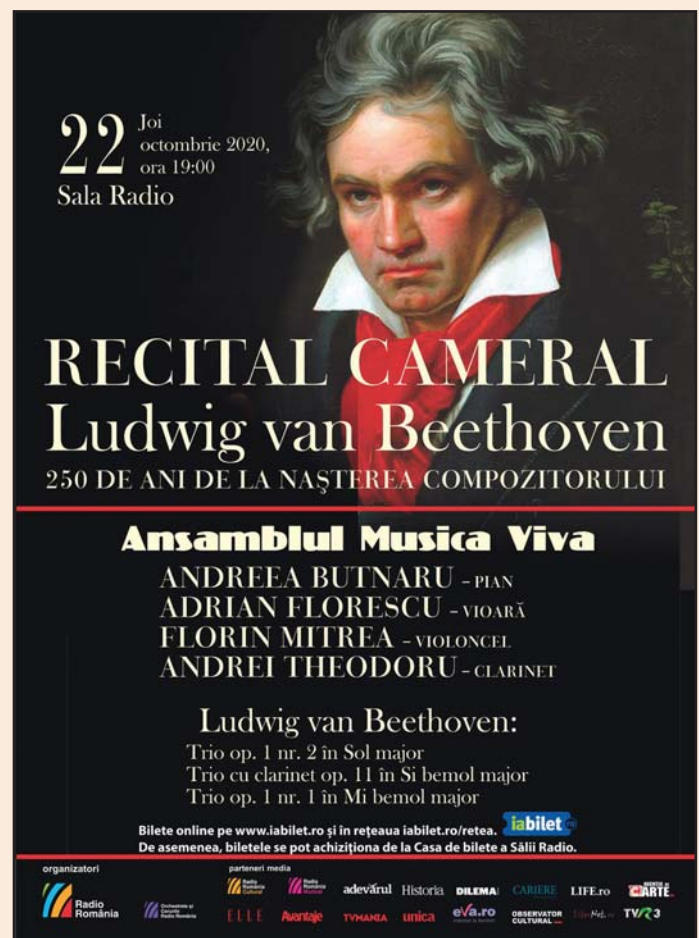

de fantezie și de elan a artiștilor de pe scenă a entuziasmat ascultătorii. Aflați într-o colaborare de zile mari, artiștii au realizat imagini sonore cuceritoare, au evocat original particularitățile specifice ale celor trei mișcări, au evidențiat claritatea și echilibrul formei, precum și bogăția inspirației compozitorului; mai presus de toate, au reliefat într-o manieră convingătoare tematica variată și caracterul optimist al muzicii ce poartă amprenta personalității creatoare mozartiene. Versiunea propusă de dirijor - originală prin bogăția sentimentelor, prin insolit și ingenioase asocieri imagistice -, a cucerit în egală măsură orchestra și auditoriul. Am admirat și cu această ocazie autoritatea și rafinamentul prestației dirijorale, care evidențiază talentul, experiența și creativitatea maestrului **Nicolae Moldoveanu**. Sub atenta coordonare a domniei sale, orchestra a reliefat cu profesionalism și dăruire trăsăturile specifice ale fiecărei teme și mișcări în parte, punând accent pe latura expresivă, pe pregnanța ritmică, pe conturarea unor tablouri pline de culoare și prospețime, precum și pe evocarea unor stări sufletești, situate între generozitate și exuberanță, nostalgie și lirism avântat. Interpretările de înalt nivel artistic ale dirijorului emoționează și încântă de fiecare dată publicul românesc. Cu măiestria caracteristică, maestrul **Nicolae Moldoveanu** a realizat o versiune fascinantă a simfoniei, remarcabilă prin varietate sonoră, sinceritate și prin conturarea imaginilor contrastante. Viziunea dirijorală asupra creației mozartiene ne-a amintit cuvintele lui Lucian Blaga, care susținea că stilul este "un atribut în care înfloarește substanța spirituală". Prima mișcare, *Adagio-Allegro* s-a remarcat prin muzicalitate și profunzime expresivă (în partea introductivă), prin caracterul optimist și avântat al discursului muzical (în *Allegro*). Mișcarea a doua-a, *Andante* a fost redată cu multă subtilitate și noblețe. Muzicienii au realizat momente emoționante de mare subtilitate expresivă, au evocat acel "surâs printre lacrimi" caracteristic al autorului. Mișcarea a III-a, *Finale. Presto*, a fost marcată de dinamism, de vervă și luminozitate. Sub bagheta inspirată a dirijorului, muzica a electrizat orchestra și ascultătorii prin energia, dezinvoltura, strălucirea și frenezia pe care le-a transmis. Am admirat deopotrivă rafinamentul dinamic și timbral, incandescența și tempo-ul alert din mișcărilor rapide ale simfoniei, dar și momentele cantabile, interiorizate ale mișcării lente. O mențiune specială trebuie acordată prestației orchestrale de înaltă ținută artistică, caracterizată prin acuratețe, omogenitate, bogăție sonoră și expresivă, precum și prin diversitate timbrală. Organizat în condiții speciale, în fața microfoanelor, fără public în sală, evenimentul s-a ridicat la un nivel artistic superior. Muzicienii au reușit să depășească dificultățile cauzate de lipsa comunicării directe cu publicul și să transmită ascultătorilor emoții și sentimente pozitive. Întregul concert s-a desfășurat sub semnul excelenței și al creativității, prefigurând o suită de manifestări muzicale de înaltă ținută artistică. Integrat în categoria evenimentelor muzicale de marcă ale stagiunii 2020-2021, concertul de la Sala Radio constituie un model de artă interpretativă și de viziune estetică elevată. Ne exprimăm speranța ca în viitorul apropiat lucrurile să reintre pe făgașul normal, în care publicul să fie prezent în sălile de concert.

Carmen MANEA

Vrăjită de Musica Viva

În vremurile aprige pe care le trăim, unde toți sunt tulburați, vehemenți, inconsecvenți, debusolați, și unde măsurile se strâng, când cu mână de fier, când cu ineficiență, numai MUZICA, această monumentală sculptură intangibilă, cu puterea, misterul și uriașa forță prin preaplina ei de bine și frumos, rămâne stăpână pe ea. De aceea, parcă mai greu ca orice – cel puțin pentru o parte dintre noi – a fost și rămâne imposibilitatea de a o întâlni în condițiile consacrate de veacuri și implicit de a ne bucura în egală măsură de binefacerile ca și de binecuvântarea ei. În acest context unic, mi se pare aproape o indecență, în special față de bucureșteni, să mărturisesc bucuriile pe care le-am trăit cu maximă intensitate în luna octombrie (clasica deschizătoare de stagiuni simfonice și camerale) prin participarea la cinci concerte – trei în sală alături de public, unul online și altul în transmisiune directă radio/

22 Joi
octombrie 2020,
ora 19:00
Sala Radio

RECITAL CAMERAL
Ludwig van Beethoven
250 DE ANI DE LA NAȘTEREA COMPOZITORULUI

Ansamblul Musica Viva
ANDREEA BUTNARU - PIAN
ADRIAN FLORESCU - VIOARĂ
FLORIN MITREA - VIOLONCEL
ANDREI THEODORU - CLARINET

Ludwig van Beethoven:
Trio op. 1 nr. 2 în Sol major
Trio cu clarinet op. 11 în Si bemol major
Trio op. 1 nr. 1 în Mi bemol major

Bilete online pe www.iabilet.ro și în rețeaua iabilet.ro/retea.
De asemenea, biletele se pot achiziționa de la Casa de bilete a Sălii Radio.

organizatori: Radio România, Ministerul Culturii și Patrimoniului Național
parteneri media: Adevarul, Historia, DILEMA, CARIERE, LIFE.ro, ARTISTE, EFFE, Avantaje, TYMANIA, unica, eVA.FO, OBSERVATOR CULTURAL, TVR3

înregistrare – cinci concerte desfășurate, ce-i drept, în două orașe diferite, două puncte, București și Sibiu, păstrând astfel o distanțare de peste trei sute de kilometri. Și fiecare dintre ele, pe lângă mângâierea pentru suflet și răsfățul pentru urechi, prin programul abordat și plenitudinea expresivă a tălmăcirilor, a constituit o veritabilă sărbătoare muzicală care s-a ridicat la înălțimea instituțiilor ce le-au găzduit.

Dar, trebuie să recunosc că lipit de suflet mi-a rămas recitalul cameral al Ansamblului Musica Viva de la Sala Radio, primul din seria *Integralei trio-urilor cu pian de Beethoven*, ce se va desfășura în cinci concerte consecutive. Spun lipit de suflet, pentru că, în primul rând, cu ocazia lui,

mi-am ostit dorul de Beethoven, acest titan cu spiritul-zeflemitor, cu indiferența-i triumfătoare față de normele convenționale ale timpului său, romantic și involburat, senin și înverșunat, împăcat și răzvrătit, credincios doar trăirilor lui, cu un tumultuos umor, scortșos și blând în același timp, sărind de la una la alta într-un ritm armonic-melodic amețitor, particularități care îl deosebesc atât de mult de ceilalți confracți ai lui. Iar în al doilea rând, aproape egal în intensitate, pentru că mi-a răspuns unei chemări, de fapt dorințe, care mă obseda de aproape zece ani, și anume aceea de a-i reasculta pe componenții ei, ai Musicii Viva – artiști de o rară complexitate, fiecare deținând secrete interpretative deosebite - dând viață aceleiași integrale cântată atunci în sala mare a Conservatorului bucureștean și care, la vremea respectivă, m-a răscolit profund. Deși nouă (vis-à-vis de varianta tocmai amintită), după cum spunea directorul artistic al formației, pianista Andreea Butnaru, în deschiderea concertului “este doar colaborarea cu violonistul Adrian Florescu, concert-maestru al Orchestrei Naționale Radio și mulți ani înainte, concert-maestru al Orchestrei Simfonice din Lisabona”, mie mi s-a părut nouă toată seara. Aceeași muzică dar cu totul nouă. Nouă prin interpretare, implicare, înțelegere, frazare, dăruire și har. E drept că această formație camerală, cu fiecare concert, indiferent de conținut, m-a surprins mereu cu încă ceva nou, cu încă ceva în plus, fie că era vorba de interpretare, culoare timbrală, accente, punctări armonice, nuanțe, etc. Și tocmai când credeam că nu mai poate fi posibil nici un plus, iată ca acum, în cazul de față, a dus mai departe “tradiția”, adăugând un mai bine, mai limpede, mai original, mai frumos. Îmi sprijin afirmația prin mărturisirea conform căreia, până acum, n-am mai ascultat talmăciri cântate cu atâta tinerețe, cu atâta vioiciune, dezinvoltură, eleganță dar și cu atâta maturitate, finețe, clasă, reliefând cu stil calități sonore de excepție ca și o imensă paletă de trăiri sufletești, pliate mânășă pe particularitățile trio-urilor lui Beethoven. Viziunea lor, în mare aceeași ca în urmă cu nouă ani, dar cumva îmbogățită

cu spontaneitate cumpătată, cu poezia și dinamica poveștilor m-a cucerit din nou, oferindu-mi, pe lângă muzica lui Beethoven, și complexul de calități rare ale membrilor formației: agilitate tehnică rarissimă și claritatea sunetului, cleștar curat (pian), uimitoarea siguranță și degajare a arcușurilor (coarde), suplețea generoasă a catifelei din sunet (clarinet) și larghețea pledoariei muzicale care a subliniat subtilitatea melodică, ritmică, sunetul cald, fraza impecabilă, susținută cu multă expresivitate și o plăcere debordantă de a cânta. Nu s-a simțit nici cel mai mic efort, de parcă toți s-ar fi jucat cu instrumentele, nu s-a auzit nici un suflu sau fâșâit, ci doar muzică pură, în forma ei cea mai apropiată de ceea ce a simțit compozitorul. Toate acestea, degajând simțibil, un profund respect pentru textul muzical. Lucru foarte greu!! Și uite așa, pentru o oră și jumătate, am ascultat Beethoven într-un regal interpretativ, care m-a vrăjit. S-a cântat: *Op. 1 numărul 2, în Sol major, pentru pian, vioară și violoncel*, lucrare de o largă arhitectură simfonică, *Op. 11, în sib major, pentru pian, clarinet și violoncel*, particular mai ales prin forma de temă cu variațiuni a părții a treia și *Op. 1 numărul 1 în Mib major*, partitură plină de optimism, de-a dreptul solară. Iar “vinovați” de splendoarea sonoră, au fost, pe lângă nucleul formației: pianista Andreea Butnaru și violoncelistul Florin Mihai Mitrea, violonistul Adrian Florescu și clarinetistul Andrei Theodoru, care, cu siguranță au fost răsplătiți la final de cea mai mare audiență posibilă – căci Radio există peste tot, nu? și undele lui trec orice graniță și nesocotesc orice distanță – cărorora le adaug și adâncă mea reverență. La toată această reușită remarcabilă au contribuit fără doar și poate regizoarea muzicală Gabriela Dina și inginerul de sunet Cristian Bădescu, care au asigurat o excelentă calitate a transmisiei, așa că o parte dintre aplauze li se cuvine și lor.

Nici nu s-a terminat bine ecoul concertului și eu deja aștept cu nerăbdare continuarea care, cu puțin noroc, poate se va desfășura și cu public în sală.

Doina MOGA

Beethoven în dialog cu Goethe

Marti, 27 octombrie 2020, a avut loc deschiderea stagiunii „Noi dăm tonul!” a Universității Naționale de Muzică din București, care anul acesta, într-un mod inedit, s-a realizat printr-o transmisiune live pe Youtube.

Intitulat sugestiv *Beethoven Sieben*, adică *Beethoven Șapte*, programul recitalului cameral a cuprins 12 variațiuni pe o temă de Beethoven pentru fagot și pian de Guy Bacos, *Trio în sol major WoO. 37 pentru flaut, fagot și pian* de Ludwig van Beethoven și *Seven Beethofantesie pentru fagot și pian*, lucrarea tânărului compozitor Andrei Petrache.

Și-au dat concursul Ioana Bălașa (flaut), Laurențiu Darie (fagot), Adriana Toacsen (pian) și Cătălina Matei (texte). Pianista Adriana Toacsen a ținut un cuvânt de început, adresând mulțumiri oamenilor care au făcut posibil acest concert

care a ajuns la noi, la public, „în format electronic”. De asemenea, Excelența Sa Ambasadorul Germaniei la București, a transmis un mesaj video prin care și-a exprimat entuziasmul și susținerea pentru acest proiect ce a luat ființă la 250 de ani de la nașterea lui Beethoven, folosind sintagma *Beethoven forever young*.

Variațiunile lui Guy Bacos se deschid cu un prolog plăcut și molcom, liniștit, pe tema „*Ode Bucuriei*” din *Simfonia a IX-a* de Beethoven. Armonii interesante, egale se succed, conducând întregul discurs sonor spre o latură de jazz. Prima variațiune contrastează cu un ritm alert, o agitație armonică lesne de comparat cu mișcarea browniană a materiei, având un final abrupt. Cea de-a doua variațiune are un aer disonant și sumbru, registrul grav și cel acut se întrepătrund și se contopesc, fără a-și pierde însă

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE MUZICĂ BUCUREȘTI

NOI DĂM TONUL

STAGIUNEA UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE MUZICĂ

individualitatea. Tempoul rapid se remarcă în cea de-a treia variațiune, disonanțele în registrul acut nu dau semne de încetare, dar devin din ce în ce mai rare, până se sting într-o liniște deloc apăsătoare. Acorduri arpegiate dulci și melodioase compun variațiunea următoare, învăluind într-o feerie spațiul sonor. Variațiunea cu numărul cinci se află sub semnul fanteziei și nebuniei, debutând cu glissandouri descendente și ascendente care se dezlanțuie, amplificând furia sugerată. Variațiunea a șasea reușește să camufleze tema într-un joc fragmentat plăcut, făcând-o mult mai greu de sesizat. Triluri cristaline relevă tema din cea de-a șaptea variațiune, compozitorul Guy Bacos reușind din nou să surprindă prin originalitatea abordărilor sale melodice. Arpegii ce te poartă într-o atmosferă misterioasă,

transmis mesajul, denotând lipsa **vuietului lăuntric** din partea cititoare.

Cea de-a doua lucrare a fost interpretată curat și îngrijit, debutând cu frumoase cadențe dantelate. Am ascultat multe pasaje de virtuozitate la fagot, care uneori a avut un sunet puțin înfundat. Instrumentele de suflat au susținut cu note strălucitoare în registrul acut gamele vivace de pe claviatură. Pianul a sunat cristalin și nuanțele au fost expresiv executate. Predarea ștafetei la suflători s-a realizat foarte firesc. De asemenea, am observat o bună comunicare între cei trei soliști pe tot parcursul lucrării. Finalul acesteia a fost antrenant, plin de vioiciune și pasaje de virtuozitate. O lucrare eminentă clasică ce sintetizează spiritul plin de forță și pasiune al lui Beethoven. La finalul acesteia, 52 de spectatori urmăreau concertul.

greu de distins din cauza ceții care ușor-ușor se îndepărtează, făcând clare contururile sonore, acesta este tabloul descris de variațiunea cu numărul opt. În cea de-a noua variațiune, tema este punctată, staccato, făcându-și loc printre celelalte armonii. Tema variațiunii a zecea se prezintă obsesiv, conturând un caracter ușor agresiv. Totuși, în final, calmul se așterne în sonoritate. Variațiunea cu numărul unsprezece debutează stângaci, ca și cum cineva ar încerca să-și amintească o melodie ce s-a pierdut în trecerea anilor. Senzația de anormal planează în ultima variațiune pe o temă de Beethoven a lui Bacos. Obscuritatea se concretizează prin acordurile care alterează starea fragmentului. În final, tema triumfă, clar și răspicat. Lucrarea lui Guy Bacos reprezintă un exercițiu de imaginație și o dovadă de fantezie, iar caracterul fiecărei variațiuni a fost evidențiat adecvat de pianista Adriana Toacsen. Câțeva aplauze s-au auzit din sală, semn că artiștii au avut totuși cui să cânte. Am numărat la acel moment 38 de spectatori care priveau recitalul prin intermediul ecranelor lor.

În timpul celei de-a doua lecturi, o fereastră de tip *chat box* a apărut în dreapta ecranului, ilustrând o conversație pe Messenger între Beethoven și Goethe, o idee originală și interesantă a organizatorilor pentru a captiva publicul în aceste vremuri pandemice.

Recitalul s-a încheiat cu lucrarea tânărului compozitor Andrei Petrache, prezent în sală, un omagiu adus Titanului de la Bonn. *Seven Beethofantesie pentru fagot și pian* a debutat într-un mod antrenant cu un final de frază ostinat ce amintește de un arc ținut în tensiune și care, încet, revine la forma inițială, creând un zgomot specific. Disonanțele acaparează cea mai mare parte a discursului sonor, remarcându-se poliritmia. Dialogul dintre cele două instrumente a fost precis delimitat. Fagotul și-a construit frazele pe disonanțe sumbre, ca sirena unui vapor în port ce

Ioana Balașa, Adriana Toacsen, Laurențiu Darie

se pierde în ritmicitatea valurilor. Tema *Sonatei Lunii* mijeste la pian, dar melodica mecanică, industrială îi ia repede locul. O lucrare cu caracter neoclasic, *cu sare și piper*. Compozitorul Andrei Petrache a urcat pe scenă pentru a-și primi aplauzele binemeritate.

Cu siguranță deschiderea stagiunii „Noi dăm tonul!” a Universității Naționale de Muzică din București a fost doar începutul promițător al unor serii de concerte tematice de anvergură și, de ce nu, pline de originalitate.

Teodora CONSTANTINESCU

Ce fain a fost la Sibiu

De câte ori mă întorc în acest oraș, pe lângă amintirile fermecătoare ale copilăriei și adolescenței mele petrecute aici, pe lângă parfumul de istorie, civilizație, cultură, calm și neostentativă ospitalitate, pe lângă atmosfera mângâiată de pana de înger a părinților mei, Sibiuul mă surprinde cu ceva nou, original, chiar spectaculos. Mă răsplătește probabil pentru iubirea necondiționată ce i-o port și-mi oferă mereu cadouri. De astă dată, după o absență mai lungă (motivul se cunoaște), în care dorul a făcut ravagii în sufletul meu, el, cadoul, a venit sub forma unor concerte – primul simfonic, care face subiectul rândurilor de mai jos, al doilea cameral - concerte pe care le-am putut urmări ca

cu care a pus în valoare și virtuțile orchestrei care, este pe rând când solist, când ansamblu, când acompaniator, dar întotdeauna motorul și substanța armonico-dinamică a partiturilor. Am simțit sublinierea lui și mi-a plăcut. Apoi Ovidiu Pârjol a încântat publicul cu tălmăcirea dată celebrului *Concert nr.4 pentru pian și orchestră în Sol major* de Beethoven, prin bagajul său expresiv de excepție: tehnică solidă, sunet desăvârșit, forță artistică, ca și cu tonul cald, limpede și strălucitor prin care a evocat imagini din lumea compozitorului, redescoperind parcă cu uimire, un labirint sonor creat printr-o alăturare de perle. În acest sens menționez modul bogat în emoții cu care a cântat tema principală de o simplitate rară din debutul lucrării. Mai departe, pe tot parcursul discursului său muzical, în dialog

în vremurile bune. Adică pe viu, din sală, alături de alți ascultători. Și Doamne, ce bine a fost. Ce bine a fost să văd cum intră orchestra pe scenă, să-i aud acordajul, să simt freacă în *pianissimo* care precede intrarea dirijorului și să particip fizic și emoțional la toate vibrațiile notelor din partituri. Un minunat cadou, mai ales că seara în sine a reprezentat o surpriză de la un capăt la altul. Spun asta pentru că dacă piesele care au alcătuit programul Concertului îmi erau familiare, iști (solist, dirijor) i-am întâlnit în această formulă acum. La început s-a cântat *Suita Holberg op. 40* de Edvard Grieg și *Serenada pentru orchestră de coarde în mi minor, op.20* de Edward Elgar, lucrări scrise cam în aceeași zonă de timp și de culoare poetică. Foarte diferite însă în rest. Prilej minunat pentru dirijorul Ovidiu-Dan Chirilă care a fructificat asta cu tact și gentilețe artistică scoțând în evidență cele cinci mișcări din *Suita* lui Grieg bazate pe dansuri din secolul XVIII și subliniind în fiecare dintre ele (*Sarabande, Gavotte, Air, Rigaudon*) specificul lor ritmico-melodic, cu subtile accente și punctări, ca și pitorescul pastoral, duiosenia și calmul senin din *Cântec de primăvară, Elegie* și *Finale* ce alcătuiesc *Serenada* de Elgar. Pe parcursul acestei prime părți i-am apreciat evidentă experiența, structura romantică și dăruirea

cu orchestra sau solo, el a relevat nu numai imaginea unui instrument, ci și circumscrierea lui simfonică, adiacentă orchestrei. Rar întâlnești interpret care atunci când cântă Beethoven să fie eroic și romantic fără a deveni sentimental. La Sibiu, această capodoperă beethoveniană s-a cântat într-o variantă inedită, variantă în care orchestra este rearanjată pentru un cvintet de coarde. Iar faptul că dirijorul Ovidiu-Dan Chirilă, aici ca fin acompaniator, s-a pus încă de la primele măsuri în perfect acord cu concepția pianistului, a făcut posibilă sudura dintre orchestră și pian, ambele sunând ca un tot unitar, condiție esențială pentru redarea fidelă a oricărui concert cu solist, dar atât de

rar reușită. Aplaudat îndelung, Concertul Filarmonicii de stat din Sibiu de la sala Thalia din 22 octombrie se înscrie categoric în rândul reușitelor, dovedind încă o dată, dacă mai era nevoie, că talentul, profesionalismul și vocația muzicienilor, când este sprijinită și încurajată, produce frumusețe, bucurie, fericire, liniște, lumină și multă ordine, în mințile, sufletele și viețile oamenilor, mai necesare acum că oricând. Mie personal mi-a umplut sufletul de bucurie. Și a fost atât de fain încât nu-mi venea să plec din sală. Așa că, am mai rămas la Sibiu încă o zi de superbă vară indiană, pentru a urmări Concertul cameral despre care voi povesti în alte pagini. Ce fain a fost la Sibiu!

Doina MOGA

Deschiderea stagiunii la Opera Maghiară din Cluj-Napoca

În vremurile de restriște ale acestui adevărat al „treilea război mondial”, bacteriologic, cu inamici nevăzuți, teatrul de pe malul Someșului s-a încumetat la o premieră, „Flautul fermecat” de Mozart, cu care a inaugurat sezonul 2020-21. Când multe scene lirice anulează stagiuni întregi sau le întârzie, reduc numărul obișnuit al spectacolelor lunare sau le

Tamino și Cele trei doamne

reprezintă în formă de concert, fără pauze, execută tăieturi abuzive și nemaîntâlnite în partituri, urmărind o nejustificată limitare de timp sau le reproduc cu componentă redusă a ansamblurilor, unele dintre ele amplasate în alte locații și conexe audio-video cu platourile solistice grație capacităților tehnice moderne, Opera Maghiară clujeană nu a recurs la niciunul din aceste subterfugii, ci a prezentat cu curaj o producție integrală, coerentă și firească. Faptul că ne aflăm într-o stare specială se vedea doar prin locurile blocate în auditorium și prin avertizările repetate venite din difuzoare, impunând respectarea normelor impuse în pandemie.

Gábor nu a rezistat să nu illustreze atmosfera din zilele noastre și, pe uvertură sau în primele scene ce au urmat cu Cele trei doamne ale Reginei Noapții, Tamino și Papageno, a proiectat pe fundal imagini crude din realitatea actuală... un oraș gol, pustii, viruși oribili, laboratoare, secții de ATI, izolete, sicrie, dar și sloganuri „Black lives matter”, decapitări de statui, revolte, incendieri, vehicule militare, aproape tot ce erodează frământata noastră civilizație de azi. Până și Tamino, în loc să fie învins de un șarpe fioros a ajuns într-o izoletă iar lui Papageno, pedepsit la muțenie de către Cele trei doamne, i s-a aplicat o... mască de-a noastră, cea de toate zilele. Chiar Pamina, prizonieră a lui Sarastro, purta mască, Cei trei copii au venit pe trotinete electrice iar garda lui Monostatos era formată din adevărați paratroopers.

După asemenea momente, odată stabilit cadrul de desfășurare în timp a acțiunii, Tompa Gábor s-a dedicat urmării fidele a tramei, din care nu a lipsit parcursul inițiativ al lui Tamino și al Paminei, însoțiți de Papageno, sub oblăduirea lui Sarastro spre un final nupțial cu petarde și confetti într-o catedrală creștină cu vitralii monumentale, proiectate pe decorurile masive, modulare, care până atunci se rotiseră ca niște volume enorme, cenușii, trecând prin tunete și trăsnete ce subliniau încercările la care erau supuși eroii. Doar scenele în care apărea Sarastro cu preoții lui deschideau un fundal bleu, luminos și solar. Simbolurile masonice nu au lipsit. Scenografie, Carmencita Brojboiu. Costumele, întrucâtva atemporale, i-au revenit lui Lucian Broscățean.

Regina nopții

O echipă solistică tânără a fost preferată pentru spectacolul de premieră, cu care regizorul a lucrat exemplar în ceea ce privește mișcarea scenică, dinamica, gestualitatea. S-a adăugat rostirea bine gândită a recitativelor, plină de expresivitate, chiar dacă personal nu cunosc limba maghiară. Dar ținând seama de conținutul ideatic expus de libretistul Schikaneder, realizarea a fost pe deplin potrivită. Meritul revine în egală măsură pregătirii muzicale a spectacolului, dirijorului Selmeczi György.

Papageno

Sarastro și consiliul preoților

Într-o ordine deloc întâmplătoare, îl numesc mai întâi pe baritonul Sándor Csaba (cunoscut și apreciat Don Giovanni la București și Iași), Papageno plin de vervă și mobilitate vocal-scenică, cu timbru consistent, aplomb în arii și mare avantaj în duetul cu Papagena (Kolcsár Katalin). Ca Sarastro, basul Köpeczi Sándor, cu ținută și atitudine impecabile, a cântat cu glas cald și rotund, cu frazare nobilă și evidente daruri de „pedalist”.

O plăcută surpriză a fost frumoasa voce a tinerei soprane Gebe-Fügi Renáta (Pamina), lirică în cea mai bună accepțiune a cuvântului, ce a desenat linii melodice expresive, pigmentate cu articulări penetrante. Pentru rolul de coloratură dramatică al Reginei Noapții, soprana Vigh Ibolya a cunoscut o evoluție ascendentă pe parcursul seriei, pornind de la un contra-Fa supra-acut nu foarte sigur (prima arie), trecând cu bună staccatură prin prima strofă a celei de-a doua arii, dar un final mai puțin îngrijit, până la ultima strofă, finalizată vehement, spectaculos. Tamino a fost junele tenor Erdős Róbert, cu timbralitate lirică agreabilă, frumoasă linie de cânt, a cărui susținere tehnică va spori odată cu acumularea experienței, așa încât fermitatea rostirii va crește, îndeosebi

spre finalul partiturii. Un glas cu perspective în alte roluri mozartiene sau ca „tenore di grazia” belcantist. Voce impunătoare și look pe măsură a avut Peti Tamás Ottó (Monostatos), excelente au fost Cele trei doamne ale Reginei Noapții (sopranele Fülöp-Gergely Timea, Barabás Zsuzsa, mezzosoprana Veress Orsolya), bine pregătite muzical. Îi notez în continuare pe Sipos Endre (Primul preot și Primul paznic), Sándor Árpád (Al doilea preot și Al doilea paznic).

Au participat cu bune rezultate Corul (pregătit de Kulcsár Szabolcs), Corul de copii (cu funcțiune complexă în locul Celor trei copii, pregătire muzicală Kálló Krisztián), Orchestra (concertmaestru Barabás Sándor), Ansamblul de balet (ce l-a incitat pe Papageno, cu coregrafia semnată de Jakab Melinda). Bagheta lui Selmecki György a indus tempouri potrivite și a condus cu autoritate.

După succesul premierei, doresc viață lungă producției cu „Flautul fermecat” de Mozart la Opera

Pamina

Maghiară din Cluj-Napoca. Din păcate nu depinde nici de managerul teatrului, Szép Gyula, nici de cei ce au pus-o în pagină, realizatori, interpreți. (Foto: Szabadi Péter)

Costin POPA

Zilele Muzicii Contemporane, ediția a XXXIV-a, Bacău, 2-3-4 octombrie

Cu amintirea programelor inedite, interesante, ilustrând prin lucrări acreditate în timp și opus-uri ce promit să depășească limitele conjuncturalului, evoluția muzicii în secolul al XX-lea și în primele decenii din cel

următor, m-am pregătit să ascult concertele rânduite în noua ediție a festivalului de la Bacău. Nevoiți să scurteze numărul concertelor de la 6-7, întinse de-a lungul unei săptămâni, la doar 3 anul acesta, organizatorii au păstrat ritualul sondării universului muzicii din zilele noastre.

Sigur, în 1986, când a avut loc prima ediție, creația românească, în pofida înăspririi cenzurii, putea fi difuzată datorită formațiilor specializate, Societatea Română de Radio populariza în programe, în emisiuni publiciste și de analiză opus-urile compozitorilor români, reputatul muzicolog și radiofonist Ada Brumaru familiariza lunar din studiourile de la București publicul francez cu valorile moderne românești, la Festivalul internațional de jazz de la Sibiu erau invitați compozitori și formații de prim rang din Europa. Foarte activ încă de la începutul anilor '80 deopotrivă în fața partiturii și în fața paginii pe care se orânduiau cronici de concert sau de disc, analize muzicologice, Liviu Dănceanu a avut inițiativa fondării primului festival dedicat exclusiv muzicii contemporane. Permisivitatea autorităților se cuvenea fructificată pe cât posibil mai mult.

Festivalul obișnuia publicul băcăuan să asculte muzică modernă, augmenta prezența filarmonicii „Mihail Jora” în viața muzicală a țării, devenind alt loc de exprimare a formației înființată de compozitorul Liviu Dănceanu – *Atelierul de muzică contemporană „Archaeus”*. Element onorant pentru inițiatorul de fapte culturale ce privilegiau noutatea, Liviu Dănceanu a plasat propriile lucrări în context românesc-european, oferind publicului, colegilor

autori și interpreți, mediei specializate prilejul de a cunoaște ce se compunea peste hotarele țării. Numărul compozitorilor români și străini incluși în programele de concert ale festivalului de Bacău este impresionant – de ordinul sutelor. La fel, soliștii, dirijorii, ansamblurile, orchestrele și corurile găzduite în moderna sală a filarmonicii băcăuane este onorant pentru organizatori.

Și Festivalul din octombrie 2020 a fost deschis de orchestra simfonică, dirijată din 1969 de maestrul său, Ovidiu Bălan. Experiența bogată ca interpret al numeroaselor lucrări contemporane românești în sala de concert și în înregistrări radio i-a permis mereu să învețe repede și bine, să redea la nivelul calității orice partitură aflată în spațiul valorii. Vineri 2 octombrie au fost prezentate *Angulus Ridet* (Liviu Dănceanu), *Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte* (Irina Odăgescu), *Undeva și altundeva* (Teodor Țuțuianu), *Rondo-ul de noapte* (Adrian Iorgulescu). Fiecare partitură a atras atenția, a impresionat prin rigoarea construcției formale, prin muzicalitatea exprimând zone ale reveriei, ale dramatismului, prin balansul la vedere sau implicit de la conceptele componistice tradiționale la cele moderne, prin maleabilitatea și precizia dirijorului Ovidiu Bălan.

Doi au fost muzicienii cărora li s-au dedicat programe speciale. Dorel Baicu și Liviu Dănceanu și-au legat numele de Bacău prin activitatea bogată, admirabilă ca valoare, ca rezistență în timp. Dorel Baicu a fost flautist în orchestra filarmonicii *Mihail Jora*, a contribuit în mod fundamental la succesul și longevitatea trio-ului de

Cvartetul de flaute al Filarmonicii din Bacău și pianistul Sorin Petrescu

sufletori *Syrinx*, a educat la Colegiul Național de Artă *George Apostu* și la Universitatea Națională de Arte *George Enescu* tineri apreciați la concursurile naționale, integrați în orchestre simfonice din România și din străinătate, Liviu Dănceanu a impus Bacăul în context festivalier național, va rămâne în istoria muzicii românești pentru multiplele calități de compozitor, muzicolog, eseist, publicist, manager. Amândoi s-au stins unul după altul – Liviu Dănceanu în octombrie 2017, Dorel Baicu în august 2018.

Dorel Baicu nu a fost vineri 3 octombrie doar o personalitate evocată prin cuvinte, ci o prezență scenică sub formă de *hologramă muzicală*. Prim interpret al lucrării pentru flaut solo *Estrato*, semnată de Viorel Munteanu, Dorel Baicu a dat din zona memoriei magnetice „intrările” foștilor colegi Dorin Gliga (oboi) și Pavel Ionescu (fagot) pentru a da viață versiunii de trio a acestei lucrări, redenumită *DORELelegia*.

Rolul unui festival este și de a impulsiona dorința celui ce ascultă să caute alte opus-uri ale compozitorilor înscrși în programe. Așa am simțit după ce am ascultat la Bacău *Ziua fără sfârșit*, rămasă în partitura semnată de Corneliu Cezar. *Flautor* de Gabriel Mălăncioiu, *Lumina dintâi* exprimată muzical de Laura Manolache, *Clopote interioare* de Violeta Dinescu, mult cântată (și pe scenele lumii) *Oglinzi în oglinzi* de Arvo Pärt au oferit o perspectivă largă asupra tipurilor de gândire muzicală agreeate de compozitorii numiți, în care dramatismul atingând zone ale violenței, lirismul, claritatea sonoră de cristal, îngemănarea

sfere, *Archaeus* a rămas, în formulă instrumentală de septet și octet (invitat Dorin Gliga) același emițător de idei provocatoare, de sonorități rafinate, de atmosferă echilibrat modernă, dirijorul Mircea Pădurariu păstrând tot ce au mai bun muzicienii numiți simplu, poetic și semnificativ-conceptual *Archaeus*. Ascultând *Imn* de Dimitrie Suceveanu, *Stihiri* de Macarie Ieromonahul (aranjamentele instrumentale Liviu Dănceanu), *Cantebachmir op. 174*, *O zi din viața lui D.G. op. 88* (micro-operă pentru oboist și mediu electronic), *Heptaich op. 123* de Liviu Dănceanu, *Flori* de Dan Voiculescu și *Viermi de mere* de Dan Dediu am admirat din nou concepția integratoare a celui ce a înființat și condus formația *Archaeus* 32 de ani. El a reușit să acomodeze tradiția cântului bizantin cu melodica și sonoritățile temperate de expresie modernă, luminând radicalismele de limbaj, asperitățile instrumentale doar pentru a păstra esența și puterea de a impresiona a muzicii autentice. De apreciat inițiativa organizatorilor de a solicita cuvântul explicativ al lui Gheorghe Geo Popa, directorul Centrului de Cultură *George Apostu* din Bacău, cuvânt deopotrivă informativ și metaforic.

Orchestra Filarmonică „Mihail Jora”, dirijor Ovidiu Bălan

Se cuvin admirate eforturile reușite ale celor ce au pus în faptă și în acest an, marcați de dificultățile pe care le știm, a XXXIV-a ediție a *Zilelor Muzicii Contemporane*: Pavel Ionescu, directorul filarmonicii *Mihail Jora*, Ovidiu Bălan, director de onoare, Cristian Lupeș, director artistic, instituția muzicală, Consiliul Județean Bacău. O singură critică aș aduce: în excelentul program de sală, ce cuprinde multe informații despre concertele începutului de octombrie 2020, despre istoricul festivalului, la pagina 8 lista datelor când au avut loc edițiile precedente, a țărilor din care au fost invitați soliști, dirijori, compozitori, instrumentiști, critici muzicali – este reproducă sub titlul *Bilanțul după 34 de ani*.

sunetului abia emis convertit în sunet implicit, alternarea nuanțelor dure cu nuanțele gingașe – totul a provocat abilitatea tehnică și puterea expresiv-instrumentală a membrilor Cvartetului de coarde ce activează la Filarmonica din Bacău (Ana Maria Cioroparu, Veneta Shomova, Nicoleta Iordache, Octavian Chirilă), a maestrilor Dorin Gliga (oboi), Pavel Ionescu (fagot), Sorin Petrescu (pian). Coregraful Quirin Brunhuber, Mara Bălăiță, Raluca Manea și Ana Maria Roșu, eleve la Colegiul Național de Artă *George Apostu*, coordonate de asistent coregraf, profesor Simona Baicu, i-au implicat pe Dorin Gliga și Pavel Ionescu pe plan scenic într-un performance de *teatru instrumental*.

Următorul moment aniversar a fost concertul formației *Archaeus*, intrată în al XXXV-lea an de existență. I-am ascultat de multe ori în sala de concert pe Marius Lăcraru (vioară), Anca Vartolomei (violoncel), Rodica Dănceanu (pian), Alexandru Matei (percuție) sub conducerea neobositului Liviu Dănceanu. Chiar dacă fondatorul *atelierului de muzică contemporană* Liviu Dănceanu a ascultat concertul din alte

Dar pe pagina 1 se precizează, cu litere mici: *ediție dedicată perseverenței și continuității*. Deci, nu bilanț, ci perseverență și continuitate. Acestea sunt de sperat că vor rămâne bazele pe care trebuie să continue *Zilele Muzicii Contemporane* de la Bacău, un festival important în viața muzicală românească.

Alex VASILIU

Doru Roman, Sorin Petrescu, grupul de balet al Colegiului Național de Artă din Bacău, Pavel Ionescu, Dorin Gliga

devotioModerna - ambasador al muzicii românești la Potsdam și Chișinău

Anul 2020 este cu siguranță unul istoric pentru lumea culturală internațională prin modul în care întreaga viață artistică a fost pusă la încercare de abrupta și încă neîncheiată pandemie ce a provocat suspendarea repetată sau chiar închiderea stagiunilor unora dintre cele mai prestigioase instituții de concert și de spectacol din lume. În același timp, pandemia a oferit contextul pentru trecerea artei sonore într-o altă paradigmă, cea a valorificării mediului online și a mijloacelor moderne de comunicare prin care muzicienii, interpreții sau creatorii, și-au putut și își pot ține la curent admiratorii cu ultimele noutăți ale activității lor, iar organizatorii de festivaluri pot asigura continuitatea evenimentelor devenite repere în agenda melomanilor, dar și a artiștilor din întreaga lume.

În această atmosferă „pandemică”, muzica contemporană continuă să se facă auzită cu abnegație în centre importante din Europa și nu numai, astfel încât compozitorii și interpreții ce se apleacă asupra acestui domeniu muzical rămân în atenția publicului prin activitatea lor, adaptată însă noilor condiții. Aceste repere sunt valabile și pentru muzica autohtonă, unde diversele ansambluri și parte dintre creatori continuă să fie solicitați atât în țară cât și în străinătate să susțină recitaluri și concerte în care sunt promovate lucrări românești de certă valoare.

Un exemplu în sensul celor afirmate anterior este ansamblul **devotioModerna** coordonat de compozitoarea Carmen Cârneli, care în această perioadă destul de complicată, a fost un foarte bun ambasador al muzicii românești în festivaluri prestigioase dedicate muzicii contemporane. Având în repertoriul propriu lucrări pentru formule interpretative mai reduse, **devotioModerna** s-a numărat la sfârșitul lunii august printre invitații ediției mixte *live/online* a cunoscutului Festival de Muzică Nouă „intersonanzen” 2020 de la Potsdam, aflat la ediția XX (evenimentul a fost organizat de Verein Neue Musik Brandenburg – Societatea pentru Muzică Nouă din landul Brandenburg) unde a prezentat un atractiv program alcătuit din opusuri compuse atât de creatori români și germani. Comandă a organizatorilor festivalului, programul prezentat în seara zilei de 23 august în versiune filmată și proiectată la Potsdam tocmai ca parte a seriei de „concerte-punți”-proiect susținut și de Ministerul pentru știință, cercetare și cultură al landului Brandenburg-a fost structurat asemenea unui veritabil dialog între cele două

culturi muzicale contemporane, prima parte fiind dedicată lucrărilor compozitorilor români.

Astfel, rând pe rând publicul a aplaudat opusul *Denn der Tag war noch ganz / Jocul de-a ziua* pentru flaut, violoncel și pian de Carmen Maria Cârneli, în care interpreții Carla Stoleru, Dan Cavassi și Adriana Toacsen au reliefat atemporalitatea cadrului sonor și plurivalența ideii de joc/joacă valorificată de compozitoare din perspectivă mai ales dramaturgică, unde fiecare instrument devine un personaj, rolurile schimbându-se între cei trei protagoniști pe parcursul desfășurării muzicale, piesa *Pastorale cynique* pentru flaut și pian de Dan Dediu, convingător interpretată de Carla Stoleru și Adriana Toacsen, care au punctat ingenioasa suprapunere dintre cele două idei tematice ale partiturii – una de tipul unei teme de passacaglie șerpuitoare în care sunt îmbinate elemente ritmice specifice sistemelor giusto și aksak, cealaltă cu o alură pastorală aparte – ce stau la baza unui discurs în care regăsim spiritul ludic caracteristic compozitorului chiar și în acest miniatural tablou ce redă lupta dintre bine și rău și lucrarea *Tetrachords* în versiunea pentru flaut, vioară, violoncel și pian de Călin

Ioachimescu, în care Carla Stoleru, Natalia Pancec, Dan Cavassi și Adrian Toacsen, sub conducerea muzicală asigurată de Carmen Cârneli, au impresionat prin modul în care, pe structura unui cvasi-rondo au conturat un alt joc, de această dată al semanticii celor patru tipuri de trisonuri ce conferă discursului muzical o anumită stare de imponderabilitate. Programul a continuat apoi cu trei partituri aparținând culturii muzicale contemporane germane, *Trio-ul* pentru vioară, violoncel și pian de Albert Breier, exponent al modernismului moderat al anilor 90, lucrarea *Albumblatt II. Steilküste* pentru flaut și pian aparținând compozitoarei Julia Deppert-Lang, prezentată în primă audiție absolută și concepută în spirit post-modern, și piesa *Netzwerk* pentru flaut, vioară și pian de Susanne Stelzenbach, un trio ce sugerează chiar prin titlul său ideea de rețea sonoră ce izvorăște dintr-un sunet primordial mereu prezent în desfășurarea muzicală, a căror versiune interpretativă realizată de muzicienii Carla Stoleru (flaut), Natalia Pancec (vioară), Dan Cavassi (violoncel) și Adriana Toacsen (pian), a reprezentat o

Festivalul Internațional „Zilele Muzicii Noi”
 Ediția XXIX, 2020, Chișinău
 Ediție online
 14.10.2020, ora 19.00

DISTANȚARE ȘI UNITATE. SIMBOLURI NUMERICE
 DISTANCING AND UNITY. NUMERICAL SYMBOLS
 „5” (44.4268° N, 26.1025° E)

**Ansamblul devotioModerna
 BUCUREȘTI**
 Carla Stoleru – flaut, Natalia Pancec – vioară,
 Dan Cavassi – violoncel,
 Adriana Toacsen – pian
 Conducerea muzicală:
 CARMEN MARIA CĂRNECI

PROGRAM
 CARMEN MARIA CĂRNECI –
 „DENN DER TAG WAR NOCH GANZ” / „JOCUL DE-A ZIUA” PENTRU
 FLAUT(E), VIOLONCEL, PIAN / 2012
 JULIA DEPPERT-LANG –
 „ALBUMBLATT IL
 STEILKÜSTE” PENTRU FLAUT ȘI VIOARĂ / 2020
 CĂLIN IOACHIMESCU –
 „TETRA-CHORDS” PENTRU FLAUT, VIOARĂ,
 VIOLONCEL, PIAN / 2015
 ALBERT BREIER –
 TRIO PENTRU VIOARĂ, VIOLONCEL, PIAN / 1997
 DAN DEDIU –
 „PASTORALE CYNIQUE” PENTRU FLAUT ȘI PIAN LA
 MÂNA STÂNGĂ / 2001
 SUSANNE STELZENBACH –
 „NETZWERK” – PIEȘĂ PENTRU FLAUT, VIOARĂ, PIAN / 2009
 GABRIEL IRANYI –
 CVARTET PENTRU FLAUT, VIOARĂ, VIOLONCEL ȘI PIAN / 2009

Organizator:
 Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din Moldova
 Co-organizator: Muzeul Național „George Enescu” (București)
 Partener: Festivalul internațional intersonanzen2020 (Potsdam)
 This concert was supported by MWFK Country of Brandenburg and Landeshauptstadt Potsdam as part of
 “Brandenburgisches Fest der Neuen Musik - intersonanzen 2020”

revelație pentru publicul german și o modalitate de a asculta muzica germană potențată de spiritul interpretativ românesc, această simbioză între rigoarea germană și inventivitatea românească regăsindu-se și în lucrarea ce a încheiat concertul celor de la **devotioModerna**, *Cvartetul pentru flaut, vioară, violoncel și pian* de Gabriel Iranyi.

Succesul avut la sfârșitul lunii august s-a repetat în urmă cu puțin timp, pe 14 octombrie, când același program a fost prezentat în cadrul Festivalului Internațional „Zilele Muzicii Noi” (ediția XXIX) de la Chișinău organizat de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din Republica Moldova, și al cărui co-organizator a fost Muzeul Național „George Enescu” din București. Având sprijinul și parteneriatul Festivalului Internațional „intersonanzen” 2020 de la Potsdam, ai cărui organizatori au fost impresionați de convingătoarea prezență a ansamblului **devotioModerna** în cadrul seriei de recitaluri și concerte propuse de aceștia, entuziaștii muzicieni coordonați de Carmen Cârnelci au prezentat, tot în variantă online, o altă versiune dramaturgică a programului ce a propus interpretarea în alternanță a lucrărilor aparținând creatorilor români și germani, și nu o grupare a acestora ca la prezența de la Potsdam. Și, chiar dacă nu au putut nici de această dată să simtă *live* reacția spectatorilor, membrii **devotioModerna** s-au bucurat din nou de succes, devenind veritabili ambasadori ai muzicii contemporane românești atât pentru cei din zona vestică a continentului nostru cât și pentru românii de peste Prut, dornici să se conecteze cât mai mult la viața de concert românească și europeană.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Aaron Copland (120): de la trasee biblice la *Psalmi*

Cu toate că nu s-a considerat niciodată ca având atașamente religioase, autodefinindu-se ca agnostic, în creația lui **Aaron Copland** (1900-1990) pot fi observate câteva trasee biblice și psalmice. Unele dintre acestea sunt manifest impuse prin titlu – cum este cazul cu partitura pentru cor mixt și solistă (Soprană sau Mezzosoprană) intitulată *In the Beginning*; compunerea ei în 1947 a fost ocazionată de *Simpozionul de Critică Muzicală* desfășurat la *Universitatea Harvard*, ocazie cu care s-a realizat și o primă audiție publică. Tematica biblică este evidentă: cu aceste trei cuvinte începe *Cartea Genezei* în *Biblia King James* care i-a fost îndreptar în privința textului (*Genesis* 1:1-2:7).

Psalmul 100, prin tonul său jubiliar, a constituit sursa de inspirație și pretextul poetic al unei alte lucrări, de această dată orchestrale: *Jubilee Variations per orchestra*, realizată cu 2 ani mai devreme, o lucrare în care formulele ritmice repetate obsedant și strălucitoare sonorități ale alătururilor conduc la realizarea unei atmosfere speciale, tonice, sărbătorești.

O ultimă „intrare” în universul cântărilor de inspirație religioasă cu tente psalmice (*Psalm* de mulțumire pentru recoltă), o constituie reconsiderarea prin prelucrare și punere în circulație a unui *Imn* de apreciazabilă vechime: *Zion’s Wall*, preluat dintr-o colecție conținând nu mai puțin de 222 *Imnuri* și cântări religioase, publicată cu aproape un secol în urmă: *The Social Harp* (1855). Acest *Imn*, prelucrat pentru cor mixt à *cappella* reprezintă nr. 2 din volumul secund al *Old American Songs* (semnat de **Copland** la 1952). Ulterior, **Aaron Copland** l-a utilizat ca împlinire prin extensie și rearanjare a partiturii operei *The Tender Land* (versiunile 1965, 1987), dar și ca final al suitei simfonice omonime, extrase din operă. Totul respiră un aer specific american, propriu partiturilor sale.

O întregă serie de versiuni interpretative ale tuturor partiturilor mai sus amintite s-au impus în timp, între acestea distingându-se cele semnate de compozitor, **Leonard Bernstein**, **Bohuslav Martinu**, **John Williams**, **Kevin Purcell**.....

Carmen STOIANOV

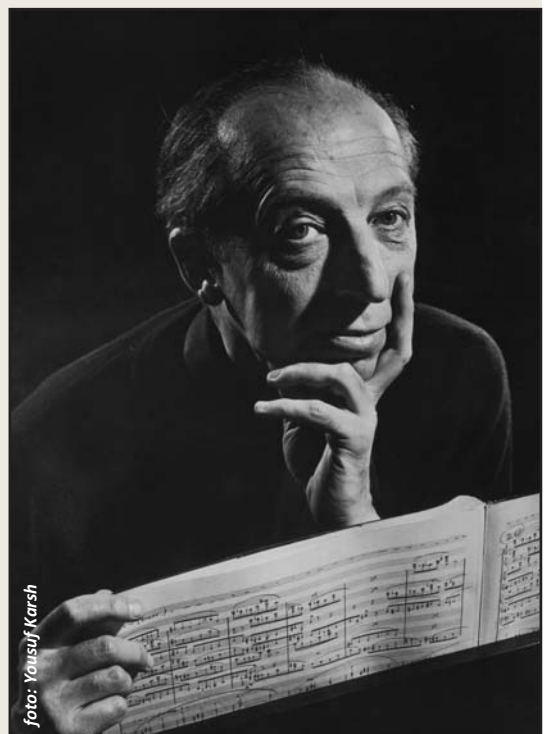

foto: Yousuf Karsh

“Leontina Văduva și marile scene ale lumii”

Acesta este titlul expoziției dedicate sopranei Leontina Văduva, care împlinește 60 de ani, dar și orașelor și marilor scene ale lumii unde aceasta a cântat (Barcelona, Bordeaux, Buenos Aires, Londra, Marsilia, Milano, New York, Paris, Toulouse, Veneția, Viena); cele treizeci de

lucrări semnate de artistul Florian Doru Crihană sunt expuse în foyerul Muzeului Municipiului București - Palatul Șuțu până la începutul anului viitor.

Inițiatori și organizatori ai acestui proiect sunt Asociația pentru Muzică, Artă și Cultură, Muzeul Municipiului București și Muzeul Național „George Enescu”, sub patronajul Ministerului Culturii, iar parteneri sunt Ambasada Republicii Argentina în România, Ambasada Republicii Austria în România și Forumul Cultural Austriac din București, Ambasada Regatului Spaniei în România și Ambasada Regatului Unit al Marii Britanii în România, Galeria Tiny Griffon din Nürnberg, Floria, Wagner Arte Frumose și Povești.

„Această expoziție se transformă, prin talentul și imaginația graficianului Florian Doru Crihană, într-o experiență multidiscplinară și multisenzorială” - spunea Cristina Simion, curator și galerist la Tiny Griffon Gallery. “Este ca o călătorie nostalgică prin capitalele muzicale ale lumii și un prilej pentru iubitorii de artă să descopere și să redescopere o carieră strălucitoare și o personalitate artistică, așa cum este cea a acestei mari artiste lirice. Succesele Leontinei Văduva de la Paris, Metropolitan Opera New York, Royal Opera House-Covent Garden, Scala din Milano, Gran Teatre del Liceu din Barcelona, Teatro Colon din Buenos Aires, Staatsoper din Viena sau La Fenice din Veneția sunt reinterpretate vizual în lucrări-pandant, care omagiază pe de o parte roluri reprezentative, precum Mimi, Manon, Leila, Mireille, Carmen, Antonia, Gilda, Norina, Susanna, Blanche și Violetta, și pe de altă parte celebrele clădiri și metropole ale celor mai valoroase companii de operă din lume, pe scena cărora Leontina Văduva a cunoscut succesul”.

Cartea de vizită a realizatorului acestui proiect, Florian Doru Crihană, este una impresionantă. Gălățean de origine, este de profesie inginer (a absolvit Liceul de marină și Facultatea de Nave din orașul de la malul Dunării!), meserie la care a renunțat la începutul anilor '90 pentru a deveni artist liber profesionist. Talentul și pasiunea pentru grafică, desen și caricatură au învins, mai ales după ce creația sa a avut un impact deosebit în lumea saloanelor de profil. Cele mai multe succese le-a obținut în Polonia, în

Germania, în Turcia și Iran; Dieter-Burkamp, ziarist german, editor și colecționar de artă, i-a influențat cariera de 20 de ani, iar această colaborare s-a concretizat în publicarea unui album în Germania și cu prezența în colecții private și în muzee din întreaga lume. După câștigarea a 80 de premii internaționale în saloanele de grafică satirică, artistul a decis să se retragă în atelier, pentru a aborda istoria Europei și a lumii. A realizat serii impresionante despre orașele: Berna (30), Bologna (40), Brăila (40), Bruges (40), București (10), Fribourg (35), Galați (46), Istanbul (13), Lausanne (5), Legnica (40), Ljubljana (9), New York (36), Nürnberg (31), Pordenone (30), Potsdam (100), La Réole (30), Sacile (30), Strasbourg (35), Veneția (80). În același timp a creat serii cu titluri simbolice, „21 de Secole și Sfârșitul lumii” (40), „Fericirea clasei Mijlocii” (30), „Don Quijote de la Mancha” (40), „Musca” (28), „Satiră dezbrăcată” (30), „Experimentul Philadelphia” (8), „Portrete” (30), „Inventarul de simboluri” (40), „Secole ale Sturionului la Dunăre” (30), „Titanic” (40), „Turnul Eiffel” (40), „Leontina Văduva și marile scene ale lumii” (30), „Federico Caffè” (8), „Valoarea sărăciei” (30), „Bănci” (30), „Plicuri” (30), „Steampunk” (16). De remarcat faptul că majoritatea lucrărilor au intrat în colecțiile private Burkamp (600), Tudor Ionescu (30), Elena Susanu (16) și Drăgușin (250). Comandorul de marină Lucian Drăgușin

este un devotat susținător al creației artistului începând cu anul 2012. Creațiile lui Florian Doru Crihană se regăsesc și în Colecția Facultății de Economie din Roma (8), Colecția de Artă a Muzeului Brăilei Carol I (40) și în Colecția Centrului Cultural Legnica - Polonia (70).

Soprana Leontina Văduva, carieră de peste trei decenii

Fiică a interpretei de muzică populară Maria Ciobanu, soprana Leontina Văduva a studiat canto clasic la Conservatorul din București, sub îndrumarea profesoarei

Micaela în Piața Florilor din Londra - Covent Garden: una dintre lucrările realizate de Florian Doru Crihană pentru expoziția aniversară dedicată sopranei Leontina Văduva

Leontina Văduva și Marile scene ale lumii

BARCELONA - BORDEAUX - BUENOS AIRES - LONDRA - MARSILIA - MILANO - NEW YORK - PARIS - TOULOUSE - VENETIA - VIENA

Arta Florescu; examenul de licență, notat cu 10, și l-a dat în 1986 la Opera Română cu rolul Antoniei din „Povestirile lui Hoffman”. Cu un an în urmă cucerise locul I la Concursul Internațional de Canto de la Toulouse, avea să debuteze internațional în 1987, pe aceeași scenă a Teatrului Capitole din Toulouse, în *Manon* de Jules Massenet. Acest rol avea să-i devină foarte drag, mai ales că i-a adus un an mai târziu prestigiosul premiu Lawrence Olivier, odată cu debutul londonez de la Royal Opera House Covent Garden. A revenit în țară cu gândul de a-și urma cariera și de a onora contractele și solicitările care începuseră să sosească pe numele său. După ce nu i s-a dat voie să dea curs celor două contracte foarte importante, soprana a profitat de următoarea „ieșire”: în 1988 se stabilea definitiv în Franța, la Paris. În anul 1999 era distinsă cu titlul de Chevalier des Arts et des Lettres, iar câțiva ani mai târziu cu cel de Officier des Arts et des Lettres. Leontina Văduva devenise una dintre cele mai valoroase ambasadoare ale repertoriului francez, interpretând magistral roluri precum Micaela, Antonia, Julieta și Mireille pe cele mai importante scene ale lumii. Deosebitele sale calități artistice și cariera de excepție i-au adus numeroase distincții, printre care Medalia orașului Toulouse, premiul Royal Philharmonic Society of Music Londra și Ordinul Meritul Cultural în grad de Mare Ofițer oferit de Președinția României. În anul 2016 i-a fost conferit titlul de *Doctor Honoris Causa* al Universității Naționale de Arte „George Enescu” din Iași.

Mimi din „Boema” de Puccini a marcat rolul debuturilor în SUA, la San Francisco, în 1996, și la Metropolitan Opera din New York, în anul 2000.

A colaborat de-a lungul timpului cu mari dirijori, Zubin Mehta, Riccardo Muti, James Conlon, Sir Colin Davis, Alain Lombard, Sir Charles Mackerras, Kent Nagano, Antonio Pappano, Michel Plasson și Carlo Rizzi.

Un moment de referință în cariera artistei îl reprezintă lansarea DVD-ului cu „Romeo și Julieta”, înregistrat în 1994 la Royal Opera House Covent Garden din Londra, sub bagheta lui Sir Charles Mackerras și în regia lui Nicolas Jöel; acea înregistrare a devenit referința absolută pentru celebra operă a lui Gounod. Discografia artistei include „Carmen” (1991, dirijor Zubin Mehta), „Rigoletto” (1993, dirijor Carlo Rizzi), „Povestirile lui Hoffmann” (1996, dirijor Kent Nagano), „Boema” (1996, dirijor Antonio Pappano) sau recitalul Opera Arias din 1997, dirijor fiind celebrul Plácido Domingo.

Leontina Văduva a lansat în anul 2001 „Chanter, ma raison d'être”, un film realizat de Fabrice Maze care prezintă cariera artistei în perioada 1990-2001. După cincisprezece ani, soprana lansa CD-ul „Verdi-Wagner: Corespondențe” și calendarul aniversar 2016 *Leontina Văduva 30*

Prezență de seamă pe scenele lirice bucureștene

În ultimii ani soprana Leontina Văduva a fost prezentă pe scena Ateneului Român și a Sălii Radio din București în cadrul evenimentelor organizate de Asociația pentru Muzică, Artă și Cultură: Recitalul omagial Verdi-Wagner: Corespondențe (2013), Gala Aniversară „Viorica Cortez și Prietenii” (2014), Recitalul omagial „Enescu 60” (2015), Recitalul caritabil „Suflet în Culori”, Concertul aniversar „Ave: Leontina Văduva 30 de ani în muzică” în cadrul celei de-a II-a ediții a Vibrate! Festival sau expoziția de costume „Leontina Văduva on Stage” și Gala Aniversară LEONTINA VĂDUVA 30 (2016). A fost invitata unei ediții speciale a întâlnirilor muzicale „Opera FANTastica - Luminița Arvunescu în dialog cu Leontina Văduva”.

În prezent Leontina Văduva susține masterclass-uri pentru tinerii artiști lirici și predă la Conservatorul Claude Debussy din Paris și la Haute École de Musique din Lausanne. Aături de pianista

Alina Pavalache și de regizoarea Anda Tăbăcaru Hoge, a susținut o serie de masterclass-uri la Tescani, la Secția „Dumitru și Alice Rosetti Tescanu - George Enescu” a Muzeului Național „George Enescu” din București. (Foto: Aurel Vârlan)

Manon la Teatro La Scala din Milano

Jazz Divin la Feminin (I)

În răstimpul în care nemilosul virus a închis porțile teatrelor, ale sălilor de concert, ruinând minunatul consorțiu de suflet *artist-spectator*, refugiul l-am putut afla totuși pe Calea Victoriei, în Edenul jazzistic de la numărul 120 – grădina-miracol a *Clubului Green Hours* străjuită de trei falnici copaci, înalți cât blocul lângă care crescut-au, cu frunze încă păstrând în octombrie culoarea vitalității (tentă întruchipată cu har de **Margareta Pâslaru** în inspiratul său hit „Lasă-mi, toamnă, pomii verzi”). Acolo, după momente autumnale magice petrecute în compania unor grupuri ca „**Marius Vernescu Trio**”, „**Adi Stoenescu Quartet**”, „**Sorin Zlat Groove Garden**”, „**Sergiu Cioiu Trio**”, „**Laura Benedek - 7th Sense**”, concerte păstorite de amfitrionii **Voicu Rădescu** și **Rozana Mihalache**, am aplaudat cu fervoare producțiunile muzicale care le-au avut drept protagoniste pe câteva exponențiale personificări ale sexului frumos *la puterea talent*, evoluând succesiv în fapt de octombrie-noiembrie, în seri nu foarte răcoroase, ce au urmat unor amiezi călduroase urcate cu peste 20 de grade în termometru...

Ruxandra Zamfir (născută la Baia Mare la 24 februarie 1973) – o vocalistă de clasă... ființă sensibilă, introvertită, ce convinge printr-o temeinică educație muzicală și prin calități interpretative care ar legitima o notorietate pe măsură, diminuată însă de marea ei modestie.

Absolventă a *Facultății de Jurnalism și Științele Comunicării* și a *Universității Naționale de Muzică* din București, posesoare a titlului de doctor în muzică, solista a debutat profesional pe podiumul *Clubului Green Hours* (în 1998, cu formația „**Jazz Unit**” diriguată de **Lucian Ban**); a susținut recitaluri pe scene din Satu Mare, Sibiu, Cluj, Timișoara, Odorheiu Secuiesc, Oradea, în urbea natală Baia Mare, desigur în București unde trăiește și activează; și-a caligrafiat autograful de primadonă a albumelor discografice CD numite „**Being Green**” (2008), „**Wild at Heart**”, (2017); a conlucrat prin ani cu pianistii **Mircea Tiberian**, **Petrică Andrei**, basistii **Vlaicu Golcea**, **Arthur Balogh**, saxofonistul **Mihai Iordache**, ghitariștii **Dan Alex Mitrofan**, **Toni Kühn**, **George Dumitriu**, dar – mai ales – începând din anul 1999, cu **Sorin Romanescu**, principalul ei partener scenic.

Firește, tot împreună cu reductabilul mânuitor al celor șase coarde mi-la-re-sol-si-mi **Sorin Romanescu** (venit pe lume la 1 iunie 1968 în București, absolvent al *Universității Naționale de Muzică* din București dar și al *Institutului Politehnic*; debutant ca instrumentist de jazz în 1991 cu grupul „**The Newcommers**” la Festivalul sibian de gen; aplaudat în concerte și festivaluri alături de pianistii **Marius Popp**, **Johnny Răducanu**, **Mircea Tiberian**, **Romeo Cosma**, de **Lucian Ban** și **Sam Newsome** – cu aceștia a înregistrat în SUA albumul „**Romanian-American Jazz Suite**”, de ghitariștii **Alex Man** și **Gyárfás István**, de vocalista **Luiza Zan**, de saxofonistul **Nicolas Simion**, dar

și de „**Big band-ul Radio**” și „**Orchestra Națională Radio**”; desemnat „**Muzicianul anului 2008 în jazz-ul românesc**”; compozitor de muzică de teatru și de balet), așadar în duet cu numitul ghtarist, cântăreața **Ruxandra Zamfir** a întrunit pe merit sufragiile publicului de la *Green Hours* în seara de 22 octombrie a. c. Cu totală implicare afectivă, cu bun gust și capacitate de a stăpâni inflexiunile, nuanțele, coloratura timbrală inconfundabilă ale glasului, de a redimensiona prin filtrul propriei sensibilități imagini sonore familiare, cu o reliefată tentă de modernitate a exprimării interpretative, **Ruxandra Zamfir** a încântat asistența prin programul oferit incluzând celebre teme standard ale jazzului – „**COME RAIN OR COME SHINE**” (**Harold Arlen**), „**THIS MASQUERADE**” (**Leon Russell**), „**ST. JAMES INFIRMARY**” (**Joe Primrose**), „**YOU DON'T KNOW WHAT LOVE IS**” (**Gene de Paul, Don Raye**) „**SO IN LOVE**” și „**NIGHT AND DAY**” (**Cole Porter**), alternativ cu creații aparținând unor genuri sonore limitrofe – ca acelea intitulate „**LATELY**”, „**FRAGILE**”, „**50 WAYS TO**

Ruxandra Zamfir & Sorin Romanescu

Foto: Dragoș Cristescu

„**LEAVE YOUR LOVER**”, „**SPACE ODDITY**”, „**I'M DERANGED**” (piese ce poartă autografele lui **Stevie Wonder**, **Sting**, **Paul Simon**, ultimele două, ale lui **David Bowie**). Aceasta, datorită intenției de a-și diversifica și potența expresiv repertoriul, abordând deopotrivă, după propria mărturisire, secvențe de „jazz, blues, folk, rhythm & blues, pop...”.

Tandemul voce-ghitară s-a vădit sintonizat ireproșabil, dincolo de orice rezervă. La rândul-i, apreciatul ghtarist **Sorin Romanescu**, veritabil om-orchestră, ne-a impresionat prin jocul consonanțelor / disonanțelor în măiestrite, opulente armonii, prin inventivitatea traiectelor improvizate ale derulărilor melodice de sunete. Fructificând cu benefică abilitate disponibilitățile electroacustice ale ghitarei sale „**cu pedale**”, instrumentistul muzician – specialist și în IT – a imaginat seducătoare lumi sonore (în care a cântat „el cu el” conform procedurii PLL – Phase-Locked Loop), mirabil de sugestive!

Astfel că dialogul *glas - instrument* a reușit a se evidenția conceptual pe coordonatele unei complementărități întru totul desfătătoare! (Foto: Dragoș Cristescu)

Florian LUNGU

McCartney III

După 50 de ani de la lansarea primului album solo, Paul McCartney anunță apariția pe piață în data de 11 decembrie 2020 a celui de-al optprezecelea album de studio:

„McCartney III”. Acest album completează trilogia începută de Paul în anul 1970 odată cu albumul „McCartney”, care a marcat atât despărțirea formației The Beatles, cât și începutul carierei solo a lui Paul McCartney, care a rămas până în prezent un nume de referință în muzica pop-rock. Prima parte a carierei solo a fost de scurtă durată – în 1971, Paul formează împreună cu soția sa Linda și cu Denny Laine, fostul chitarist de la Moody Blues, trupa Wings.

„McCartney II” apare în anul 1980 și, la fel ca primul album „McCartney”, anunță despărțirea unei formații (Wings avea să se destrame în 1981) și continuarea parcursului său muzical ca interpret solo, fiind al doilea album marca Paul McCartney.

Patruzeci de ani și 15 albume de studio mai târziu, trilogia McCartney își găsește împlinirea în albumul „McCartney III”. Cu toate că au trecut patru decenii, ultimul album anunțat de Paul se aseamănă la nivel conceptual cu primele două părți ale trilogiei.

Albumele, lansate fiecare la început de deceniu, sunt prin excelență albume solo, întrucât acestea au fost compuse, înregistrate și produse de către Paul fără niciun ajutor, fără a apela la colaborări. Paul McCartney a interpretat partitura fiecărui instrument prezent în orchestrația albumelor (în McCartney I și II fiind incluse doar părți de *backing vocals* cântate de Linda McCartney), imprimând totul în studioul său de acasă. Dacă în 2020 această este o practică des întâlnită în rândul muzicienilor, în anul 1970, să înregistrezi și să produci de acasă un album întreg a reprezentat o inovație în lumea muzicală.

„McCartney III” a fost conceput în timpul carantinei impuse din cauza răspândirii virusului SARS-COV-2, Paul văzând în acest așa-zis *Lockdown* un *Rockdown*, adică un timp ideal pentru creație. Astfel, în liniștea propriului cămin, McCartney s-a întors către ideile și frânturile de cântece notate în telefonul mobil, ce așteptau să prindă viață. Pe lângă vocea și versurile lui Paul, fiecare sunet din orchestrație va fi special, va avea o poveste, în înregistrări fiind folosite instrumente cu o istorie bogată în lumea rock precum contrabasul lui Bill Black, care a însoțit succesul timpuriu al lui Elvis Presley, un Fender Telecaster din 1954 și multe alte instrumente din studiourile The Beatles sau Wings. Pozele de pe primele albume din trilogie au fost făcute de regretata soție a lui McCartney, Linda, iar pentru „McCartney III” fotografiile sunt semnate de fiica sa Mary și de nepotul său Sonny. Vor apărea și fotografii făcute de Paul McCartney cu telefonul său mobil.

Păstrând proporțiile și ignorând, atât cât se poate, statutul și mijloacele de care se bucură Sir Paul McCartney, se observă în maniera de abordare a acestui ultim album o apropiere de muzicienii independenți (*indie*). Deși ar fi avut ocazia să înregistreze în cele mai performante studiouri, McCartney alege să înregistreze acasă, cu toate că ar fi putut să angajeze cei mai buni instrumentiști, acesta alege să imprime singur orchestrația și, chiar dacă cei mai buni fotografi rock s-ar fi înghesuit să participe la proiectul „McCartney III”, Paul preferă să folosească poze din telefonul mobil. Cu siguranță, acest fapt denotă în primul rând caracterul intim al noului album, dar poate servi și drept exemplu pentru muzicienii *indie* care se simt descurajați de lipsa de posibilități materiale. Precedentele albume „McCartney” au coincis cu schimbări atât în plan personal, cât și în istoria muzicii rock și cine poate ști, odată cu apariția „McCartney III”, ce schimbări ne rezervă acest deceniu?

David LAPADAT

Victoria pasiunii și a credinței

Ediția a 53-a a Festivalului național al romanței “Crizantema de aur” de la Târgoviște a fost într-adevăr una victorioasă – în fața pandemiei, a nesiguranței, a temerilor de tot felul. Iar desfășurarea ei perfectă s-a datorat pe de o parte organizării impecabile – controale stricte la Teatrul “Tony Bulandra”, colectivul instituției fiind absolut la înălțime!, iar pe de alta credinței neștrămutate a directoarei artistice Alina Mavrodin Vasiliu în protecția Divină pogorâtă asupra acestui gen muzical de patrimoniu. Sigur că așa putea părea subiectiv, fiindcă pentru mine toate edițiile, începând din 2014, când am fost cooptat de Alina Mavrodin și de soțul ei, Teodor Vasiliu, în “familia” romanței românești, în postura de prezentator la “Crizantema de aur”, au fost neuitate, extraordinare, unice – și sunt sigur că nu doar pentru mine. Dar ceea ce s-a petrecut la această ediție 2020 ține cu adevărat de miracol și nu întâmplător directoarea artistică a subliniat apăsător pe scenă că a fost vorba de un ajutor divin. Cu siguranță asta s-a datorat faptului că ne-am rugat cu toții să putem bifa și această bornă istorică, fiindcă, se știe, “Crizantema de aur” este cel mai longeviv festival muzical din România, fiind lansat în atât de agitatul an 1968. Ar fi fost nespuse de trist dacă s-ar fi amânat și acest al treilea festival major al anului, după cel internațional de muzică ușoară “George Grigoriu” de la Brăila și mai ales “Trofeul tinereții” de la Amara. De ce “mai ales”? Pentru că acesta din urmă era singurul care ar fi putut rivaliza, ca longevitate, cu “Crizantema de aur”, prima ediție având loc în august 1968 (lună de foc pe harta Europei de Est, cu invadarea Cehoslovaciei), deci era cu două luni mai “bătrân”. Mare păcat că organizatorii ialomițeni nu s-au putut pune de acord, cu atât mai mult cu cât festivalul s-a desfășurat întotdeauna în aer liber...

În felul acesta, tradiționala manifestare de la Târgoviște nu mai are nici o concurență și din acest punct de vedere, fiind fără rival pe prima poziție a longevității. Întorcându-mă în timp, la doar o lună de la consumarea evenimentului, mărturisesc că nici acum nu-mi vine să cred, mă ciupecesc pentru a realiza dacă a fost aievea sau doar am visat. Da, într-un an în care s-au anulat absolut toate manifestările artistice, turneele, concertele, la Târgoviște festivalul s-a ținut! E adevărat, mult scurtat, rezumându-se aproape la cele două concursuri, Creație și Interpretare, fără recitalurile atât de așteptate sau evenimentele din foyer

(lansări de discuri și cărți, întâlniri cu protagoniștii), dar respectând condițiile impuse de autorități, cu public mai degrabă simbolic, cu membrii juriului distanțați regulamentar, dar A AVUT LOC și nu oricum, ci cu prestigioasele orchestre pe scenă, cu transmiterea în direct la Etno TV (încă o dată TVR a ratat un festival ce figura dintotdeauna în agenda sa...), cu parteneri, sponsori, nu mai zic de admirabilii organizatori. Aceștia au fost și în acest an Primăria și Consiliul local Târgoviște, Consiliul județean Dâmbovița, Centrul județean de cultură Dâmbovița, Teatrul “Tony Bulandra” (ca de obicei gazdă ospitalieră, cu un inspirat decor semnat de Bogdan Dobre, cu imagini de epocă din centrul vechi al orașului). Festivalul a avut loc sub patronajul Comisiei Naționale a României pentru UNESCO, fiind organizat în colaborare cu Ministerul Culturii, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, la 100 de ani de la înființarea acesteia, Uniunea

Muzicienilor din Republica Moldova (din păcate pandemia i-a împiedicat pe participanții basarabeni să vină la festival) și Centrul cultural pentru UNESCO “Cetatea romanței” din Târgoviște.

Co-producător a fost cunoscutul post Etno TV (felicitări și mulțumiri, Cosmin Man și Raluca Hideg!), care a transmis în direct cele două seri de festival, iar în a treia zi, duminică, a realizat, prin montaj, o atractivă “Gală a laureaților”, trecând în revistă toți premiații și micro-recitalurile. Radio România a fost ca de obicei partener, seara de sâmbătă fiind transmisă în direct de Radio România “Antena satelor”. Lista sponsorilor a inclus Fundația “Henry Mălineanu”, Cotnari, Eurogas Prescom și Conpet, în timp ce partenerii media au fost revista “Actualitatea Muzicală” a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, cotidianul “Ultima oră” și Uniunea Ziariștilor

Profesioniști din România. Ediția actuală a propus, cu toată reducerea de program, câteva noutăți, cum ar fi omagiul adus poetului nostru național Mihai Eminescu, la 170 de ani de la naștere, în cadrul proiectului “Patrimoniul poetic al romanței”, de asemenea Programul Național de concerte “Izvoare ale romanței” - eveniment asociat festivalului, cu concerte în toate regiunile istorice ale României și promovând romanța, gen muzical de patrimoniu al culturii naționale

Juriul concursului de Creație a fost prezidat de Jolt Kerestely și a mai inclus alți trei membri desemnați de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România – Mircea Drăgan, Viorel Gavrilă, Adrian Romcescu (ei au făcut și preselecția, stabilind melodiile finaliste), cărora li s-

a adăugat scriitorul George Coandă. Ca precauție, juriul a venit de la București înainte de spectacol și a plecat înapoi imediat după! Acompaniamentul acestei secțiuni a revenit excelentei orchestre "Romanța", dirijor Lucian Vlădescu. Cei mai mulți dintre autorii romanțelor selectate pentru marea finală erau familiarizați cu scena competiției, mai toți în postură de autori (între aceștia ieșenii Constantin Bardan și Maricel Maxim chiar câștigători ai premiului I), dar și unul dintre ei ca interpret – mai mult de atât, Pavel Păușan din com. Treznea, jud. Sălaj, cucerise Trofeul de interpretare în 1984. Debutanți, după știința noastră, au fost doar reputatul Sabin Păutza din Reșița și Bela Andrași din Lupeni, cel dintâi fiind un câștig cert pentru relativ mica, dar atât de unita lume a romanței. Premiul I a fost acordat lui Horia Făgărășanu, lector univ. dr. la Universitatea de Vest din Timișoara, care are la activ un doctorat în muzică. A fost dirijor al unei orchestre de estradă, iar în prezent este dirijor și orchestrator la festivalul de romanțe "Roze pe Bega" de la Timișoara, oraș care reușește performanța de a cuceri un nou premiu I la scurtă vreme după cel anterior. Romanța câștigătoare (în ciuda unei interpretări sub așteptări a solistei Viorica Rusu, ceea ce după cum se vede nu a influențat juriul) s-a chemat "Mai cîntă, vioară!", versurile fiind semnate de Magda Bălănescu.

Performanța este cu atât mai notabilă cu cât melodia a reușit să devanseze în palmares creația lui Sabin Păutza, personalitate a muzicii culte – dirijor cu carieră internațională, compozitor, orchestrator. Totuși, să nu uităm că Păutza și-a legat numele și de muzica ușoară, semnând inspirate melodii pentru Cornel Constantiniu și alți soliști, pe când era tânăr cadru didactic la Conservatorul din Iași (el a participat și la nunta compozitorului Titel Popovici, la care a fost naș Sile Dinicu). Romanța sa, distinsă cu premiul II, s-a chemat

Muzicologilor din România, Viorel Covaci a fost inspirat atât în alegerea versurilor, aparținând poetului Corneliu Vadim Tudor, cât și a interpretului, romanța distinsă cu premiul III, "Iubesc din nou", fiind cântată de câștigătorul Trofeului de Interpretare la ediția precedentă, Samuel Barani. Că interpretarea joacă un rol primordial ne-au dovedit-o și alte cântece premiate. De pildă, Marian Stârcea a mizat pe vocea ieșencei Ana-Maria Donose, soprană recompensată anul trecut cu premiul I. Compozitorul este Artist al poporului din Republica Moldova, conf. univ. dr.

Sabin Păutza, Alina Mavrodin-Vasiliu, Alina Huțu

la Academia de muzică din Chișinău și director artistic la Filarmonica națională "Sergei Lunchevici" din același oraș. Premiul special "Romanța ne unește" a revenit creației sale "Numai o clipă", pe versuri de Matilda Cugler Poni. La fel de inspirat în alegerea solistului a fost târgovișteanul Marcel Morărescu, dirijor și orchestrator aflat multă vreme în fruntea unor orchestre importante din județul

Dâmbovița. A dat viață romanței "Pe tine nu te mai aștept" (versuri Marian Ilie), distinse cu prestigiosul premiu "Ionel Fernic", solistul piteștean Marius Bălan, absolvent al Universității de muzică din București, posesor al numeroase distincții muzicale. Romanța "Cântec, lumină, speranță" de Adrian Burhală (premiat și în 2019), pe versuri de Mariana Eftimie Kabbout, a primit pe merit Premiul special "Henry Mălineanu", autorul, diacon la Mănăstirea Viforâta, fiind și interpret, alături de Ana-Maria Hangu. Deși figurează în palmares, alte două romanțe nu s-au ridicat la nivelul celor amintite – este vorba de "N-ai înțeles" de Ana Ghibea (Premiul special "Cetatea romanței") și de "Tu ești romanța" de Marcel Iorga ("Premiul special "Izvoarele romanței"), dar este de apreciat dragostea pe care aceștia o dovedesc față de romanță, fiind

Cristina Beldean Moșuțan

adesea finaliști la "Crizantemă". Ne-au mai plăcut, chiar nepremiate, melodiile semnate de Petre Vârlan ("Flori albe"), Bela Andrași ("Nu e destulă vreme"), Maricel Maxim ("Ce mai vrei?") sau Ionel Croitoru ("Vioara îndrăgostită"), dar gusturile noastre nu sunt infailibile, important este ca melodiile să intre în circuitul genului și

adesea finaliști la "Crizantemă". Ne-au mai plăcut, chiar nepremiate, melodiile semnate de Petre Vârlan ("Flori albe"), Bela Andrași ("Nu e destulă vreme"), Maricel Maxim ("Ce mai vrei?") sau Ionel Croitoru ("Vioara îndrăgostită"), dar gusturile noastre nu sunt infailibile, important este ca melodiile să intre în circuitul genului și

Crizantema de aur

în repertoriul soliștilor, să fie cântate la festivaluri. Și mai este o chestiune care îl frământa serios și pe valorosul compozitor de române Titel Popovici și care la un moment dat a dus chiar, dacă nu ne înșelăm, la crearea unei secții aparte. E vorba de faptul că nu toți interpreții cu studii de canto clasic, evoluând pe scena teatrelor de operă și operetă, sunt la fel de buni și atunci când abordează romanța, care nu presupune atât voci ample, cât căldură, spirit intimist, gingășie, nuanță. De aceea se cuvine ca toți compozitorii să caute asemenea interpreți care se identifică din toate punctele de vedere cu romanța, pe care nu o dată i-ar putea găsi între finaliștii concursului de Interpretare, mulți dintre ei ignorați ulterior, în ciuda calităților certe. La actuala ediție au cules aplauze... virtuale, dând viață unor piese finaliste, soliști cum ar fi Doina Moroșanu, Theodora Manolache, Liliana Cornilă, Iulian Bratu, Pavel Păușan. Dar, în sprijinul celor enunțate mai sus cel mai convingător argument l-a constituit scurtul, dar atât de copleșitorul recital, inclusiv sub raport interpretativ, al Alinei Mavrodin Vasiliu, o veritabilă doamnă a romanței. Cu o știință a cântului probată inițial în muzica ușoară, atât la concursul "Steaua fără nume" al Televiziunii, cât și la festivalul de la Mamaia, unde a cucerit Trofeul de interpretare în 1987, ea a adăugat în timp inteligență interpretativă, fior dramatic rar, talent actoresc, gust în alegerea repertoriului, rezultând de fiecare dată evoluții impresionante sub raportul emoției. Atașată trup și suflet de romanță de mai bine de 30 de ani, ea trăiește, se hrănește, visează și suferă cu ea, făcându-și un

ideal din propășirea acestui gen muzical ce ar merita mai multă recunoaștere la nivel oficial. Tocmai de aceea ține ca an de an repertoriul să se îmbogățească cu noi creații valoroase, care să intre în circuitul curent, în acest sens editând culegerea "100 de române lansate la "Crizantema de aur"", ea însuși promovându-le cu asiduitate, pe discuri ("Române de aur") sau în recitalurile sale. De această dată

Viorica Rusu

Marin Voican-Ghioroiu, Jolt Kerestely

Alina Mavrodin Vasiliu și-a gândit recitalul din prima seară ca un emoționant omagiu cu ocazia unui dublu jubileu, adus unui "Corifeu al romanței", Henry Mălineanu, născut chiar în 1920, când lua ființă Societatea Compozitorilor Români (între semnatari fiind, după cum se știe, George Enescu), actuala Uniune a Compozitorilor și Muzicologilor din România, care aniversează așadar un veac de la constituire... În cei 80 de ani de viață, Mălineanu a scris muzică de teatru, corală, de film, ușoară (zeci de mari șlagăre), a fost un ilustru dirijor, dar și un om de spirit. Între sutele sale de creații câteva, de neuitat, figurează la loc de cinste în cartea de aur a romanței românești: "Deschide, deschide fereastra", "Am început să-mbătrânesc", "Anii trec", "Romanța crizantemelor", "Înc-o toamnă a trecut", "Cum ne e scris". Melodiilor fără vârstă scrise de Mălineanu, dar și de alți compozitori inspirați, li se potrivesc perfect spusele lui Ion Vasilescu, tipărite în foarte frumosul program de sală: "Romanța este încă vie, se cântă și se ascultă și astăzi cu lacrima în colțul genelor. Se pare că asta este incomparabil de minunata soartă a romanței, să-și tragă seva tinereții veșnice din propria ei adâncă bătrânețe!". Acest respect față de istoria genului a făcut-o pe protagonistă să scuture praful de pe o romanță superbă, veche de 150 de ani, scrisă de compozitorul basarabean Eusebiu Mandicevski - pe o "Rugăciune" închinată Maicii Domnului de Mihai Eminescu, prilej pentru artistă de a mulțumi ajutorului divin, care ocrotește romanța și destinul Festivalului național "Crizantema de aur". "Corifeul" Henry Mălineanu a fost omagiat prin două dintre cele mai cunoscute române ale sale, "Aș vrea iar anii tinereții" și "Nu se poate!", al patrulea titlu din exemplarul recital - lecție vie despre cum se abordează, înțelege și cântă romanța - aparținând unui alt maestru al genului, Dan Mizrahi, "Romanța mea târzie". A acompaniat absolut

impecabil orchestra "Romanța", dirijată de Lucian Vlădescu.

Seara de Interpretare (deci nu numai concursul propriu-zis, ci și cele două micro-recitaluri) a beneficiat de acompaniamentul orchestrei "Dor românesc" a Consiliului județean Bistrița (pe când un firesc festival de romanțe și acolo?), dirijată de Ștefan Cigu. Binecunoscutul violonist a

Lucian Vlădescu, Alina Mavrodin-Vasiliu

fost sărbătorit pe scenă, Alina Mavrodin Vasiliu înmânându-i o frumoasă diplomă la împlinirea a 70 de ani. Juriul acestei secțiuni chemate să descopere voci noi a fost ceva mai numeros: prof. univ. dr. Sabin Păutza (președinte), soprana Daniela Vlădescu (manager al Teatrului național de operă și balet "Oleg Danovschi" din Constanța), Antoniu Zamfir (manager al Operei Române din Craiova), îndrăgita solistă Matilda Pascal-Cojocărița (directoare a Ansamblului "Dor românesc" din Bistrița), etnomuzicologul Valentin Marin (manager al postului Radio România "Antena satelor"), interpreta Adriana Irimieș (manager al Centrului județean de cultură Cluj), interpretul Alexandru Pugna și directoarea artistică a festivalului, Alina Huțu a confirmat aici și a intrat în posesia mult-rîvnitului Trofeu "Crizantema de aur", înmănat ei chiar pe scenă. Încă o dată s-a dovedit că, poate, ar trebui să se renunțe la limitele de vârstă, pentru că a da viață convingător unei romanțe ai nevoie de o stare de spirit, de

experiență de viață. Triumfătoare are 39 de ani, vine de la Botoșani, unde este profesoară, dar și solistă a ansamblului "Rapsozii Botoșanilor", dar a absolvit Academia de muzică "Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca. Premiul I a revenit unei soliste pe care o remarcasem tot la Zlatna, dar care a progresat în mod evident de atunci. Cristina Beldean Moșuțan are 45 de ani, a absolvit același conservator

clujean, cu un master în arta muzicală, și este cadru didactic la Dej. Ca și în cazul lui Viorel Covaci, și la Interpretare ultima poziție din concurs a fost norocoasă pentru unul din cei doar doi bărbați din această secțiune, Darius Divian Iordănescu fiind distins cu premiul II. Și în cazul lui putem vorbi de experiență pe toate planurile: 44 de ani, licențiat în canto, cu un master de dirijat, artist liric la Opera

Națională Română din Timișoara, lector univ. dr. la Facultatea de muzică a Universității de Vest din Timișoara. Pe ultima treaptă a podiumului s-a clasat singura reprezentantă a Basarabiei, pe care din fericire pandemia a prins-o la Iași. Jana Gherbovei are 25 de ani, este studentă la Academia de muzică din Chișinău, specializarea Canto-estradă și are în palmare două distincții importante, Trofeul "Crizantema de argint" la Chișinău și premiul II (deci a coborât o treaptă) anul trecut la "Crizantema de aur". Premii speciale au fost acordate solistelor Bianca Vlad, 18 ani, din Teișani, jud. Prahova ("Tineretea romanței"), Elena

Sima, 44, București ("Cetatea romanței"), Ana-Maria Stănoia, 34, Timișoara ("Ioana Radu"). Același premiu special "Ioana Radu" a intrat anul trecut în posesia solistei din județul Mureș Maria Neag, care acum a câștigat premiul special "Romanța ne unește". Personal, de fiecare dată când am prezentat-o mi-a stârnit nostalgii biografice,

Ana Maria Donose, Samuel Barani

fiind născută în comuna copilăriei mele, doar că satul ei, Urisiu, era peste deal de al meu, Chiheru de Sus. A absolvit Universitatea "Dimitrie Cantemir" (și aici ne potrivim, doar că la mine a fost... liceu!), este solistă a Ansamblului profesionist "Mureșul" din Târgu-Mureș, locuiește în Reghin și a obținut premii importante la festivalurile de romanțe de la Zlatna și Baia-Mare. Finaliștii au cântat,

Crizantema de aur

datorită reducerii programului, doar câte o melodie, apelând fie la romanțe clasice, fie la unele mai noi, lansate cum spuneam în cei 52 de ani anteriori ai "Crizantemei de aur". Astfel, ne-au cucerit versiunile conferite de ei pieselor "Frumoasa mea cu ochii verzi" de Ion Mânzatu (al cărui pseudonim a fost Nello Juan Manzatti), "În satu-n care m-am născut" de Gherase Dendrino, "N-ai să știi niciodată" de Ioanin Lupescu, "Mi-e tare dor" de Angela Moldovan, "Liniște, dorm violetele" de Alexandru Corfescu, alături de

"Omagiu vestiților lăutari" într-un colaj atractiv, anticipând primirea diplomei de excelență "Suflet de Romanță".

Ar mai fi multe de spus despre această ediție atât de specială. Afișele au fost și de această dată la înălțime, chiar dacă spectatorii doar le-au privit cu jind, iar programul de sală s-a dovedit o adevărată broșură de informare muzicologică, trădând pregătirea jurnalistică a familiei Vasiliu. Programul include, pe lângă toate informațiile legate de festival (organizatori, concurenți, juriu, sponsori,

parteneri, prezentatori – actrița Alexandra Velniciuc a fost, ca de obicei, încântătoare), "File din istoria romanței" (mărturii aparținând lui Ion Vasilescu și George Sbârcea), mesajul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România (semnat de George Natsis, coordonator al Secției pop/jazz a UCMR), imagini de la preselecțiile online pentru Interpretare, un interviu din 1992 cu Henry Mălineanu, evenimente găzduite de "Casa romanței" (conducerea Complexului Național Muzeal "Curtea Domnească" a oferit participanților la festival intrare liberă la toate muzeele din Târgoviște), un rezumat al Programului Național de Concerte "Izvoare ale romanței" și recomandări legate de

evenimentele asociate festivalului. Între acestea, editarea culegerii muzicale "Izvoare ale romanței", realizate de Centrul cultural pentru UNESCO "Cetatea romanței" Târgoviște – cu partituri rare, istorice, inedite și reprezentative pentru patrimoniul acestui gen muzical.

Mesajul de grațitudine "Romanța ne unește", transmis de directoarea artistică a festivalului, a fost sensibil, dar și impregnat de o gentilețe specific feminină, aceasta mulțumind organizatorilor locali și naționali, între care și Instituției Prefectului, subliniind de asemenea implicarea Ministerului Culturii, care dovedește

"Ce fel de om ești tu?", "De ce, Doamne?" (ambele de Titel Popovici), "Romanța fiului rătăcitor", "Romanța înstrăinării", "Romanța inimii mele" (toate trei de Paraschiv Oprea), "Romanța mea" (George Grigoriu), "Să nu vorbim de amintiri" (Vasile V. Vasilache). Înmânând Trofeul "Crizantema de aur", președintele juriului, compozitorul și dirijorul Sabin Păutza, a declarat: "Tangoul nu are în patria sa, Argentina, un muzeu, cum nici bossanova n-are în Brazilia și nici canzoneta în Italia, dar în România iată că romanța are un muzeu excepțional, "Casa Romanței", aici în Târgoviște". Având în vedere istoricul profund patriotic al romanței, Sabin Păutza a mai spus că aceasta ar merita să fie trecută pe drapelul României (trebuie să-i găsim un însemn grafic specific!), ceea ce nu sună chiar fantastic, dacă ne gândim că Imnul de Stat al României are la bază romanța din 1832 a lui Anton Pann, "Din sânul maicei mele". În seara a doua, primii clasați de anul trecut și-au confirmat valoarea prin micro-recitaluri puse sub genericul "Tinerețea romanței". Când a venit anul trecut la Târgoviște, Samuel Barani avea 24 de ani, era la prima sa participare la un concurs național, studiase pianul și clarinetul, după care canto clasic la Liceul de muzică din Bistrița, iar juriul a fost impresionat de evoluția sa sigură și i-a conferit Trofeul "Crizantema de aur". Este masterand la Academia de muzică "Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca (după cum se vede, izvorul principal de talente pe tărâmul romanței) și face parte de trei ani din corul Operei din oraș. Câștigătorul din 2019 a ales vechea romanță compusă de Ionel Băjescu Oardă în 1922, "Trubadurul". I-a urmat la microfon câștigătoarea premiului I la aceeași ediție, solista Operei din Iași, absolventă a Universității de arte "George Enescu", Ana-Maria Donose, deținătoare a numeroase distincții. Ea a optat pentru celebra "Vioara" a Miei Braia, după care cei doi au rămas tot la acest instrument, dar fiind vorba de un duet, au cântat... "Două viori", celebra compoziție din 1937 a lui Elly Roman. Și pentru că vioara este preferata autorilor de romanțe, Ștefan Cigu, cu vioara sa fermecată, a adus un

preocupare în proiectul de includere a Romanței în patrimoniul Mondial Imaterial UNESCO. Dar s-a dovedit că romanța a reușit să unească și în plan politic,

organizatorii locali cu Guvernul României, premierul Ludovic Orban sprijinind concret și remarcabil festivalul (se vede că iubește muzical). "Romața nu are nici o culoare politică, ea este a poporului român, comoară a patrimoniului național. De secole, romața ne unește și, din 1968, ne reunește an de an la Târgoviște, Cetatea de Scaun a Romaței Românești, pe scena celui mai longeviv festival muzical din țara noastră, eveniment de patrimoniu al culturii naționale. Aduc mulțumiri Maicii Domnului,

Diploma "Sufler de romața" pentru Ștefan Cigu

ocrotitoarea Târgoviștei și a Festivalului Național "Crizantema de aur" - a declarat Alina Mavrodin Vasiliu. La scurtă vreme după încheierea festivalului, Paul Surugiu Fuego a invitat-o pe artistă în populara sa emisiune "Drag de România mea" de la TVR2, în cadrul căreia i-a înmănat distincția "Drag de România mea", făcându-i o caracterizare onorantă: "Formidabila Alina Mavrodin este o artistă polivalentă, care abordează multe genuri, având calități actoricești, fiind de altfel și o remarcabilă ziaristă. Cântecul i-a definit viața și a făcut în așa fel încât, cu eleganță, să pășească pe noi trepte care să o împlinească. Este o luptătoare pentru promovarea romaței, dedicându-și de ani de zile tot timpul și priceperea aducerii mai aproape de public a acestui gen. Din 2016 a devenit directoare artistică a "Crizantemei de aur", reușind, alături de soțul ei, Teodor Vasiliu, să revitalizeze acest etalon al culturii noastre. Nobilă, puternică și cultă, cu devotament pentru artă și frumos, stăpânind arta discursului, ea impresionează de fiecare dată prin ceea ce spune, ce cântă și prin felul în care se implică în activități culturale, promovând bunul gust și o educație înaltă".

A fost, din toate punctele de vedere, cum am spus, o ediție specială. Ar fi fost păcat să fie amânat un festival care nu s-a întrerupt nici când au fost crize politice, inundații, cutremure sau cataclisme naturale. De aceea putem vorbi de o formă de eroism în înfruntarea pandemiei, tot colectivul Teatrului "Tony Bulandra" înscriindu-se și el în această zonă a eroismului cotidian, pentru că riscuri, la

urma urmei, cu toate precauțiile, erau pentru toată lumea. Și dacă am folosit cuvântul eroism, mă voi menține în zona militară, subliniind că a fost o mare, neprețuită victorie: prin romața românească, suflet fierbinte al poporului nostru, creatorii și interpreții, atât cei în viță, cât și cei din Ceruri, și-au dat mâna, supunând fără drept de apel nemilosul Covid. Iar în fruntea oștirilor triumfătoare, călare pe un armăsar alb și cu drapelul romaței fluturând în vânt, această veritabilă Ioana d'Arc a romaței românești, cu

pasiunea ei mistuitoare, cu încrederea nezdruncinată că într-o zi romața va fi recunoscută pe plan mondial, cu dragostea ei pentru acest gen muzical: Alina Mavrodin Vasiliu. Am prezentat-o la Mamaia, la "Steaua fără nume", în zeci de spectacole, dar aici la Târgoviște am văzut-o transfigurată, arzând de emoție. A doua zi dimineață, după încheierea festivalului, ne-am reîntâlnit în acest sanctuar care este muzeul "Casa romaței". Era palidă de oboseală, nu dormise decât câteva ore în ultimele zile, dar ochii îi radiau de fericire: festivalul avusese loc! Aflat lângă ea, ca întotdeauna, soțul ei Teodor Vasiliu gândea deja capitolul pe care-l va consacra acestei ediții-miracol în viitoarea sa carte, o monumentală istorie a romaței românești. Și, ca să înțelegeți de ce

vorbim de o adevărată minune, exact când ne pregăteam să ne luăm rămas bun, la finalul festivalului, pe toate telefoanele mobile, inclusiv al kolegei mele Alexandra Velniciuc, s-a auzit "alerta de urgență", semn că în Târgoviște nivelul de răspândire a infecției cu noul coronavirus SARS-Cov-2 depășise peste 3 la 1000 de locuitori, ceea ce însemna că din acea clipă se interzicea activitatea și în sălile de spectacol! Cât de puțin lipsise, doar două ore, pentru ca festivalul să se întrerupă după prima seară! Așa încât închei cu cuvintele Alinei Mavrodin Vasiliu: "Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, că ai pogorât protecția Ta Divină asupra celui mai curat, mai românesc, mai sincer și mai credincios festival!". (foto: Andrei Vasiliu)

Octavian URSULESCU

Domnița Moroșanu

Sandy Deac, ceteraș de la Cluj

„De când mă știu, am fost mereu obsedat de Dan Andrei Aldea, l-am considerat un părinte muzical. 80 % din ce știu am furat de la el, restul de la Waters, Gilmour..., iar aici mă refer și la producție. L-am văzut în concert la

nașterii grupului Nightlosers (piesa „Bețavan ratat”, trasă la Pro FM, a fost un semn).

Cu Jimi Lako, chitaristul și violonistul trupei, a lucrat într-unul dintre cele mai performante studiouri de înregistrări de la noi – Taurus, organizat la Cluj de Adrian Berinde. Primele discuri ale cantautorului – „Absent” și „Negru de fum” – au fost înregistrate cu cei doi și au urcat în vârful topurilor pop-rock din '95 – '96. Sandy a plecat apoi pentru a-și înghieba propriul studiou, cu eternul prieten Buhă: Digital Dark Vision. Iar trupa strânsă pentru a relua ideea Kappa a făcut valuri în altă direcție – un country românesc, de mare impact: Desperado!

„Lângă Laszlo Kovacs am cooptat oameni tineri – Călin Pop, Sergiu Berindei, Lucian Pop –, iar pentru a ne roda, am început să cântăm la petreceri, dar au apărut idei gen «Am cazanul meu»... Am intrat în vizorul caselor de discuri, piața avea nevoie de așa ceva. Nici nu știu când am scos șase discuri și îl pregătim pe următorul...” De precizat și apariția solistului invitat Tony Poptâmaș, alături de care Desperado a abordat cu succes selecția națională „Cerbul de Aur” ori „Eurovision”. Dar și folkistul Cătălin Condurache, o colaborare cu Sandy de decenii! Cristina Rus, Ana Maria, DJ Boroș (producțiile girate de Sandy și Buhă) au urcat deopotrivă în clasamentele pop (dance). Multe, ca și în cazul Desperado, apărute parcă în joacă, dar rezolvând cât se poate de serios nevoia de umor, de bășcălie a românilor.

Același nucleu a mai făcut o mutare câștigătoare: proiectul Speak Floyd - un tribute-band, cunoscut astăzi peste granițe, care interpretează piese Pink Floyd. Apropiindu-se foarte bine de sound-ul celebrului grup britanic, clujenii sunt invitați să concerteze atât de des, încât sunt nevoiți să asimileze noi și noi compoziții, ultima provocare constituind-o albumul „The Wall”. În paralel, tot

Suceava, când eram tânăr, iar după 25 de ani, când am ascultat primul CD pe care i l-a produs lui Doru Stănculescu... cred că doi ani l-am ascultat de trei ori pe zi...”

Erau muzicieni noi, proaspeți, de la Cluj, care nu semănau cu ce vedeam la ordinea zilei la festivalurile din ultimii ani '80, adică hard & heavy. Iar Sandy Deac (unul dintre claviaturisti și compozitorul principal, plus vocal) nu avea înfățișarea rockerului clasic. În acei ani, pentru majoritatea rockerilor, muzica new wave era discotecă punct. Pentru juriile concursurilor, clujenii erau abonați la premiile mari. Kappa a avut un prim hit radio, „Balada sunetistului” (nici azi nu am găsit înregistrarea), iar în concert se dezlănțuia, de la excursuri progresive la riffuri metal: „Am nevoie de tine”, „Lumina lunii”, „Cercul vieții”... Păreau fani Saga, Rush... ori Queensryche? Peter Halmagyi la orgă, chitariști precum Iosif „Yogy” Lenard, Marius Precup, Cristina Puia, Laszlo Kovacs; Serghei sau Alik Dascălu, apoi Karoly Vischi la bas, Laszlo „Puiuț” Csaba urmat de Adrian Tetrade la tobe ... Plus Ovidiu Buhățel „Buhă”, sunetistul, care a rămas până astăzi alături de Sandy, în toate proiectele.

Schimbarea de paradigmă din 1989 avea să le dea bătăi de cap și clujenilor. Unii au plecat în străinătate, alții la București... Sandy a ales... să abandoneze medicina și să studieze sunetul prin Italia. Muncea să se întrețină ca barman și pizzer... până n-a mai rezistat. S-a întors acasă, la muzica lui: în 1993 a înregistrat un disc (produs de Mihai Pocorschi) cu un mare risipitor de talent muzical, Hans Knall; n-a mai fost lansat, rockul românesc era încă în implozie. A trecut prin antecamera

refăcând piesele Kappa, Deac & co au lansat într-un final, în 2015, albumul „If”. După o săptămână de lucru la compozițiile efective și 11 ani de reînregistrări (alături de Laszlo Kovacs, bateristul Janky Zsolt, basistii Kolumban Zoltan și Herr Attila, respectiv sunetistul Ovidiu Buhățel).

Într-o bună zi, impresarul Florin Budeu a provocat o întâlnire de zile mari – aceea cu Dan Andrei Aldea, imediat

după revenirea marelui muzician român în țară. La rândul său mare fan country, acesta s-a bucurat să lucreze cu Desperado. Dar cum lider era fanul său, colaborarea s-a mutat spre abordarea vechilor și celebrelor compoziții din perioada Sfinx: „Cântecul blazatului”, „Jocul aparențelor”, „Secolul vitezei”, „Șir de cocori”, „Ūrsitoarele”...

„Să apărem în concert cu Kappa a rămas un vis, dar ocazia nesperată să cântăm cu Dan, cel care a creat acel sound unic, personal în anii '70, nu se putea rata. Eram gata să recreăm inclusiv sunetul păcăniturilor de la audiția discurilor, așa de mult ne-am dorit și ne-am bucurat de această întâlnire cu idolul nostru. El având

însă și o anumită reticență, ca muzica sa să nu mai sune ca în anii aceia, să o aducă la zi. Puteam face mai multe, dar timpul s-a grăbit.”

Sandy Deac, între Pink Floyd și Dan Andrei Aldea, un muzician creativ și reverențele sale înaintașilor.

Doru IONESCU

Camelia în formă

Probabil Camelia Florescu este una dintre foarte puținele interprete cu o activitate intensă în acest an blestemat. E drept, la asta contribuie și faptul că este poetă, realizatoare la un post de radio, colaboratoare la numeroase televiziuni din țară sau din Republica Moldova, dar și o textieră apreciată, având de aceea o activitate intensă și neobosită. Calificată în finala de la festivalul „Mamaia copiilor” cu trei texte, la melodii aparținând lui Bela Andrasi, ea a mai „bifat” în 2020 un succes major împreună cu același compozitor – prezența în finala concursului de Creație la prestigiosul festival al romanței „Crizantema de aur” de la Târgoviște. În ziua sa de naștere, în noiembrie, a apărut cu un interviu atât la TVR Craiova (la împlinirea a 22 de ani de la lansarea postului), cât și la TVR3. Toate melodiile pe care le interpretează sunt pe versuri proprii, fructuoasa colaborare cu Bela Andrasi materializându-se de curând într-un nou cântec, „Oameni, când vă treziți?”. Iată o întrebare retorică, la care ar fi cazul să încercăm să găsim cu toții un răspuns sincer... Un cântec de intensă emoție în ce privește versurile și de mare complexitate în ce privește sound-ul (participă corala Radio-Moldova) aparține compozitorului de la Chișinău, Adrian Beldiman. Melodia poartă titlul „Mamă, tu îmi ești iconă”

și a fost lansată în eter chiar de ziua mamei solistei, căreia evident îi este dedicată. După cum se știe, Camelia Florescu a lansat anul trecut la casa de discuri Eurostar, într-un cadru spectaculos, albumul „Nu-s o fată ca oricare”, conținând numai piese în primă audiție. Dar cum toți apropiații au sfătuit-o să nu dea uitării melodiile de succes din repertoriul ei din anii '80, iată că s-a decis. Și cum în acei ani a fost una dintre vocile cele mai apreciate ale competiției „Steaua fără nume” a Televiziunii, promovând cu brio primele două etape (ar fi cucerit fără probleme Trofeul, dar etapa a treia n-a mai avut loc...), s-a gândit să reamintească publicului unul dintre cele mai frumoase cântece lansate de ea cu acel prilej. Inițial, când a cântat-o în premieră în 1988 la „Steaua fără nume”, piesa se intitula „Iubirile”, dar ascultând noile producții muzicale ale Cameliei Florescu cunoscutul compozitor Alexandru Vilmanyi a rugat-o pe interpretă să scrie alte versuri, așa încât, respectând structura melodică și atmosfera, poeta a alăturat alte versuri de dragoste, noul titlu devenind „Taină fără leac”. Cu aceste trei cântece noi-nouțe în tolba lui Moș Crăciun, Camelia Florescu are un sfârșit de an fericit și plin de satisfacții. Evident, melodiile vor fi lansate pe rând la radio, pe canalele de socializare ale artistei și vor ajunge pe youtube. Asta până când se vor putea face filmări în studiourile televiziunilor, nemaivorbind de spectacole...

Dorin MANEA

A fost cândva șlagărul... (IV)

Farmecul primelor patru ediții (1968-1971) ale festivalului internațional "Cerbul de aur" de la Brașov a fost dat, în cea ce privește repertoriul, de reascultarea unora dintre melodiile din comoara imprescriptibilă a muzicii

Jacques Hustin

ușoare românești, un tezaur care din păcate a fost voit marginalizat și apoi total eliminat în edițiile post-decembriste. La acestea, cum am mai spus, producătorii de la TVR și-au impus tot mai agresiv "prieteni" - și aici ne referim atât la autori, cât și la concurenți (unii necunoscuți marelui public nu numai la data respectivă, dar și ulterior) sau artiștii din recitaluri. Cum serialul nostru își propune doar o radiografie a promovării creației originale românești, organizatorii scapă de o analiză aprofundată legată de această manifestare ce a consumat sume imense cu beneficii minuscule pentru muzica românească (cele particulare, ale organizatorilor, se bănuiesc...). Cert este că din armata de oameni ce ocupa toate hotelurile din oraș, dar și din Poiana-Brașov nu s-a găsit măcar o persoană competentă, astfel încât în stufosul program de sală al ediției 1994 (cu nu mai puțin de... 6 prezentatori, record mondial!) numele unora din vedetele străine figurează scrise greșit, iar melodiile românești din concurs nici măcar nu apar! De fapt, nu trebuie să mă mir, fiindcă în acea perioadă realizatoarea Liana Săndulescu mi-a solicitat personal toate informațiile pe care le posed despre edițiile vechi, la TVR neexistând o minimă documentare, așa încât pare firesc ca pe culoarele televiziunii publice, sub fotografiile respective, numele arh. Armand Crintea, personaj important la primele ediții, să apară... Cristea, iar

marele compozitor Radu Șerban să fie botezat... Șerbănescu! În fine, la această ediție participarea internațională în concurs a fost numeroasă, ca și a personalităților din juriu. De neînțeles a fost însă desemnarea ca președinte al juriului a unui personaj pe drept cuvânt contestat, așa-zisul "profesor" (unde a predat, oare?) Armando Moreno, în acel an venind din SUA, după ce la un moment dat locuia într-una din țările ex-iugoslave. Abil, acesta pusese bazele unei fantomatice Federații Internaționale a Organizatorilor de Festivaluri (FIDOF), prin care mergea gratuit pe la toate manifestările muzicale, înmânând de fiecare dată o plachetă pentru... "Cel mai bun festival din lume"! Așezarea acestuia în fruntea unui juriu alcătuit din competențe în domeniu a fost jignitoare pentru toată lumea, dar mai ales pentru reprezentantul României, distinsul compozitor și dirijor Ion Cristinoiu: încercați să mai găsiți un concurs internațional unde conducerea juriului să nu fie acordată unui muzician apreciat din țara gazdă, ci unui plimbăreț de colo-colo pe la festivaluri, fără nici o realizare notabilă în CV-ul profesional... În 1997, Armando a predat ștafeta lui Mario Moreno, probabil fiul, de această dată doar... "invitat de onoare"! Nu s-au mai cântat deloc melodii românești foarte vechi, campion fiind indiscutabil Marius Țeicu, din creația căruia finaliștii au ales multe creații: "Ce va fi cu iubirea mea?", "Oameni", "Eu te voi iubi", "Chemarea dragostei", "Dau viața mea pentru o iubire" - confirmare certă a adevărului solistilor străini la stilul de mare melodicitate consacrat de Țeicu. S-au mai cântat melodii de Florin Bogardo, Laurențiu Profeta ("Vin' la mama de mă cere", "Dor lunatic"), Dani Constantin ("O zi"), Laurențiu Cazan ("Say Something"), Bogdan Cristinoiu ("Un actor grăbit"), Mihai Grigoriu ("Și

Dinu Săraru, Edmond Deda, Thérèse Steinmetz

mama-mi spune...”), Marius Dumitrescu (“Cum ai vrea să fii?”). Unii dintre participanții la festival au profitat pentru a-și lansa la Brașov noile producții discografice, fapt ce a permis publicului să intre în posesia noilor creații românești incluse pe albumele “Să fii cel mai bun” (Monica Anghel), “Focul” (Laura Stoica), “Behind the mirror” (Dragoș Alexandru), “Lipan Connection” (Ovidiu Lipan Țândărică). În 1995 prăpastia s-a adâncit, speranța noastră de a mai

devenit... Berți!), nu oferă nici un fel de informație, așa cum s-ar cuveni, legată de melodiile românești interpretate, deși credem că aceasta ar trebui să fie principala menire a unui program de sală. A fost din nou un duel al generațiilor, cu melodii semnate de Cornel Fugaru (“Ave Maria”, “Spune-mi”, “Vino la mine”), Marius Țeicu (“Eu te voi iubi”, “Dau viața mea pentru o iubire”, “Eu te aștept, iubire”), George Natsis (“Micul meu Univers”), Dani Constantin (“Iartă-mi iubirea”, “O zi”), Viorel Gavrilă (“Trenul cu roți albastre”), Ion Cristinoiu (“Spune-mi să stau”), Horia Moculescu (“Prima iubire și ultima”), Manuel Savu (“Oare de ce?”, “Moment in time”), Ionel Tudor (“El amor”, “Uneori”), Laurențiu Cazan (“Say something”), Ricky Dandel (“Shut up”), Marin Petrace Pechea (“Dacă pleci”), Adrian Enescu (“Noi rămânem oameni”), Marcel Dragomir (“Mai rămâi și nu pleca, iubirea mea”), Laurențiu Profeta (“Dor lunatic”). Așadar, cântece importante, intrate în patrimoniul genului, alături de altele vădit efemere. Nepermis este faptul că nu se anunțau la microfon numele compozitorilor (în acest caz mai putem vorbi de promovare a creației originale?) și mai ales că Premiul pentru cea mai bună interpretare a unui cântec românesc nu a fost stabilit și acordat,

Mădălina Manole, George Sbârcea, Octavian Ursulescu

propune publicului și oaspeților de peste hotare și un Ion Vasilescu, Claude Romano, Ionel Fernic, Vasile Veseslovski, Gherase Dendrino sau Radu Șerban risipindu-se rapid... S-au cântat numeroase piese semnate de Dani Constantin, Florin Ochescu, Doru Căplescu, Manuel Savu, Marian Ionescu, autori tineri, talentați, ceea ce este foarte bine, între ei strecurându-se însă cu greu Anton Șuteu sau Marius Țeicu. Era tot mai vizibil faptul că organizatorii “Cerbului” țin morțiș să impună forțat muzicii ușoare românești o “față” anglo-americană, alterându-i tradițiile și specificul și blamând în continuu “demodată” creație autohtonă. Cu toate acestea, Monica Anghel (cu “Eternitate” de George Grigoriu) sau Aurelian Temișan au făcut apel la cântece vechi. Parcurgând lista invitaților români se poate observa că ei sunt cam aceiași an de an, agreați sau buni prieteni cu producătorii de la TVR, ceea ce face ca și cântecele abordate să se repete uneori obositor. Insistăm, în această porțiune a serialului nostru consacrat șlagărului românesc, asupra “Cerbului de aur”, fiindcă acesta a fost, până la apariția Festivalului internațional “George Grigoriu” de la Brăila, unicul eveniment unde creația autohtonă se confrunta cu cea străină, melodiile românești fiind cântate de artiști de peste hotare. Dar mai aveau aceștia posibilitatea de a ALEGE din peste 100 de melodii, ca pe vremuri? Categoric nu, așa explicându-se prezența în fișa de concurs a unor partituri nerepresentative pentru muzica noastră ușoară, dar alese și implicit impuse finaliștilor străini de către producătorii de la TVR! La fel ca în anii trecuți, programul de sală color din 1996, la fel de plin de greșeli la numele străine, dar și la români (bietul Berti Barbera a

asa cum mi se pare firesc, de UCMR. În schimb, la ediția a X-a, în 1997, lucrurile reintră în normal, președinte al juriului fiind Adrian Iorgulescu, președintele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România (cu o traducere jalnică în program în limba engleză!). Din juriu au făcut parte, pe lângă obișnuiții care tot vin la Brașov și nu fac absolut nimic pentru festival și pentru muzica românească, decât poate pentru organizatori, alte două personalități certe, compozitorul Cornel Fugaru și cantautorul belgian Jacques Hustin, primul câștigător al

Dinu Săraru, Udo Jürgens și, sus, Aurel Giroveanu, O. Ursulescu

Trofeului, în 1968 (din păcate, ambii s-au stins ulterior din viață). Din partea țării noastre, în secțiunile de concurs (Interpretare, Discografic, Videoclip) și mai ales în recitaluri, mereu cam aceleași nume, fiind ocoliți cu obstință reprezentanții “Generației de aur”, deși tocmai

Cei mai frumoși ani...

acum, la această ediție festivă, se cuvenea să fie invitați cu micro-recitaluri (ca o palidă consolare, ei au fost chemați să înmâneze unele distincții...). Cum în programul de sală sau în materialul tipărit oferit presei nu se menționează nici măcar un titlu românesc (!), tot ce ne aducem acum aminte este că s-a cântat la Gală "Prima iubire și ultima" de Horia Moculescu (Premiul pentru cea mai bună interpretare a unui cântec românesc – Jari Sillanpaa, Finlanda) și că reprezentantele României, Mălina Olinescu și Adria Șerban,

au interpretat piese... străine (!). Cum spuneam, o parte din premii au fost anunțate și înmânate de corifeii ai TVR și ai edițiilor de altădată, o minimă recunoaștere a meritelor acestora, dacă tot nu apar numele lor și fotografiile, așa cum ar trebui, în programul de sală: Sanda Țăranu, Doina Levintza, Dorin Anastasiu, Cristian Țopescu, Valeriu Lazarov, Dan Spătaru, Margareta Pâslaru, George Sbârcea, premiul I (dar de ce nu Trofeul?) la Interpretare fiind înmănat de Adrian Iorgulescu. Revin la buclucașul program de sală, plin de greșeli, informații incomplete, fotografiile ale artiștilor străini, reclame. Ei bine, am căutat zadarnic, în cele nu mai puțin de 42 de pagini color, câteva rânduri măcar despre ceea ce, de fapt, a reprezentat în acel an, la ediția a X-a, legătura cu istoria, cu legenda festivalului. Sunt în măsură să o spun, fiindcă am fost direct implicat, nu numai ca prezentator (alături de Mădălina Manole) – am oferit fotografii din colecția personală pentru expoziția din foyer, am scris textul comperajului, etc – dar am avut ocazia să discut la microfon cu unii dintre eroii festivalului. Acel "Club sentimental" ("A fost odată... un Cerb de aur") s-a transmis zilnic în direct, de la orele 18, pe TVR2 (festivalul "mare" era seara, pe TVR1), fiind realizat de Ioana Bogdan, alături de colegi excepționali de la TVR: Luminița Dumitrescu, Ștefan Mărăscu, Corina Voicu, Ancuța Caloianu (fiica lui Paul Urmuzescu a fost director de imagine), Paul Enigărescu. Aici, la Teatrul Dramatic din Brașov, unde s-au ținut edițiile din 1968-1971, a fost adevărata emoție a ediției a X-a, cu fior sincer, lacrimi și dulci aduceri aminte. Au fost evocați cu un gând pios

Tudor Vornicu, Catinca Ralea, Radu Anagnoste, Sile Dinicu, Anda Călugăreanu, Alexandru Bocăneț, Richard Oschanitzky, Alexandru Imre, Gelu Solomonescu, Ștefan Țânțu (semnatar al celebrei embleme a festivalului), Doina Badea, Alexandru Stark, așa cum s-a vorbit elogios despre cei încă în viață la acea oră și care la rândul lor puseseră umărul la edificarea acestui festival: Paul Urmuzescu, Armand Crintea, Theodora Dinulescu, Octavian Paler, Valeriu Pop, Luminița Dobrescu, Ioan Grigorescu, George Sbârcea, Ileana Pop, Carmen Dumitrescu, Carmen Dobrescu, Traian Țânțu, George Grigorescu, Octavian Drugă, Jolt Kerestely, Marie-Jeanne și Mircea Gherghinescu, Boris Ciobanu, Emil Hențiu, Dinu Săraru, Valeriu Lazarov, prezentatorii Stela Popescu, Valeria Gagealov, Iurie Darie, Sanda Țăranu, Andrei Magheru. Unii dintre aceștia și-au povestit la microfon amintiri savuroase din anii aceia de pionierat, rezultând cel mai frumos "remember" în fața unei săli pline, în care se aflau mulți spectatori care fuseseră în tinerețe pe aceleași locuri... Cele mai gustate episoade au fost relatate de Edmond Deda, Henry Mălineanu, George Grigoriu, Aurel Giroveanu, Temistocle Popa, George Sbârcea, Vasile Veselovski, Cornel Fugaru, Ion Cristinoiu, Marius Țicu,

O. Ursulescu, Meiske Shakila Serhalawan
(Trofeul "Cerbul de aur")

precum și de interpreții Margareta Pâslaru, Doina Spătaru, Corina Chiriac, Angela Similea, Dorin Anastasiu. Acestora li s-au adăugat foștii laureați Jacques Hustin (Belgia) și Thérèse Steinmetz (Olanda), ambii câștigători ai Trofeului, și canadianul Devon Niko, care ne-au reamintit din piesele cu care au câștigat premii, olandeza făcându-ne surpriza cu "Să nu uităm să iubim trandafirii" de Florin Bogardo! Mare păcat că TVR n-a mai reeditat în anii următori acest "Club sentimental" (au trecut 23 ani de atunci...), poate o va face la a XX-a ediție, fiindcă în Piața Sfatului, pe scena principală, totul este rece, comercial, racordurile cu istoria sunt inexistente: inima festivalului va bate mereu acolo unde s-a născut în 1968 "Cerbul de aur", așa cum festivalul de la Mamaia va fi pe veci legat de Teatrul de vară...

Octavian URSULESCU

Să mori de dragoste rănită

Versuri: Aurel Storin

Muzica: Marcel Dragomir

Andante tranquillo

Em Am/E

La - cri - mă de i - coa - nă _____ E via - ța u - ne - ori _____
Pa - re - o ba - na - li - ta - te _____ Gân - dul ce ne - a du - rut _____

3 C G/D C7+

Cu - tre - e - rând o - bra - zul _____ până - n su - flet _____ Um - brar de a - min - ti - re _____
Când le ui - țăm pe toa - te _____ în - tr - o sea - ră _____ Dar sunt tristeți de - o via - ță _____

6 *rall.* **Refren** *a tempo* H7 Em Am

Îți spu - ne iar - ță e pă - cat să mori _____ de dragoste ră - ni - ță _____ Pe
È - le te - nva - ță că - i pă - cat să

9 H7 Em H7

lu - mea as - ta ca - re tre - ce _____ Și doar iu - bi - ri - le nu mor să

11 Em Am H7

mori _____ de dragos - te ră - ni - ță _____ E - ter - ni - ta - tea cli - pei să - o mă -

14 Am Em D7 G

- sori Din dragos - te de ti - ne gân - dul par - că plân - ge _____ Din

17 H7 Em Am F/A

dragos - te de ti - ne ce - rul _____ rău mă strân - ge Poa - te fe - ri - cirea n - a - re nu - me Dar ce

20 Em C7+ H7 Em

poa - te fi mai trist pe lu - me De - cât să mori de dra - gos - te ră - ni - ță.

Da Capo al Fine

Un concert exemplar

Puțini au fost cei care s-au încumetat să organizeze spectacole în această perioadă dominată de atâtea restricții. Unii, s-o spunem, chiar din comoditate, prevalându-se de scuza "Nu e voie, nu putem, noi am face, dar...". Așa s-au petrecut lucrurile cu câteva importante festivaluri de muzică ușoară, care, culmea, nu s-au întrerupt pe vremuri

că am acceptat cu interes și curiozitate invitația doamnei prof. univ. dr. Corina Adriana Dumitrescu, co-fondatoare a universității, dar și cu firească emoție. Interes fiindcă auzisem multe despre dotările și infrastructura de aici, iar emoție fiindcă am absolvit, acum ani buni, liceul bucureștean purtând numele marelui cărturar și domn, în două rânduri, al Moldovei. Iar așteptările mi-au fost mult depășite când am pășit în acest sanctuar modern al educației, distins succesiv cu cel mai înalt calificativ ce

Andra Demidov, Maria Rădeanu

nici măcar în situații de calamități naturale. Din fericire, mai există organizatori pasionați, care n-au ezitat să invite publicul la întâlnirea cu muzica, respectând firește toate prevederile legale (dovadă că n-au dat naștere la contaminări). Așa au fost concertele din curtea Palatului Cantacuzino, reprezentațiile interpretei Delia Matache, diverse reuniuni de jazz, rock sau folk sau marele festival al romanței "Crizantema de aur", transmis în direct de Etno TV și organizat în colaborare cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, la un veac de la constituirea Societății Compozitorilor Români. Pe cât posibil, am încercat să ținem cititorii la curent cu aceste inițiative absolut laudabile, care ne-au dovedit că niciodată exagerările nu sunt bune, iar muzica este tămăduitoare și învinge orice Covid! Un asemenea concert, exemplar din toate punctele de vedere (organizare, prevenție, distribuție, mediatizare) a avut loc la reputata Universitate creștină "Dimitrie Cantemir", cu ocazia împlinirii a 30 de ani de la înființare acesteia. Instituție emblematică pentru investiția privată în educația și cercetarea la înalt nivel, universitatea numără opt facultăți în București, Timișoara și Cluj-Napoca, iar cei 9000 de studenți români și străini din acest an universitar se adaugă celor peste 80000 ieșiți pe porțile instituției în aceste trei decenii. Mărturisesc

poate fi acordat unei universități din România, "Grad de încredere ridicat". Cu siguranță de același "grad de încredere ridicat" s-au bucurat toți artiștii invitați să evolueze la spectacolul aniversar.

Prima surpriză legată de concert a fost legată de sală – un impresionant și elegant amfiteatru de 500 de locuri (firește, în sală au luat loc doar câteva zeci de spectatori, toți cu mască), cu dotări de calitate. Să nu uităm că tuturor participanților li s-a stabilit starea de sănătate printr-un test Covid rapid și li s-a verificat temperatura la intrare, iar artiștii au intrat în scenă fără a se întâlni, prin cele două laturi ale scenei. Concertul a fost minunat structurat, fiind transmis în direct online, așa încât privitorii au avut suficiente motive de satisfacție, indiferent de vârstă și de

gusturi. Prima parte a inclus lucrări de muzică cultă, interpreții fiind acompaniați la pian de Andra Demidov, cadru didactic la Universitatea de Muzică din București (UNMB). De altfel, primii doi invitați sunt studenți ai prestigioase universități, deci putem vorbi de un schimb de

Stela Enache, Paul Surugiu-Fuego

experiență cu "Dimitrie Cantemir"! Constantin Pastramă, în egală măsură solist al grupului vocal "Canticum Bucharest", a dat viață impecabil lucrării din 1894 a lui Tiberiu Brediceanu, "Bagă, Doamne, luna-n nori".

Frumoasă și elegantă, tână soprana Maria Rădeanu a cules aplauze (cele mai multe... virtuale!) cu vocea superbă, dar și cu talentul actoricesc, evidențiat îndeosebi în "Păpușa" de Jacques Offenbach, din opera "Povestirile lui Hoffman"; prima piesă aleasă de ea a fost tot una foarte veche, din 1892, "Umbra", aparținând compozitorului brăilean George Cavadia. Firesc, am spune, după ce și-a urmărit studenții din culise, a venit la microfon profesorul lor de la UNMB, tenorul Alexandru Badea, cu celebra arie "Nessun dorma" din opera "Turandot" de Giacomo Puccini. Artist cu impresionantă carieră internațională, Alexandru Badea a înființat în 2016 în orașul său natal, Oradea, "European Music Open", festival al cărui director artistic este. De altfel, la ediția din 2018 a galei premiilor revistei "Actualitatea Muzicală" el a primit distincția intitulată "Evenimentul cultural al anului 2017". Pianistul Alexandru Mihai Burcă a avut prima confirmare a valorii sale în 2003, când a obținut Marele Premiu la concursul internațional "Beethoven e i clasici" din Italia, învingând 150 de competitori din întreaga lume. În prezent este pianist la Teatrul Național de Operetă și Musical "Ion Dacian" din București, dar este implicat în numeroase proiecte muzicale de diverse facturi, fiind pe scenă, de pildă, și la Festivalul național al romanței "Crizantema de aur" de la Târgoviște, în postura de component al orchestrei "Romanța" dirijate de Lucian Vlădescu. El a interpretat un tango de Piazzola și "Joc dobrogean", lucrarea din 1953 a lui Paul Constantinescu. Alex Burcă a rămas în fața claviaturilor pentru a o acompania pe colega sa de teatru Tina Munteanu. Voce de mare expresivitate, soprana este, simplă coincidență, fiica unei cunoscute soliste, Elvira Munteanu, care a întreprins pe vremuri numeroase turnee alături de Stela Enache, coordonatoare a concertului de față. În palmaresul Tinei Munteanu strălucesc un premiu la Concursul internațional de canto "Hariclea Darclee" și mai

Alina Negoiasă (Alesis)

putea dansa întreaga noapte": pentru că este îndrăgostită! Tina Munteanu, să nu uităm, a colaborat cândva cu formația Phoenix și iubește muzica ușoară, cântând formidabil compoziția lui Rick Allison, lansată de solista belgiană Lara Fabian, "Je t'aime".

Partea de muzică ușoară a fost la fel de atractivă, cu un repertoriu cuceritor și artiști de mare valoare. Soții Alina și Romeo Negoiasă alcătuiesc duetul Alesis și au la activ

zeci de succese, discuri, turnee. Mai întâi, Alina a dat viață, cu vocea ei impresionantă, piesei de acum aproape două secole a lui Anton Pann, "Până când nu te iubeam", după care cei doi "aleșiși" ne-au reamintit piesa titulară a unui album de mare succes și care beneficiază de un video-clip remarcabil, "Mi-e dor de Bucureștiul de-altădată". Mai în formă ca oricând, temperamentală și frumoasă, Marina Florea este aceeași artistă încântătoare, la mai bine de 35 de ani de la debut (a câștigat Trofeul de interpretare la festivalul de la Mamaia în 1983). Nu putea ocoli, firește, marele său șlagăr "Stele erechi" de Ionel Tudor - piesă titulară a

Alexandru Burcă, Tina Munteanu

ales Trofeul "Ion Dacian" cucerit la București, în cadrul Festivalului internațional "Artele spectacolului muzical". Ea a dat viață cu farmec și pasiune unei arii celebre din musical-ul "My Fair Lady", după care a explicat de ce "ar

albumului Eurostar incluzând marile sale succese, dar nici alte două melodii consacrate în interpretarea sa. Este vorba de șlagărul scris în 1944 de Nicolae Kirculescu, "Nu te pot uita" (reorchestrat în tipare moderne), și de o piesă cu...

Marina Florea

peste aceste interprete parcă n-a trecut timpul. În recitalul ei a adus, așa cum face de fiecare dată, un omagiu lui Florin Bogardo, prin câteva melodii binecunoscute, dintre care "Ca soarele, ca floarea" se potrivește perfect vremurilor pe care le trăim. La rândul ei a gravat pe discuri editate de casa de discuri Eurostar cele mai frumoase compoziții ale lui Florin Bogardo. În finalul recitalului său ne-a spus că Bogardo are și o melodie dedicată anilor de... studenție, dar până una-alta a entuziasmat cu nemuritorul hit "Ani de liceu". Marea vedetă a concertului a fost Paul Surugiu-Fuego, ale cărui performanțe nu vom înceta a le consemna și lauda: zeci de discuri de aur și de platină, sute de melodii înregistrate, compozitor, pictor, realizator de televiziune (emisiunea "Drag de România mea" de pe TVR2 este un adevărat model de program românesc autentic) și de radio (emisiunea "Gramofon" de la Național fm), persoană de mare generozitate, prin proiectul "Art by Fuego", prin care a ajutat zeci de artiști aflați în dificultate, dar a și încurajat tinere talente. El a propus câteva din șlagărele sale recente, pe versuri de Narcis Avădănei, între care vibranta "Patria mea" sau compoziția lui Eugen Doga "Lumina mea". Într-un final cu adevărat apoteotic, el a invitat-o din nou în scenă pe Stela Enache, pentru un emoționant remember Florin Bogardo, în duet, cu câteva dintre cele mai celebre șlagăre ale acestuia.

Se pot oare organiza concerte de ținută în pandemie? Da, uite că se poate, în plus retransmise în întreaga lume online, așa încât, chiar izolați în case, să ne putem bucura de darurile Muzicii. Felicitări, doamnă prof. univ. dr. Corina Adriana Dumitrescu, ați oferit un model de concert și sperăm că exemplul dvs. va fi urmat și de instituțiile de spectacol, a căror menire tocmai aceasta este!

Octavian URSULESCU

același titlu compusă peste exact cinci decenii de Dragoș Docan. O priveam și pe Stela Enache, cu silueta ei adolescentină și eleganța desăvârșită, și-mi spuneam că

Bruce Springsteen – cel mai titrat artist din istoria rock

Bruce Springsteen a devenit în acest an primul artist din istorie care să pătrundă în top 5 cele mai vândute albume în Statele Unite ale Americii, în șase decenii consecutive. Începând cu cel de al treilea album de studio – „Born to Run” (1975) care a ocupat locul 3 în clasamente, Springsteen a avut cel puțin un album în fiecare deceniu din anii '70 până în prezent care să ajungă pe primele poziții în topurile celor mai vândute discuri cu trei albume în anii '70 („Born to Run”, Nr. 3 în 1975 și „Darkness on the Edge of Town”, Nr. 5 în 1978), cinci în anii '80 („The River”, Nr. 1 în 1980; „Nebraska”, Nr. 3 în 1982; „Born in the U.S.A.”, Nr. 1 în 1984; albumul live „Bruce Springsteen & The E Street Band 1975-1985”, Nr. 1 în 1986 și „Tunnel of Love”, Nr. 1 în 1987), trei în anii '90 („Human Touch”, Nr. 2 în 1992; „Lucky Town”, Nr. 3 în 1992 și „Greatest Hits”, Nr. 1 în 1995), șase în anii 2000 („Live in New York City”, Nr. 5 în 2001; „The Rising”, Nr. 1 în 2002; „Devils & Dust”, Nr. 1 în 2005; „We Shall Overcome”: The Seeger Sessions”, Nr. 3 în 2006; „Magic”, Nr. 1 în 2007 și „Working On a Dream”, Nr. 1 în 2009), patru din 2010 până în 2019 („Wrecking Ball”, Nr. 1 în 2012; „High Hopes”, Nr. 1 în 2014; „Chapter and Verse”, Nr. 5 în 2016 și „Western Stars”, Nr. 2 în 2019) și acum „Letter to You”, Nr. 2 în 2020.

„Letter to You”, album lansat de Bruce Springsteen în octombrie 2020, a debutat direct pe locul 2 în topul celor mai vândute albume în data de 2 noiembrie, aducându-i autorului cântecelor „Born in the U.S.A.” și „Streets of Philadelphia” poziția de cel mai titrat artist al ultimilor 50 de ani.

Miley Cyrus – omagiu adus trupei Metallica

Miley Cyrus și-a creat o imagine controversată în lumea muzicală de-a lungul ultimului deceniu prin prestații publice uneori revoltătoare, prin videoclipuri scandaloase și prin melodii care nu s-au ridicat din punct de vedere artistic la nivelul popularității lor. Cu toate acestea, fata cunoscutului interpret de muzică country Billy Ray Cyrus este considerată ca fiind una din figurile influente în muzica pop contemporană.

Când Miley a anunțat că pregătește un întreg album de *cover-uri* după cântecele legendarei trupe heavy metal Metallica, iubitorii ambelor genuri de muzică (pop și rock) au fost surprinși. Ineditul situației constă în contrastul puternic între cele două lumi. Nu trebuie uitat însă că Miley Cyrus nu este străină de genul rock, cântăreața americană incluzând de-a lungul anilor în reprezentațiile sale cântece din repertoriul The Cure, The Cranberries, Led Zeppelin, Pink Floyd, Fleetwood Mac, Nine Inch Nails, Nirvana sau The Beatles.

Albumul care va conține numai reinterpretări ale cunoscutelor piese Metallica reprezintă un omagiu adus uneia dintre cele mai iubite trupe rock, dar în același timp pare să anunțe și o schimbare în cariera lui Cyrus, care dorește să părăsească sfera muzicii pop pentru a deveni un Rock Star.

Flaming Lips – un nou tip de concert live

Trupa rock The Flaming Lips, fondată în Oklahoma City în anul 1983, a propus un nou mod de a aduce înapoi muzica live. În luna octombrie a acestui an, Flaming Lips a susținut un recital live în orașul natal, în care atât publicul, cât și formația s-au aflat pe tot parcursul spectacolului închiși în sfere de plastic.

Wayne Coyne, liderul Flaming Lips, și-a obișnuit fanii cu apariții originale în care acesta coboară în public închis într-o sferă de plastic. Anul acesta, Coyne le-a sugerat următorilor săi printr-un desen hazliu postat pe Instagram faptul că, în 2020, ca urmare a pandemiei, nu numai el se va afla în interiorul balonului de plastic, ci toți participanții la eveniment. Pornind de la această glumă, formația a început să își imagineze posibilitatea unui astfel de *show* și de la imaginație a trecut la gândirea unui plan logistic pentru punerea în practică a acestei idei neobișnuite. Într-o sală de spectacol cu o capacitate de 3500 de locuri, trupa americană a plasat 100 de sfere de plastic dezumflate, aranjate pe zece rânduri, în care publicul urma să asiste la concert.

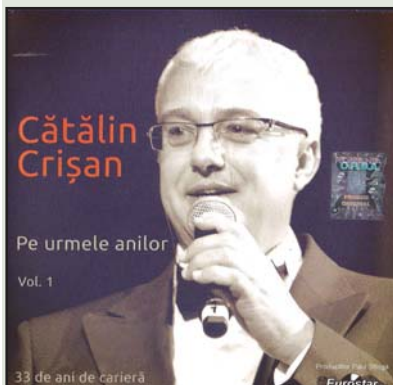
Fiecare spectator a fost condus de organizatori către propria sferă, toate fiind umflate înaintea începerii concertului. Trupa a susținut recitalul izolat în interiorul globurilor pe întreaga durată a reprezentației artistice. Cu toate că membrii formației au avut nevoie de timp pentru a se obișnui să cânte din interiorul sferelor, Wayne Coyne afirmă, din propria experiență, că oricine poate petrece cel puțin o ora fără niciun efort în interiorul bulelor.

Evenimentul a fost un succes mediatic și s-a dovedit eficient din punct de vedere sanitar, ținând cont că regiunea Oklahoma a înregistrat în octombrie o creștere a cazurilor COVID-19. Flaming Lips consideră că experimentul a însemnat mai mult decât o sursă de publicitate, conceptul inedit putând fi o soluție pentru viitorul concertelor live.

David LAPADAT

Cătălin Crișan: „Pe urmele anilor” (Vol. 1)

sunt caldele recomandări din booklet, semnate de ÎPS Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, actorul Hotațiu Mălăele și jurnalistul sportiv Ovidiu Ioanițoia. La timpul convenit, vom vedea și ce conține volumul 2... (M. G.)

Vlady Cnejevici - „Ieri și Azi”

Fiu al unui celebru acordeonist din Banat, Laza Cnejevici (cu care a și lansat două discuri), claviaturistul care apare de 35 de ani - în contextul unor nume de primă mărime de pe scena pop-rock-folk românească - nu avea până anul acesta un disc în nume propriu, aproape „de autor”, cum se spune (9 din cele 12 piese sunt compuse de Vlady Cnejevici). Poate că nici nu a avut timp, dacă enumerăm aici doar câțiva artiști și trupe cu care a cântat ani buni, uneori decenii, de multe ori concomitent: Compact, Pasărea Colibri (și separat Mircea Baniciu, în ultimii ani și Pasărea Rock), Pacifica, The Blue Workers... Lista colaborărilor (de studio, dar și live) e firește mult mai mare. Un adevărat slalom, ce-i drept într-o industrie a spectacolului cu destule goluri, cum este aceea din România.

Dar a venit pandemia, iar Vlady a trebuit să se reinventeze, în lipsa concertelor, ca mulți alți artiști. Iar discul edificat în această toamnă („Ieri și Azi”) este în mare parte autoprodus, în studioul de acasă, multe dintre melodii fiind aduse la zi prin orchestrațiile care omogenizează materialul discografic. Firește, Cnejevici a înregistrat cele mai multe dintre partiturile de claviaturi, dar și bass ori tobe electronice, atunci când a fost nevoit să substituie lipsa instrumentiștilor.

Câteva melodii atrag atenția, prin vocile unice care au făcut vogă în ultimele trei decenii... și au plecat (mult prea repede) în eternitate: Laura Stoica, Ioan Gyuri Pascu, Leo Iorga și - inedit - Laza Cnejevici. Firește, nu pot trece peste colaborarea cea mai bogată a lui Vlady, aceea cu Mircea Baniciu - piesa de debut a discului, „Povestea neamului”, a beneficiat în 2020 și de un videoclip. O piesă inedită ar fi și „Fiecare zi”, cu un bluesman român stabilit de câțiva ani în America - Alex Mușat, chitarist și solist vocal.

Am lăsat la final o compoziție care nu-i aparține lui Cnejevici, însă el se face „vinovat” de remake-ul 2020 (inclusiv video!). O înregistrare cu poveste, „Vorba dulce din bătrâni” fiind o piesă din repertoriul celebrului nostru grup rock timișorean de dinainte de Revoluție, Progresiv TM, condus de un muzician deosebit, emigrat prea repede în Germania, Ladislau Herdina (compozitorul melodiei). Un tribut în spiritul proiectului „Rockul Carantinei”, cu o piesă din perioada când Vlady și-a făcut ucenicia (pop) rock pe marile scene, înregistrat cu un celebru solist timișorean, Ghighi Iovin. Dar și chitaristul „de serviciu” în multe dintre colaborările claviaturistului, inclusiv pe acest disc, Teo Boar. Un album - portret, așa cum poate mulți nu îl știau, deși credeau că îl cunosc pe Vlady Cnejevici.

Doru IONESCU

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori:

Octavian URSULESCU
Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție:

Correspondenți naționali:

Sanda HÂRLAV-MAISTOROVICI, Mariana POPESCU,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ȘUTEU, Alex VASILIU,
Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:

Theodora CONSTANTINESCU, Oana GEORGESCU,
Răzvan GEORGESCU, Doru IONESCU, David LAPADAT,
Florian LUNGU, Ruxandra MIREA, Carmen MANEA, Doina MOGA,
Irina NIȚU, Costin POPA, Ognean STAMBOLIEV,
Mădălin Alexandru STĂNESCU, Carmen STOIANOV,
Alex VASILIU, Damian VULPE

www.ucmr.org.ro

<http://biblioteca-digitala.ro/?pub=289-actualitatea-muzicala-uniunea-compozitorilor-si-muzicologilor-din-romania>

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071,
România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x